

GRÖNT BUDGETFÖRSLAG 2013

**ETT MODERNT,
MÄNSKLIKT &
MILJÖVÄNLIGT
STOCKHOLM**

miljöpartiet de gröna

Miljöpartiets förslag till budget 2013

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	9
MODERNT, MILJÖVÄNLIGT OCH MÄNSKLIGT STOCKHOLM	9
ANSVARSFULL GRÖN POLITIK	9
KLIMAT OCH MILJÖ	10
LIKA MÖJLIGHETER	12
BARN	15
INRIKTNINGSMÅL OCH MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDENA	17
1. Stockholms stad ska ha en långsiktig hushållning med våra resurser och vår ekonomi och vår arbetsmarknad	17
2. Stockholm ska vara en inkluderande stad där människor trivs och utvecklas	18
3. Stockholm ska vara en hållbar storstad med bostäder, god miljö och rikt kulturliv för alla	19
4. Stockholm ska vara en barnvänlig stad	20
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	22
REVISORSKOLLEGIET	26
STADSDELSNÄMNDERNA	27
Demokrati och medborgarinflytande i stadsdelsnämnderna	27
Fler konsumentrådgivare kan arbeta förebyggande	27
Återinför skilda anslag	28
Förskoleverksamhet	28
Barnvänlig stad	28
Valfrihet i barnomsorgen	28
Kvalitet i förskolan	29
Lika rätt ska prägla förskolan	29
Grön certifiering för förskolor	30
Säker skolväg	30
God arbetsmiljö i förskolan	30
Verksamhet för barn och ungdom	31

Fler mötesplatser på ungdomars egna villkor	31
Satsa på kollo	32
Kultur- och föreningsverksamhet	33
Kulturen är till för alla	33
Skapa förutsättningar för det lokala föreningslivet	33
Ge barn- och ungdomskultur resurser och hög status	33
Fler kulturella mötesplatser i hela staden	33
Äldreomsorg	34
Satsa på valfrihet och trygga bostäder	35
Kvalitet i vardagen	35
Garanterade en jämställd omsorg	36
Demensvården ska förbättras	36
Utveckla det medicinska ansvaret	36
Erbjud kortare arbetstid och kompetensutveckling	36
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	38
Öka tillgängligheten	39
Insatser efter behov och önskemål	39
Stöd vid neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar	39
Rätt till arbete	39
Kortare arbetstid och kompetensutveckling	40
Individ- och familjeomsorg	41
Barn och unga	41
Bättre hjälp åt människor som är hemlösa	42
Kvinnofrid, partnerfrid och barnfrid	43
Utvecklad missbruksvård	43
Fler skuldrådgivare	43
Fler personliga ombud	43
Förbättra socialsekreterarnas arbetsvillkor	44
Stadsmiljö	45
Förbättra skötseln av parker och naturreservat	45
Lokalt miljö- och demokratiarbete	45
Aktivt klimat- och miljöarbete i verksamheterna	46
Flyktingmottagande	47
Säkerställ social hänsyn i flyktingmottagandet	47
Tidiga insatser ska göras	48
Lyft barnperspektivet	48
Säkerställ mänskliga rättigheter	48
Ekonomiskt bistånd	49
Barnperspektivet ska vara vägledande	49
Arbetsmarknadsåtgärder	50
En dörr in	50
Matcha och metodutveckla	50

Ge unga en bra start i arbetslivet	51
Satsa på långtidsarbetslösa	51
Lika rätt på arbetsmarknaden	51
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	53
Arbetsmarknadsåtgärder	53
Fler vägar till jobb	54
Svenskundervisning för liv och arbetsliv	54
Lätt att ställa om och lära nytt	55
Lika rättigheter på arbetsmarknaden	55
EXPLOATERINGSNÄMNDEN	58
Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden	58
Staden ska styra markanvändningen	58
Värna grönområden och vattenytor	59
Miljöanpassat byggande och högt ställda energikrav	59
Klimatneutrala stadsdelar	60
Planera för mångfald	60
Små bostäder för studenter och unga	60
FASTIGHETSNÄMNDEN	63
Energieffektivisera stadens fastigheter och idrottsanläggningar	63
Förbättra arbetsmiljön och öka tillgängligheten	63
Socialt företagande, småföretagande	63
Utveckla avfallsinsamlingen	63
Förvalta stadens kulturfastigheter	64
IDROTTSNÄMNDEN	66
Goda möjligheter för motion och friluftsliv	66
En öppen och jämställd idrott	67
Större genomförandeprojekt	68

Miljöanpassa och energieffektivisera	68
KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN	71
Satsa på barn- och ungdomskultur	71
Fler kulturella mötesplatser i ytterstaden	71
Satsa på kulturskolan	71
Kulturinstitutioner i hela staden	72
Rusta det offentliga rummet och utveckla kvarterskulturen	72
Gör nya slussenområdet till ett kulturcentrum	72
Skapa livsrum för det kreativa Stockholm	72
Ökad mångfald	73
Satsa på film	73
Festivalerna är viktiga för Stockholm	73
Biblioteken	73
Kulturhuset	73
Fri entré, fler utställningar, nya uppdrag	74
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET	75
KYRKOGÅRDSNÄMNDEN	76
Begravningsplatserna	76
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	78
Aktivt miljömålsarbete	78
Stärkt klimatarbete	78
Uppmärksamma konsumtionens klimat- och miljöpåverkan	79
Skärpt klimatmål	79
Sätt fokus på kemikalieanvändningen	79
Giffri förskola	80
Åtgärder för bättre luft- och vattenkvalitet	80

Utveckla miljöövervakningen	81
Öka miljöhänsynen vid byggnation	81
SERVICENÄMNDEN	84
SOCIALNÄMNDEN	86
Gods uppväxtvillkor för barn i alla delar av staden	86
Insatser för utsatta barn och ungdomar	86
Förebyggande stöd till familjer	86
Stoppa våldet bland unga	86
Våld i nära relationer	87
Ökat stöd till kvinnojourer och mansmottagningar	87
Erbjud stöd till papperslösa	87
Heders-/skamrelaterat våld	88
Arbete mot prostitution och människohandel	88
Öka hbtq-kompetensen	88
En fast bostad är en mänsklig rättighet	88
Satsa på förebyggande insatser mot missbruk	88
Öka tillgängligheten i staden	89
Tester för att upptäcka krogdiskriminering	89
Förbättra socialsekreterarnas arbetsvillkor	90
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	92
Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden	92
En grön stadsplanering	92
Bjud in till dialog	93
Planera för en blandad stad	94
Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden	94
Respektera stadens kulturarv	95

Naturen i staden	95
TRAFIK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN:	98
TRAFIK- OCH GATUVERKSAMHET	98
Effektiva och klimatsmarta transporter	98
Gör om fler gator till gågator och gångfartsområden	98
Bygg ut cykelbanorna i ett sammanhängande nät	99
Framkomligheten ska vara god	99
Minska antalet bilar och biltrafikandelen	99
Parkeringspolitiken som styrmedel	99
Åtgärder för bättre luftkvalitet	100
Trafikmiljö på barnens villkor	100
Kollektivtrafik istället för motorvägar	101
Utbyggd kollektivtrafik	101
Samordna varustransporterna - citylogistik	102
Marknadsför och informera om miljöanpassade transporter	102
Utred överdäckningar och andra trafikmiljöförbättringar	102
Lika rätt ska gälla i trafikplaneringen	102
Återställ trafikskadad natur	103
Träd och grön miljö i gaturummet	103
Arbeta förebyggande för mindre nedskräpning	103
TRAFIK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN: RENHÅLLNINGSVVERKSAMHET	104
Avfallstaxan som styrmedel	104
Gör biogas av matavfallet	104
Infrastruktur för materialåtervinning	105
Kommunicera för ökad källsortering	105

UTBILDNINGSNÄMNDEN	107
En skola för alla	107
God lärande- och arbetsmiljö	108
En skola för framtiden	110
VALNÄMNDEN	114
ÄLDRENÄMNDEN	115
Fler platser i äldreboenden	115
Likvärdig och jämställd omsorg	115
Stötta idéburen äldreomsorg	116
Ökade krav i upphandlingen av hemtjänst	116
Full meddelarfrihet	116
Erbjud lokalt tillagad mat	116
Öka hbtq-kompetensen	117
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	119
Korta handläggningstiderna	119
CENTRAL MEDELSRESERV	120
FINANSFÖRVALTNING	121
MODERBOLAGET STOCKHOLMS STADSHUS AB	122
BOSTADSBOLAGEN	125
AB SVENSKA BOSTÄDER	127
Stadsholmen	129
FAMILJEBOSTÄDER	129
STOCKHOLMSHEM	130
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB	132

(MP):8

STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB	134
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB)	135
Gröna skolgårdar	135
Skolplanering för ett växande Stockholm	136
STOCKHOLM VATTEN AB	137
STOCKHOLMS HAMN AB	140
AB STOKAB	142
STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	143
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	144
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	145
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB	146
S:T ERIK FÖRSÄKRING AB	149
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	150
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	151
BOLAG UTANFÖR STOCKHOLMS STADSHUS AB	152
AB FORTUM VÄRME HOLDING SAMÄGT MED STOCKHOLMS STAD	152
MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB	153
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	154
STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	154

Miljöpartiets förslag till budget för år 2013

INLEDNING

MODERNT, MILJÖVÄNLIGT OCH MÄNSKLIGT STOCKHOLM

Stockholm är en fantastisk stad att bo och leva i. Närheten till grönska och vatten och blandningen av människor med olika bakgrund skapar gränslösa möjligheter. En grön omställning av Stockholm skapar fler jobb och företag, skapar trygghet för de mest utsatta och visar ledarskap i miljöfrågorna. För att åstadkomma detta krävs en mängd konkreta åtgärder. I Miljöpartiets budget för år 2013 finns åtgärder som gör Stockholm till en modern, mänsklig och miljövänlig stad där det är lätt att leva klimatsmart och miljövänligt och där alla människors lika möjligheter garanteras.

Stockholms stad har ett stort ansvar för att minska klimatpåverkan. Därför stärks stadens klimatarbete väsentligt. En miljard kronor avsätts för investering i bland annat solenergi på stadens tak och en biogasanläggning. En ny central funktion för klimat inrättas, samtidigt som klimatarbetet hos stadens nämnder och bolag stärks. Även reella energieffektiviseringar i stadens fastighets- och bostadsbestånd ska göras under året. I en klimatsmart storstad ges biltrafiken ett allt mindre utrymme. Biltrafiken ska minska för att ge plats för fotgängare, cyklister och kollektivtrafik. En satsning görs på stadens cykelbanenät och cykelparkeringar.

Levande demokrati, mångfald och lika rättigheter skapar en modern, pulserande storstad där alla människor har en god livskvalitet och nya livschanser. I stadens gröna budget fastslås alla människors lika värde och rättigheter, vilket är grunden i ett demokratiskt samhälle. Arbetet för alla människors lika rättigheter kräver politiska insatser och därför inrättas en central funktion för lika rättigheter. Miljöpartiet föreslår också en rad åtgärder inom bland annat arbetsmarknad, förskola, skola och ungdomsverksamhet för ett mer inkluderande Stockholm.

Utvecklingen av Stockholm ska utgå från ett barnperspektiv, där barnets bästa alltid ska komma i första hand. De barn som far illa ska få hjälp och därför görs en stor satsning på stöd och omsorg för de mest utsatta barnen. Staden förbättrar kvaliteten i förskolan genom att minska barngrupperna, införa genuspedagoger och satsa på modersmålsstöd. Fler mötesplatser för ungdomar inrättas, inte minst för hbtq-ungdomar.

ANSVARSFULL GRÖN POLITIK

Stockholms stads finanser är relativt stabila, men det finns en oro inför den framtida ekonomiska utvecklingen. För att säkerställa en ekonomisk, social och ekologiskt hållbar utveckling av Stockholm ska staden göra nödvändiga investeringar. I ett grönt Stockholm skapas fler jobb och företag genom att staden tar ansvar för att stimulera näringsliv och arbetsmarknad. Staden tar också ansvar för att den yngre generationen har en bra skola att gå till och en meningsfull fritid. Vi tar också ansvar för de som behöver stöd allra mest. I ett grönt Stockholm går solidariteten och omsorgen om andra före sänkta skatter. Därför höjer vi skatten med 10 öre.

Staden ska stoppa ombildning i innerstad, närförort och områden med upprustningsbehov. Allmännyttans bestånd i Stockholm har under senare år minskat kraftigt genom ombildningar och försäljningar som sker utan tillräcklig demokratisk förankring. I ett grönt Stockholm tar staden ansvar för bostadsförsörjningen och en minskad segregation i Stockholm. Diskrimineringen på bostadsmarknaden måste upphöra och trösklarna för att kunna få ett fast kontrakt tas bort, inte minst för att ungdomar, nyan-

lända och hemlösa ska kunna få lägenhet. Det måste finnas en strategi för vad Stockholm ska göra med sin allmännyttan. Vi accepterar inte ytterligare ombildningar och försäljningar innan en strategi utarbetats för vad Stockholm stad ska göra med sin allmännyttan.

I ett modernt Stockholm utvecklas demokratin och medborgarnas inflytande spelar en allt större roll. Direktval till stadsdelsnämnderna ska införas för att underlätta kontakten mellan kommuninvånare och politiker. Medborgarnas inflytande i stadsplaneringen ska öka. Öppna möten i stadsdelsnämnder och facknämnder är ett bra sätt att göra det demokratiska beslutsfattandet i kommunen synligt och intressant för Stockholms invånare. Staden ska stärka barns och ungas roll i den demokratiska processen och skapa former och strukturer för att bättre ta till vara barns och ungas åsikter.

KLIMAT OCH MILJÖ

Klimatförändringarna är en av mänsklighetens största utmaningar. För att utvecklas till en hållbar storstad ska Stockholm ta täten i klimat- och energifrågor. Staden har ett stort ansvar för att se till att Stockholms klimatpåverkande utsläpp minskar. Det är lättare att minska utsläppen i en storstad än på landet och därför har Stockholm, som huvudstad och, Sveriges största stad, ett särskilt ansvar att gå före och leda Sverige i utvecklingen mot kraftigt minskad klimatpåverkan.

Utsläppen från uppvärmning, elanvändning och trafik ska minska och andelen förnybar energi, främst från sol, vind och biogas, ska öka. Idag finns tillräcklig kunskap, teknik och engagemang för att modernisera Stockholm och för att avveckla beroendet av fossila bränslen och icke förnybar energi. Engagemang, nytänkande och en bredd av konkreta åtgärder ska minska klimatutsläppen från trafik, uppvärmning och konsumtion samtidigt som vår stad får en ekonomisk hållbar utveckling där många nya jobb skapas.

Genom investeringar i smarta transportlösningar, energieffektivisering och förnybar energi ska Stockholms stad ta täten i det nödvändiga klimat- och energiarbetet.

Stärkt klimatarbete

Staden ska anta ett ambitiöst klimatmål om att komma ned i 2,0 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år till år 2018. För att uppnå målsättningen om att Stockholm ska vara fossilbränsleffritt och en stad utan klimatpåverkan år 2030 ska staden utarbeta en energiplan som beskriver hur omställningen ska gå till. Stadens verksamheter ska satsa strategiskt och långsiktigt på klimatförebyggande åtgärder och klimatanpassning. Staden ska även synliggöra de faktiska klimatutsläppen från kommuninvånarnas konsumtion och resor utanför staden, och genom upphandling och information arbeta för att minska dessa.

I ett grönt Stockholm är transportsystemet effektivt och klimatsmart. Gång-, cykel- och kollektivtrafik är de självklara sätten att ta sig till och från arbetet. För att hela resan ska kunna göras med något eller med en kombination av dessa färdmedel så krävs det att staden planerar med ett helhetstänk. När fler reser kollektivt minskar trängseln på våra vägar och gator. Mindre biltrafik minskar utsläppen av koldioxid och luftföroreningar samtidigt som mer utrymme skapas för gående, cyklister och kollektivtrafik.

För att väsentligt stärka klimatarbetet i stadens nämnder och bolag inrättas en central funktion under kommunstyrelsen med uppgift att minska stadens klimatpåverkan.

En miljard kronor avsätts för klimatinvesteringar för ett hållbart Stockholm. Av dessa medel avsätts resurser för bland annat solceller, främst på stadens tak, och för investeringar i vindkraft samt för en ny biogasanläggning. En biogasanläggning som kan ta emot matavfall är en nödvändig investering för att öka biogasproduktionen. I miljarden ingår även utsläppsminskningar av kortlivade växthusgaser, bland annat metan från Stockholm Vattens anläggningar samt andra långsiktigt hållbara investeringar. I ett grönt Stockholm byggs inga fler motorvägar. Därför avbryts planeringen av Förbifart Stockholm.

Klimatsmart stadsutveckling

Stockholm måste möta behovet av nya bostäder, men göra det på ett sätt som gör att den livskvalitet som grön- och naturområden tillför människor i staden behålls. Vi vill lägga ned Bromma flygplats och istället använda marken till att bygga bostäder. Bromma ska bli ett miljöprofilområde där senaste och bästa miljötekniken används. En klimatsmart stadsutveckling betyder att vi tar ansvar för storleken på stadens ekologiska fotavtryck.

Stockholm – cykelstaden

Stockholm har alla förutsättningar att bli en cykelstad värd namnet. För att det ska bli möjligt krävs konkreta politiska beslut om att prioritera cykeltrafiken samt ekonomiska resurser för nödvändiga investeringar. Planering av staden ska alltid starta med fokus på ordningen gång, cykel, kollektivtrafik och bil. Stadens planering och infrastruktur påverkar människors val av färdmedel och detta gäller i synnerhet andelen gång-, cykel- och kollektivtrafikresande. När Stockholm växer måste fler resande komma fram på kortare tid. Fler gator görs om till gågator och cykel- och gångfartsområden.

Miljöpartiet vill att Stockholms stads cykelplan ska genomföras och för det krävs pengar till investeringar. Prioriterade åtgärder för oss är att bygga bort cykelträngseln och öka trafiksäkerheten. Det krävs en omfattande satsning på en utbyggd cykelinfrastruktur, en satsning som bland annat innebär ökad framkomlighet, trafikseparerade gång- och cykelvägar och snabbcykelleder. Cykelbanorna ska också byggas ut till ett sammanhängande nät. Stor vikt ska läggas vid att anlägga cykelinfrastruktur som har låga drifts- och underhållskostnader och som är lätt att vinterväghålla. Stora cykelparkeringar ska byggas vid Stockholms Centralstation och andra viktiga knutpunkter. Det ska finnas säkra parkeringsplatser för cykel både i gatuplan och i garage.

Den fysiska miljön runt skolor måste förbättras. Genom breddade trottoarer, gångstråk och cykelvägar. Gång- och cykeltrafik ska vara prioriterad vid alla låg- och mellanstaadieskolor. Vi vill införa bilfria zoner närmast skolorna. Barnen ska tryggt kunna gå till skolan. Vi avsätter därför 25 miljoner för en satsning på säkra skolvägar som genomförs under åren 2013-2014.

Parkeringspolitik som styrmedel

Allt för stor andel av Stockholms yta används idag för såväl rullande som stillastående bilar. Staden behöver minska andelen gatumarksparkeringar för att förbättra gatumiljön och framkomligheten. De som använder bilparkering ska i högre grad än idag stå för parkeringskostnaderna så att hushåll utan bil inte tvingas subventionera hushåll med bil. En styrande parkeringsstrategi ska ha som mål att öka andelen resande med cykel och kollektivtrafik. Parkeringsavgifterna ska höjas i innerstaden och andelen gatumarksparkeringar ska minska. Istället ska så kallade parkeringsköp uppmuntras. Med färre parkeringsplatser på gatorna i innerstaden förbättras framkomligheten för

kollektivtrafik, gående och cyklister. Stockholm parkerings AB är en viktig aktör i genomförandet av parkeringsstrategin.

Även vid byggnation av bostäder är parkeringsfrågan högaktuell. Bostäder ska byggas nära kollektivtrafik och med ett lågt antal parkeringsplatser. Framst ska parkering ske genom så kallat parkeringsköp. Byggföretagen ska uppmanas att samarbeta med Stockholms parkerings AB för att minska kostnaderna för parkeringar vid nybyggnation. Vid nybyggnation av flerbostadshus ska ett cykelparkeringstal motsvarande 2,5 per lägenhet användas.

Energikrav och förnybar energi

För att klara klimatmål är det nödvändigt att energianvändningen i stadens fastigheter och bostadsbolag minskar. Detta arbete ska intensifieras. Även energikraven vid nyproduktion ska skärpas. Alla bostäder som markanvisas i Stockholm ska förbruka högst 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard. Energiträvet ska skärpas med inriktning mot plusstandard, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk.

De fossila bränslena ska bort från stadens uppvärmningssystem. All el som staden köper in ska vara miljömärkt och de mest energieffektiva alternativen ska användas vid om- och tillbyggnad. Staden ska satsa på solenergi, vindkraft och andra förnybara energikällor. Stockholm har stora outnyttjade takytor lämpliga för att anlägga solceller på.

Det är viktigt att Stockholm utökar sin lokala produktion av förnybara drivmedel. Stadens avfall ska ses som en resurs snarare än en restprodukt. Stockholm ligger än idag långt efter det nationella målet att omhänderta 35 procent av matavfallet år 2010. Därför måste arbetet med insamling och behandling av matavfall till biogas intensifieras. Staden ska utöka matavfallsinsamlingen till minst 70 procent år 2016 samt investera i en biogasanläggning och en anläggning för optisk sortering.

Näringslivet en motor i klimatarbetet

Småföretagare har stor betydelse för omställningen till ett grönare Stockholm. Nya och växande företag kommer att vara avgörande, både för att skapa nya arbetstillfällen och för att hitta lösningar på de klimat- och miljöproblem vi står inför. Staden ska skapa bättre förutsättningar för småföretagande och mer aktivt stödja utvecklingen av olika typer av miljöföretag, både ny miljöteknik och främjande av mer miljöriktig produktion inom traditionella branscher. Sverige och Stockholm har ett gott internationellt rykte inom miljöområdet. Detta ska vårdas och särskilt fokus ska läggas på marknadsföring av svenska, regionala och lokala miljöföretag. Sociala företagare är en grupp företag som vi vill främja, inte minst för en ökad inkludering på arbetsmarknaden. Vi vill att det ska finnas ett stöd för småföretagare och sociala företag så att de lätt kan etablera sig i Stockholm.

LIKA MÖJLIGHETER

Alla människors lika värde och lika rättigheter är en av grundbultarna i Miljöpartiets gröna politik. Det är grunden för demokrati och mänskliga rättigheter. Lika rättigheter innebär att alla ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett kön, funktionalitet, etnicitet, religion, ålder, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Lika rättigheter innebär att främja normkritik och attitydpåverkan gentemot majoritetssamhället. Vår utgångspunkt är att diskriminering grundar sig i samhällsliga strukturer som är liknande för alla diskrimineringsgrunder.

Stadens verksamheter ska ta sin utgångspunkt i ett könsmaktsperspektiv. Det faktum att människor på grund av vilket kön de tillhör bemöts olika, har olika förutsättningar och olika förväntningar på sig beror på rådande könsnormer som skapas av omgivning, strukturer och samhälle. Medvetenhet om könsmaktsordningen är avgörande för att kunna analysera de strukturer och normer som upprätthåller en snedfördelning av makt och inflytande på grund av kön.

Stockholms stad ska vara ett föredöme som arbetsgivare och ska aktivt arbeta för en stor mångfald bland sina anställda på samtliga nivåer.

Extra resurser för att höja lönerna inom de lägst betalda yrkena i staden avsätts. Det är framför allt kvinnodominerade yrken som gynnas av denna satsning. Stockholm ska också införa rätt till heltid men möjlighet till deltid för stadens alla anställda. Detta ökar kvinnors möjlighet till egenförsörjning. Det gäller i första hand dem som arbetar inom äldreården och omsorgen om personer med funktionsnedsättningar.

Tillgänglig huvudstad

Stockholm hade som mål att bli världens tillgängligaste huvudstad till år 2010. Det finns mycket kvar att göra för att uppnå full tillgänglighet. Det ska vara självklart att alla, oavsett funktionalitet, ska ha lika god tillgång till staden och dess service. Otillgänglighet är diskriminering och människor med funktionsnedsättning har rätt till full delaktighet.

Stockholm måste ta fram en plan för hur enkelt avhjälpna hinder kan tas bort. Staden ska tillsätta en samordnare med ansvar att utforma och genomföra en plan för hur enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas. Underlåtenhet att avhjälpa hinder ska kopplas till ekonomiska sanktioner, vilka ska investeras i ökad tillgänglighet. Tillgänglighetsbegreppet ska vidgas från det fysiska till att även innefatta sådant som bemötande och möjlighet till full delaktighet i samhället.

Antidiskrimineringsarbete

Alla människor har rätt att vara den de vill vara och att respekteras för det. Det kan till exempel handla om bemötande i äldreomsorgen, på förskolan eller av socialtjänsten. Stadens verksamhet ska inte arbeta normativt, utan vara öppen för den mångfald av människor som verkar i Stockholm. Stadens förvaltningar och verksamheter ska bland annat hbtq-certifieras för att garantera att alla invånare får ett bra bemötande oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Ett aktivt arbete för lika rättigheter kräver politiska insatser. Normerna och därmed priset för att bryta dem upprätthålls bland annat genom politiska beslut och kan därför också motverkas genom sådana. Miljöpartiet har visat att miljöfrågor måste integreras i en helhetssyn på alla samhällsområden. På samma sätt är det nödvändigt att ett lika rättsperspektiv genomsyrar alla stadens verksamheter.

Central funktion för lika rättigheter

En central funktion för lika rättigheter ska inrättas. Funktionen ska ha ett huvudansvar för att Stockholms stad arbetar integrerat för mångfald och jämställdhet ur ett intersektionellt och normkritiskt perspektiv. Funktionen ska ha till uppdrag att driva på och granska stadens verksamheter arbete med lika rättigheter för alla samt

bedriva ett aktivt främjandearbete genom exempelvis utbildning av politiker och anställda.

Fler aktörer

Stockholms stad ska avsätta ekonomiska medel för att stötta antidiskrimineringsbyråer som verkar i staden. Det behövs fler aktörer som driver diskrimineringsmål och sprider kunskap, utöver DO och fackförbunden. Idag finns det två antidiskrimineringsbyråer i Stockholm men de har begränsade resurser. Staden ska stödja antidiskrimineringsbyråerna och det viktiga arbete de bedriver för att minska diskriminering i samhället. Det är väsentligt att antidiskrimineringsbyråerna är fristående från staden så att de har frihet att granska också stadens verksamhet. Utöver stödet till antidiskrimineringsbyråer bör staden utreda behovet av en fond för att driva diskrimineringsfall i domstol.

Motarbete hatbrott

Stockholms stad behöver ett mer samlat arbete för att motverka hatbrott i alla dess former. Våld, eller hot om våld, är det yttersta och mest allvarliga uttrycket för det förtryck personer kan bli utsatta för utifrån maktordningar beroende på kön, etnicitet, funktionalitet, ålder, könsidentitet, könsuttryck och/eller sexuell läggning. Flera aktörer i Stockholms stad hanterar hatbrottsproblematik. Det är viktigt att dessa aktörer ser strukturerna bakom hatbrott, vad som kan göras för att känna igen ett hatbrott och agerar därefter. Därför ska Stockholms stad ta fram en handlingsplan mot hatbrott och implementera den i berörda verksamheter i Stockholms stad.

Skolan som en viktig aktör

Förskolan har en unik möjlighet att motverka befestandet av könsnormer, heteronormativitet och rasism. Genuspedagoger i Stockholms förskolor är en stor tillgång för jämställdhetsarbetet i kommunen. Vi behöver börja tidigt med att bryta traditionella könsnormer – därför ska det finnas tillgång till minst en genuspedagog på alla Stockholms förskolor. Det innebär att varje förskola ska ha en person som är genuspedagog knuten till sin verksamhet.

Skolan ska vara en plats där alla har lika rättigheter. Det kan endast uppnås genom ett medvetet, aktivt normkritiskt arbete och ett aktivt arbete mot diskriminering. Skolorna ska ta hjälp av genuspedagoger i ökad utsträckning och aktivt välja läromedel som har ett normkritiskt angreppssätt. Ekonomiskt utrymme måste ges skolor att prioritera arbetet för lika behandling och mångfald. Vi gör också en särskild satsning på tillgänglighetsanpassning av skollokaler.

Social investeringsfond

Vi vill inrätta en så kallad social investeringsfond för att möjliggöra satsningar på förebyggande insatser, utöver ordinarie driftsbudget. Tidiga och väl definierade sociala satsningar kan leda till både ekonomiska och mänskliga vinster och att resurser frigörs för ytterligare förstärkningar i välfärden.

200 miljoner avsätts till den sociala investeringsfonden. Fonden ska vara cirkulerande; de senare kostnader som kan undvikas genom tidiga sociala satsningar återförs till fonden. Detta skapar bättre förutsättningar för staden att göra sociala satsningar som på kort sikt innebär kostnader men som på några års sikt, förutom den mänskliga vinsten, betalar sig strikt ekonomiskt. Socialtjänsten, skolor och förskolor har goda

möjligheter att identifiera möjliga sociala satsningar som kan återbetala sig i form av minskade kostnader längre fram.

Ojämligheten i Stockholms stad

Det finns en ojämlikhet i Stockholms stad som visar sig i utbildning, arbetslöshet, social utslagning och ohälsa. Den visar sig också i tillgången till kultur och fritidsaktiviteter.

Ojämligheten i utbildning kräver särskilda insatser med bland annat fler specialpedagoger och undervisning i kärnämnen på modersmålet. De unga som inte har gymnasiekompetens, och som inte får jobb, måste erbjudas nya möjligheter. Att studera och arbeta samtidigt kan vara ett sätt att stötta dessa unga som annars riskerar en lång tids arbetslöshet.

En rik fritid är viktig för såväl barn som vuxna. Lokala föreningar har mycket att erbjuda för att öka människors delaktighet i samhället, en satsning på föreningslivet är en satsning på lika möjligheter. Kultur och idrott förenar; därför vill Miljöpartiet satsa på kultur och spontanidrott i ytterstaden.

En viktig del i att alla ska ha lika möjligheter är att barn som far illa verkligen får stöd och hjälp. Efter flera år av nedskärningar måste socialtjänsten rustas upp för att ha resurser att kunna fånga upp och hjälpa barn och ungdomar som far illa eller är i riskzonen.

BARN

FN:s barnkonvention ska vara utgångspunkten för stadens verksamheter. Barnets bästa ska alltid komma i första rummet. Barn har rätt att komma till tals och att få inflytande utifrån ålder och mognad i beslut som rör dem. Lika viktigt som i förskola, skola och socialtjänst är att barnperspektivet får styra i bostadsplaneringen och i frågor om trafik och miljö. Vi vill öka informationen kring barnkonventionen och inrätta en barnombudsman som ska stärka barnets rättigheter och följa upp implementeringen av barnkonventionen i stadens verksamheter.

Varje barn ska utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och tillsammans med sina föräldrar kunna välja den förskola och skola som passar dem bäst. Staden ska prioritera satsningar på den sociala barn- och ungdomsvården, barn i behov av särskilt stöd; fler mötesplatser för unga på ungas egna villkor; mindre barngrupper i förskolan; elevhälsa samt modersmålsundervisning.

Arbetet med att hjälpa och stödja de mest utsatta barnen har varit kraftigt eftersatt i många år och ska ges ökade resurser. Det uppsökande arbetet bland barn och unga och insatserna för att hjälpa barn som har föräldrar med problem ska öka. Till de mest utsatta hör gömda eller papperslösa barn. De ska garanteras rätten till förskola och skola och annat stöd från staden, i enlighet med barnkonventionen och principen om barnets bästa.

Både kommunala och fristående skolor med olika inriktningar behövs. Mångfalden av huvudmän inom utbildningsverksamheten stärker och utvecklar skolan och eleverna. För oss är huvudfrågan att verksamheten ska vara av god kvalitet.

Skolan ska kännas meningsfull för alla elever. Metoder för elev- och föräldrainflytande behöver utvecklas och särskilt inkludera elevernas egna organisationer och representanter. Staden ska utveckla miljöarbetet, och andelen ekologisk och platslagad mat

ska öka i förskola och skola. Stockholms skolor ska kunna erbjuda ämnesundervisning i kärnämnen på modersmålet.

Vi sätter barnen främst genom att satsa på kvalitet i förskolan, bland annat genom mindre barngrupper, ökat modersmålsstöd och fler genuspedagoger i förskolan. Förskolorna ska ha tillgång till pedagogiska gröna utemiljöer, gärna där förskolans alla barn och all personal får plats samtidigt.

Skolbarnomsorgen är lika viktig som verksamheten under skoldagen. Storleken på barngrupperna måste anpassas till verksamheten och får inte vara större än att barnen har arbetsro och personalen möjlighet att se varje barn. Vi gör en särskild satsning för att öka kvaliteten på verksamheten på fritidshem och fritidsklubbar. Miljön i fritidsverksamheten ska vara trygg och stimulerande för alla barn som tillbringar en stor del av sin dag där. Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande.

Alla barn och ungdomar ska ha möjlighet att ägna sig åt fritidsaktiviteter, oberoende av familjens ekonomi. Alla barn och ungdomar ska också ges möjlighet att ta del av och delta i olika kulturyttringar. Barn- och ungdomskulturen ska därför prioriteras och subventioneras, framför allt genom en satsning på Kulturskolan. Kulturskolans verksamhet ska breddas för att bättre kunna möta barns och ungas intressen.

Det ska finnas barnvänliga stadsmiljöer i hela staden. All exploatering ska föregås av barnkonsekvensanalyser. När nya bostadsområden planeras ska hänsyn tas till barns och ungdomars behov av lämplig mark för lek och idrott. Det är av stor betydelse att det finns goda förutsättningar för friluftsliv och ytor för spontanidrott, motion och lek. Barn och ungdomar ska tryggt kunna röra sig till fots och på cykel.

Barns rätt till inflytande

Möjligheterna för barn och unga att föra fram tankar och idéer, och som fullvärdiga samhällsdeltagare påverka staden är mycket begränsade. Barn står på många sätt helt utanför beslutsprocesserna och deras engagemang och kunskaper tas inte tillvara. De ges inte möjlighet att vara med och påverka politiska beslut fast de i högsta grad påverkas av dem. Staden måste ta barn och unga på allvar. Barns och ungas visioner och drömmar och åsikter och perspektiv måste bli en maktfaktor att räkna med.

Staden ska skapa former och strukturer för att bättre ta till vara barns och ungas åsikter, i enlighet med FN:s barnkonvention. Utöver att barns deltagande är en rättighetsfråga höjer också tillvaratagandet av barns egna åsikter kvaliteten i de beslut som fattas i staden.

Stockholms stad ska ta steget och ge unga verklig makt att påverka. Staden ska hemställa hos regeringen om att få införa 16 års rösträtt på försök i kommunvalet 2014. Den sänkta rösträttsåldern bör åtföljas av en sänkning av åldersgränsen till 16 år för att kunna ta plats i kommunala beslutande församlingar.

Att sänka rösträttsåldern i kommunala val till 16 år är ett viktigt steg för att stärka ungas roll i beslutsfattandet. Det ger fler unga människor möjlighet att få vara med och påverka på det mest grundläggande sätt en medborgare kan göra, genom att avlägga sin röst i demokratiska val. En sänkning av rösträttsåldern påverkar politiker att ta större hänsyn till barn och unga och bidra till att vrida samhället i en mer barnrättsvänlig riktning.

Hållbar offentlig upphandling

I den senaste utvärderingen av miljö kvalitetsmålen konstaterade Naturvårdsverket att endast två av de 16 målen kommer uppnås till 2020. Omställningstakten är för låg, till stor del beroende på den höga och ökande konsumtionen. Stockholms stad ska vara en del av den omställning som krävs för att uppnå miljömålen.

Stadens upphandlingar omsätter åtskilliga miljarder per år och är således av stor strategisk betydelse för omställningen till ett hållbart samhälle. Staden ska använda sin konsumentmakt och bedriva ett aktivt arbete inom området miljöanpassad upphandling med höga krav på energieffektivitet och med krav som stimulerar utvecklandet av ny miljöteknik. Sociala och etiska villkor ska arbetas in i upphandlingspolicyn och gälla alla upphandlingar.

I samband med varje upphandling ska det undersökas på vilka sätt sociala, etiska och miljömässiga hänsyn kan efterfrågas. Det är lämpligt att all upphandling skärps med hjälp av Miljöstyrningsrådets utarbetade krav som inom en snar framtid kommer vara kopplade till miljö kvalitetsmålen. Kunskapen om ekosystemtjänsternas betydelse för samhällsfunktioner och folkhälsa ska i ökande utsträckning införlivas i behovsanalys. Genom att använda ”det ekonomiskt mest fördelaktiga” som tilldelningsgrund ges flexibilitet att avväga mellan olika mervärden. Det medför också ett starkare incitament att använda livscykelberäkningar för kostnader och miljöpåverkan.

Staden ska underlätta för sociala och andra mindre företag att delta i upphandlingar, bland annat genom att paketera kontrakt föremålen i mindre delar och genom att inte ställa alltför höga finansiella kvalificeringskrav, när det inte missgynnar stadens invånare. Staden ska inrätta en särskild stödfunktion som kan hjälpa sociala företag och andra mindre aktörer med upphandlingsförfarandet.

Upphandling av livsmedel omsätter cirka 260 miljoner . Staden ska använda sin konsumentmakt för att bidra till folkhälsa, matkultur och gröna näringar. Ett utvecklat samarbete med stadens kostchefer är en förutsättning för förfrågningsunderlag som leder till en hälsosam och klimatanpassad kost. Under 2013 ska målet om 40 procent ekologiska livsmedel i stadens verksamheter uppnås. Staden ska i sin upphandling av livsmedel göra det möjligt att delta med få produkter och ställa specifika sort- och säsongskrav samt krav på klimatsmart naturbeteskött. Odlare i Stockholms kringland får då ökade möjligheter att bidra både till en levande landsbygd och till stadens livsmedelsförsörjning. Som ett led i att utveckla den etiska konsumtionen ska Stockholms stad bli en Fairtrade City.

För att kunna använda de möjligheter som en hållbar offentlig upphandling erbjuder bör all personal som hanterar upphandlingsfrågor fortlöpande ta del av utbildningar. Staden ska också lägga stor vikt vid uppföljningen av kontrakt.

INRIKTNINGSMÅL OCH MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDEN

1. Stockholms stad ska ha en långsiktig hushållning med våra resurser och vår ekonomi och vår arbetsmarknad

1.1 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva, ändamålsenliga och hållbara

Varje skattekrona ska vara väl använd och tydligt redovisad för medborgarna. En gemensamt finansierad välfärd ställer höga krav på effektivitet, ändamålsenlighet och hållbarhet.

1.2 Budgeten ska vara i balans

Stadens ekonomiska planering ska vara långsiktig och balanserad för att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi.

1.3 Staden ska i sin roll som arbetsgivare sträva efter stor mångfald i sina verksamheter och på alla nivåer

Staden ska vara ett föredöme och aktivt arbeta för att bryta segregationen på Stockholms arbetsmarknad. Som medarbetare i Stockholms stad ska alla ha samma möjligheter att utvecklas på sin arbetsplats oavsett kön, etnicitet, funktionalitet, ålder, könsidentitet, könsuttryck eller sexualitet. För att spegla mångfalden av invånare i Stockholm behöver staden aktivt arbeta för att rekrytera personer från underrepresenterade grupper till staden.

1.4 Staden ska vara en god arbetsgivare med goda utvecklingsmöjligheter för alla

En hållbar livsmiljö kräver ett hållbart arbetsliv. Den bästa investeringen staden kan göra är i våra medarbetare. Stadens anställda ska kunna kombinera en aktiv fritid och ett aktivt föräldraskap med en god arbetsmiljö och goda karriärmöjligheter.

1.5 Staden ska vårda sina egendomar

Stockholm är en stad med många historiska byggnader, vackra torg och gröna områden med höga natur- och kulturvärden. Dessa byggnader och naturområden ska vårdas genom att de ges tillbörligt skydd. Stockholms stad ska aktivt arbeta för att respektera, bevara och utveckla dessa byggnader och platser så att de långsiktigt förvaltas för kommande generationer.

2. Stockholm ska vara en inkluderande stad där människor trivs och utvecklas

2.1 Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter

Alla människors lika värde och lika rättigheter är grunden för demokrati och mänskliga rättigheter. Lika rättigheter innebär att alla ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett kön, funktionalitet, etnicitet, religion, ålder, sexualitet, könsidentitet, könsuttryck eller socioekonomiska faktorer. För att nå dit krävs att staden arbetar aktivt och långsiktigt med att motverka strukturella makthierarkier. Stockholm ska vara en öppen och varm stad dit alla är lika välkomna och möts av respekt.

2.2 Stockholms stad ska ha en inkluderande och hållbar arbetsmarknad för integration och mot diskriminering

På en hållbar arbetsmarknad för alla har anställda bra och trygga anställningsvillkor. Personer med svensk bakgrund, särskilt män, har i förhållande till andra många fördelar i arbetslivet. Alla ska ha goda möjligheter att utifrån sina förutsättningar få ett gott arbetsliv. Arbetsmarknaden ska vara mänsklig och det ska finnas en balans mellan arbetsliv och det övriga livet. Staden ska vara en föregångare i att införliva ett normkritiskt perspektiv och i all sin verksamhet främja alla människors lika rättigheter.

2.3 Möjligheterna till eget arbete ska vara goda och alla ska känna att de kan bidra till samhällets utveckling

Staden ska bidra till många nya jobb och en arbetsmarknad där alla kan få plats. Staden ska främja att den enskilde individen hittar sin kortaste väg till rätt jobb. En bra skola och lika rättigheter lägger grunden för detta. Det är viktigt att möjliggöra för unga att få en bra etablering på arbetsmarknaden. Det ska aldrig vara för sent att utbilda eller vidareutbilda sig. I dag lever många utan meningsfull sysselsättning. Sta-

den ska bidra till att skapa förutsättningar för att alla människor i Stockholm ska känna att de är viktiga och har något att bidra med.

2.4 De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet
Kvalitativa behandlingsinsatser ska ges utifrån var och ens individuella behov. Vi tror på en mångfald av aktörer som utför de tjänster som beslutas och finansieras av kommunen. Bästa kvalitet är det viktiga, inte vem som är utförare.

2.5 Stockholm ska vara en trygg stad

I Stockholm ska alla generationer garanteras trygghet, tillgänglighet och livskvalitet. Ingen ska behöva utsättas för våld, vare sig i hemmet eller någon annanstans. Särskilt stort ansvar har vi för att inga barn utsätts för våld eller far illa. Staden ska erbjuda bra service och omsorg då man är i behov av det, till exempel då man blir gammal eller om man behöver stöd och hjälp vid missbruk, hemlöshet eller annan utsatthet. Personer som behöver extra eller tillfälligt stöd ska aldrig lämnas vid sidan av.

2.6 Stockholm ska ha en dynamisk arbetsmarknad där det är lätt att starta företag och vi tillsammans investerar för framtiden

Den positiva förändringskraft som ligger i företagandet ska uppmuntras och gå hand i hand med en långsiktigt hållbar utveckling. De små och medelstora företagen är en viktig del av Stockholms och Sveriges framtida ekonomiska utveckling. Förutsättningar ska vara de bästa för att starta nya företag och utveckla befintliga verksamheter. Den sociala ekonomin ska stöttas. Där kan många nya arbetstillfällen skapas, och människor som stått långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden kan hitta en plats i arbetslivet. På en grön arbetsmarknad finns det möjlighet till omställning under arbetslivet och att starta och tänka nytt – samtidigt som individens och miljöns hållbarhet alltid är en ledstjärna. Det ska finnas goda förutsättningar företagande, socialt företagande och gröna innovationer. Att uppmuntra till detta ska vara givna inslag i arbetsmarknadsåtgärder och skola.

3. Stockholm ska vara en hållbar storstad med bostäder, god miljö och rikt kulturliv för alla

3.1 Stockholmare ska ha god tillgång till klimatsmarta bostäder anpassade efter människors behov och förutsättningar

Staden ska ha god planberedskap, som möjliggör byggandet av många klimatsmarta bostäder som så många som möjligt kan efterfråga. Staden ska avtala markanvisnings- och exploateringsavtal som säkerställer höga klimat- och miljökrav och som garanterar en jämn fördelning mellan hyres- och bostadsrätter och säkerställer bostäder för unga och studenter.

3.2 Stockholm ska växa med förnuft genom att hushålla med stadens mark- och vattenresurser och genom att värna stadens karaktär och gröna kvaliteter

Stockholm ska bli en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar stad. Nya stadsutvecklingsområden ska i första hand byggas på redan exploaterad mark. Nya bostadsområden ska vara lokaliserade i närhet till kollektivtrafik och i närhet till gång- och cykelvägar och stadsbyggnadsinriktningen inom dessa områden ska vara att bygga tät stad. Genom ovanstående planeringsinriktning kan vi värna, utveckla samt säkerställa stadens karaktär och gröna kvaliteter.

3.3 Framkomligheten i regionen ska vara god

God framkomlighet och ett jämnt trafikflöde ska eftersträvas. Gående, cyklister, kollektivtrafik och näringslivets transporter ska snabbt, effektivt och säkert ta sig fram i Stockholmstrafiken. Både biltrafikens andelar och antalet personbilar ska minska för

att ge plats åt mer yteffektiva transportsätt. Fler resande ska komma fram på kortare tid.

3.4 Stockholm ska ha hälsosam luft

Luftkvaliteten i Stockholm ska förbättras. Främst handlar det om att minska halterna av partiklar och kvävedioxider, vars halter idag är så höga att de år efter år på vissa gator i staden överskrider EU:s miljökvalitetsnormer. Stockholms stad är skyldig att vidta kraftfulla åtgärder för att förbättra luftkvaliteten.

3.5 Stockholms sjöar och vattendrag ska ha god kemisk och ekologisk status

Stockholm måste arbeta aktivt med att minska belastningen till våra sjöar och vattendrag. Idag är många av dem hårt belastade av påverkan från mänskliga aktiviteter. Det handlar om förhöjda koncentrationer av näringsämnen, tungmetaller och organiska miljögifter i stadens vattenområden och grundvatten. År 2021 ska stadens vatten uppnå god ekologisk och kemisk status.

3.6 Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv

Stockholms stad ska ta stort ansvar för att minska utsläppen av klimatgaser från uppvärmning, trafik och konsumtion m.m. För att klara målet att jordens medeltemperatur inte ska få öka mer än två grader krävs att utsläppen av växthusgaser minskar med cirka 60 procent i hela världen. Minskningen av utsläppen bör ske i jämn takt och ansvaret är störst hos världens rika länder.

3.7 Avfall ska minimeras och tillvaratas som en resurs

Stockholms avfallshantering måste klimatanpassas. Att hushålla med resurser är nödvändigt för att uppnå en hållbar utveckling. Staden ska tillhandahålla bättre system för återanvändning och återvinning och en kraftfull satsning ska göras på insamling av matavfall för biogasproduktion. Här finns stora klimatvinster att hämta.

3.8 Stockholm ska ha en god livsmiljö

Alla människor ska ha goda möjligheter att må bra och trivas i Stockholm. Staden ska erbjuda sina medborgare och besökare en god livsmiljö. Det omfattar såväl den omgivande naturen och den byggda miljön som de sociala och funktionella faktorer som påverkar livskvalitet och levnadsomständigheter.

3.9 Stockholmnarnas folkhälsa ska främjas och stärkas

Folkhälsan är beroende av människors möjligheter att delta i samhällslivet och av känslan av gemensamt livsinnehåll. Staden bör inrätta välfärdsbokslut för att systematiskt följa upp folkhälsomål, miljömål, sociala och ekonomiska mål. Det är viktigt att öka andelen inköpta närproducerade och ekologiska livsmedel. Vad vi äter och hur vi rör på oss har stor betydelse för hälsan. Miljöpartiet bygger samhället för att främja gång- och cykeltrafik, tar fram fler cykelbanor, uppmuntrar till hälsostigar och inrättar naturreservat.

3.10 Kulturen ska vara en motor i den växande staden

Kulturen är en förutsättning för en långsiktigt hållbart växande storstad som Stockholm. Kultur är på samma gång utmanande, ifrågasättande och enande. Den främjar utbyte av idéer och får människor att växa. Stockholms kulturliv ska spegla samhället vi lever i och vara drivande i den förändring som samhället ständigt genomgår.

4. Stockholm ska vara en barnvänlig stad

4.1 Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd

Barn är kompetenta och ska ges inflytande utifrån ålder och mognad. Samtidigt är barn mer sårbara och i behov av skydd och omsorg. Enligt FN:s barnkonvention (artikel 12) har barn rätt att uttrycka sin röst i alla frågor som rör barnet. I ett grönt Stockholm lyssnar staden på och tar intryck av barn och unga. Det är viktigt att diskussionen om stadens olika insatser förs med barn och unga, inte över deras huvuden.

4.2 Alla barn ska ha rätt att delta i stadens kultur och idrott

Alla barn och unga ska ges möjligheten att ägna sig åt kultur och idrott, oberoende av familjens ekonomi eller i vilken stadsdel man bor. Goda förutsättningar för den fria kulturen är en fråga om yttrandefrihet, demokrati och mångfald. Staden ska lyfta fram idrott som pojkar och flickor kan bedriva tillsammans samt verka för att fler idrottsanläggningar kan användas av idrottsintresserade utan att de behöver engagera sig i en förening. Staden ska tillämpa lika villkor när det gäller investeringar och träningstider.

4.3 Stadsplaneringen ska anpassas efter barn och unga

Det är viktigt att barnperspektivet genomsyrar inte enbart frågor som förskola och skola eller verksamheter riktade till barn och ungdom, utan också frågor om trafik, miljö och stadsplanering. Planeringen av staden ska ha barnets bästa för ögonen. För att säkerställa att barnens behov beaktas i all stadsutveckling ska barnkonsekvensanalyser, med utgångspunkt i FN:s barnkonvention och forskning, tas fram.

4.4 Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn och unga vad de behöver för att må bra, lära och utvecklas i en global värld

Varje barn har rätt att bli sedd för den hon eller han är. Staden ska ge skolorna bättre förutsättningar att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar, behov, intressen och erfarenheter. Barn som lever i utsatta miljöer ska kunna upptäckas och få stöd tidigt. Skolan ska präglas av förtroendefulla relationer och knyta an till elevernas verklighet. Det är en skola som har levande kontakter med omvärlden, både i närsamhället och globalt.

4.5 Stockholms gymnasieskolor och vuxenutbildning ska erbjuda alla elever en meningsfull utveckling som förbereder för livet, arbetsliv och vidare studier

Staden ska erbjuda lärandemiljöer som är stimulerande och bidrar till ökad självtillit - där individen både har förutsättningar och är motiverad att komma framåt. Det krävs bättre möjligheter för stadens skolor att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar, behov och målbilder. Oavsett var i staden man utbildar sig ska undervisningen vara av god kvalitet och alla elever ska få möjligheten att nå så långt de bara kan i skolan.

KOMMUNSTYRELSEN M.M.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ. Fullmäktiges 101 ledamöter väljs av medborgarna vart fjärde år. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet samt fastställer mål och riktlinjer för stadens verksamheter.

Kommunstyrelsen består av tretton ledamöter. Antalet ledamöter från varje parti är proportionellt till representationen i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bereder och yttrar sig över ärenden som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolag. Under kommunstyrelsen sorterar borgarrådsberedningen, ekonomiutskottet, personal – och jämställdhetsutskottet samt stadsmiljørådet.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdraget framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Kontoret ska biträda kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i deras uppdrag att leda och samordna den samlade kommunala verksamheten.

Centrala funktioner för klimat och lika rättigheter

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att stadens klimatmål uppnås. Därför inrättas en central funktion för klimat under kommunstyrelsen. Funktionen ska ansvara för stadens strategiska klimatarbete, klimatberedskap samt för att styra satsningar inriktade på att Stockholm ska bli en fossilbränslefri stad 2030. Det krävs en aktiv styrning samt samordning centralt som prioriterar, driver och följer upp nämndernas och bolagens klimatarbete.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att arbetet med lika rättigheter sker strategiskt, aktivt och långsiktigt. Därför inrättas en central funktion för lika rättigheter under kommunstyrelsen. Funktionen ska ansvara för stadens strategiska arbete med lika rättigheter. Arbetet ska ske integrerat i hela staden och med ett intersektionellt och normkritiskt perspektiv. Det krävs en aktiv styrning samt samordning centralt som prioriterar, driver och följer upp nämndernas och bolagens arbete för mer mångfald och ökad jämställdhet.

Stockholms stad ska avsätta ekonomiska medel för att stötta antidiskrimineringsbyråer som verkar i staden. Det behövs fler aktörer som driver diskrimineringsmål och sprider kunskap. Idag finns två antidiskrimineringsbyråer i Stockholm, men de har begränsade resurser och behöver stöd i sitt viktiga arbete mot diskriminering. Det är väsentligt att byråerna är fristående från staden så att de har full frihet att granska också stadens verksamhet. Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret utreda behovet av en fond för att driva diskrimineringsfall i domstol.

Centralt ansvar för hatbrott, ökad tillgänglighet och hälsa

Stockholms stad ska bedriva ett samlat arbete för att motverka hatbrott i alla dess former. Därför ska Stockholms stad ta fram en handlingsplan mot hatbrott och implementera den i berörda verksamheter.

Stockholms stad har ännu inte lyckats bli världens mest tillgängliga huvudstad. Därför ska Stockholms stad utforma en plan för hur enkelt avhjälpna hinder kan tas bort. Stockholms stad har ett ansvar för sina invånares hälsa. Ett förebyggande arbete kring folkhälsan, som börjar redan i förskolan, skapar förutsättningar för framtiden. Stockholms stad ska använda sig av välfärdsbokslut för att systematiskt följa upp folkhälsomål, miljömål, sociala och ekonomiska mål.

Socialt ansvar

Kommunstyrelsen ska avsätta medel till en så kallad social investeringsfond för att möjliggöra satsningar på förebyggande insatser. Det handlar om satsningar som leder till mänskliga vinster och att staden, men även andra delar av samhället, på längre sikt kan frigöra resurser för ytterligare förstärkningar i välfärden.

De avsatta medlen skapar förutsättningar för staden att satsa långsiktigt. Utöver de mänskliga vinster som uppnås fungerar den sociala investeringsfonden som ett stöd för bland annat lärare och socialsekreterare att genom ett förebyggande arbete spara pengar åt staden och det övriga samhället. 200 miljoner avsätts till den så kallade sociala investeringsfonden. Detta finansieras genom att summan disponeras från eget kapital.

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret utarbeta under vilka former ansökningar och återföring till fonden ska göras.

Demokrati

Ett särskilt arbete med att skapa förutsättningar för fler medborgardialoger i samband med planprocesser ska genomföras. Det krävs en fördjupning och metodutveckling för att involvera människor som sällan kommer till tals. Barnkonsekvensanalyser ska föregå varje politiskt beslut.

Kommunstyrelsen ska inrätta en samordnande Barnombudsman för att se till att barnkonventionens intentioner efterlevs i stadens verksamheter.

Nämndmöten ska vara öppna för medborgare, det gäller facknämnder såväl som stadsdelsnämnder. Öppenhet skapar förtroende och ger medborgare mer kunskap om hur demokratin i staden fungerar. Det ger också förtroendevalda förutsättningar till dialog med medborgarna.

Stockholms stad ska ta steget och ge unga en reell makt att påverka. Staden ska göra en hemställan hos regeringen om att få tillämpa 16 års rösträtt i kommunvalet 2014. Den sänkta rösträttsåldern ska följas av en sänkning av åldersgränsen till 16 år för att kunna ta plats i kommunala beslutande församlingar.

Servicenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utveckla sin kompetens i hållbar upphandling, vad gäller social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Staden ska inrätta en särskild stödfunktion som kan hjälpa sociala och mindre företag med upphandlingsförfarandet.

Stockholms stads upphandlingspolicy ska omarbetas under året, och sociala och etiska villkor ska arbetas in. Staden ska samordna sin upphandling och använda sin konsumentmakt och bedriva ett aktivt arbete inom området miljöanpassad upphandling. Det är lämpligt att all upphandling skärps med hjälp av Miljöstyrningsrådets utarbetade krav och kriterier.

Stockholms stad ska genom Stockholm Business Region informera om socialt företagande och om förutsättningarna för att starta sociala företag.

Staden ska underlätta för sociala och andra mindre företag att delta i upphandlingar, bland annat genom att paketera kontraktsföremålen i mindre delar och genom att inte ställa alltför höga finansiella kvalificeringskrav. Stockholms stad ska, som ett led i utvecklingen av den etiska konsumtionen, bli en Fairtrade city.

Stockholm som klimatstad

En klimatomiljard avsätts för att skynda på förändringen av Stockholm till en klimatstad av världsklass. Detta finansieras genom att avsätta en miljard av Stadshus AB:s egna kapital till investeringar i klimat och miljöeffektiva åtgärder så som solenergi, biogasanläggningar och utökade möjligheter till källsortering, men också för att återställa miljöskadade områden.

Insamling matavfall för ökad biogasproduktion

Stadshus AB ska, i samråd med kommunstyrelsen, utreda var en biogasanläggning ska byggas. Kommunstyrelsen ska genom trafik- och renhållningsnämnden arbeta för att insamlingen av matavfall intensifieras och att andelen hushåll som har insamling av matavfall ökar under året.

Stockholm som cykelstad

När fler människor cyklar ställs det högre krav på cykelvägar, god framkomlighet och cykelparkeringar. Samordningen av strategin för ett cykelvänligt Stockholm ligger under kommunstyrelsen. Samordningen sker över stadens gränser för ökat regionalt samarbete kring bland annat låncyklar. För detta avsätts totalt 1,5 miljard under 6 år.

Framkomlighet för nyttotrafik och kollektivtrafik

Staden ska uppvakta regeringen för att skynda på införandet av trängselskatt på Essingeleden. För framkomlighetens skull behöver trängselskatten införas så fort det är tekniskt möjligt.

Stockholm ska genom trafik och renhållningsnämnden arbeta för att öka framkomligheten för nyttotrafiken och framförallt för kollektivtrafiken.

Allas rätt till en bostad

Stockholm ska ta sitt bostadsförsörjningsansvar på allvar. Genom Stadshus AB ska staden bygga fler hyresrätter och studentboenden, lägenheter som ska vara klimatsmarta och kunna efterfrågas av alla. Ytterstadens potential som utvecklingsområden för ny stadsutveckling ska tas till vara.

En växande storstad

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret initiera en utredning kring att bebygga Bromma flygplats. Fem miljoner kronor avsätts för utredningen, fördelat på kommunstyrelsen, stadsbyggnads- och exploateringsnämnden.

Skolplanering för ett växande Stockholm – även för fristående verksamheter

Stockholms stad måste i arbetet med skolplanering för ett växande Stockholm vidga uppdraget till att omfatta hela den kommande elevtalsökningen. SISAB behöver få ett bredare uppdrag i relation till de fristående skolor som är intresserade av att etablera sig eller utvidga sin verksamhet i Stockholm. SISAB får en förstärkt ram för investeringar för att bättre kunna möta behoven.

Jämlik utbildning och fritidsverksamhet

Kommunstyrelsen ansvarar för att i samarbete med utbildningsnämnden motverka den ökade kunskapssegregationen. Ett arbete för att minska ojämlikheten ska göras, med särskilt fokus på ytterstadsområdena.

Skolbarnomsorgen behöver en särskild satsning för att miljön i fritidsverksamheten ska vara trygg och stimulerande för alla de barn som tillbringar en stor del av sin dag där. En satsning på personal, lokaler och resurser.

En attraktiv arbetsgivare

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare och genom kommunstyrelsen tillse att samtliga förvaltningar avsätter medel för sina medarbetares kompetensutveckling, för medarbetarnas utvecklings och verksamheternas kvalitets skull. Stockholms anställda är stadens främsta verktyg för att säkerställa en god service till medborgarna.

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret tillsammans med de fackliga organisationerna ta fram en plan för hur normalarbetstiden ska kunna sänkas för de personalkategorier där det finns störst behov. Staden ska införa rätt till heltid, men möjlighet till partiell tjänstledighet, för anställda inom stadens förvaltningar och bostadsförvaltning.

Kommunstyrelsen ska initiera en riktad satsning på de grupper inom stadens verksamhet som idag har lägst löner. För detta avsätts motsvarande 18 miljoner kronor för 2013.

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret samordna ansträngningarna för att skapa sommarjobb för unga inom de egna verksamheterna och särskilt uppvakta arbetsgivare som verkar inom Stockholm för att skapa ytterligare tillfällen till sommarjobb för unga.

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret verka för att stadens alla verksamheter arbetar aktivt för att avskaffa osakliga löneskillnader på grund av kön. Verksamheternas jämställdhets – och mångfaldsplan är levande dokument som ska utvärderas och uppdateras regelbundet. Utvärdering ska ske varje år.

Staden har ett ansvar för sina anställdas hälsa och möjligheten till friskvård på arbetstid är en viktig faktor för den. Alla anställda ska ha möjlighet att utnyttja friskvårdstimmen under arbetstid, även de som är vikarier och timanställda.

Stadsledningskontoret ska följa upp användandet av friskvårdstimmar, och ta fram en strategi för att öka användandet av friskvårdstimmen om det visar sig att få utnyttjar den. Staden ska uppmuntra fler att cykla som friskvård, till exempel genom att investera i fler tjänstecyklar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns
2. För år 2013 utdebiteras en kommunal inkomstskatt med 17,58 per skattekrona
3. Att utdebiteringen av begravningsavgiften med 8 öre per skattekrona.
4. Stockholm stads mål ska vara att minska utsläppen av växthusgaser till 2,0 ton koldioxidekvivalenter per stockholmare och år till 2018
5. Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2030
6. Staden ska uppvakta regeringen om att Bromma flygplats ska läggas ned
7. Staden ska uppvakta regeringen om att få tillämpa 16 års rösträtt i kommunvalet 2014
8. Staden ska inrätta en social investeringsfond

REVISORSKOLLEGIET

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Revisorskollegiet** godkänns.

STADSDELSNÄMNDERNA

Demokratin stärks och fler människor involveras i utvecklingen av Stockholm om beslut fattas nära medborgarna. Direktval till stadsdelsnämnderna ska införas. I ett grönt Stockholm ska medmänskliga faktorer och lika rätt värnas, särskilda ansträngningar ska göras för att se till barns rättigheter. Stockholmare ska ha goda möjligheter att vara upplysta konsumenter som gör medvetna val och använder sin konsumentmakt för att bidra till en grönare stad.

Nämndens uppgift

Stadsdelsnämnderna ansvarar för stora delar av den kommunala servicen – äldreomsorg, förskola, individ- och familjeomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, parkskötsel, arbetsmarknadsåtgärder, konsumentrådgivning och lokal kultur.

Demokrati och medborgarinflytande i stadsdelsnämnderna

Stockholmare ska ges mer inflytande genom direktval till stadsdelsnämnderna. Direktvalda representanter ökar kontakten mellan stockholmarna och politiker och ger lokal representativitet.

Samhällsinformatörer ska anställas i stadsdelar med lågt valdeltagande i syfte att öka det demokratiska deltagandet.

I varje stadsdel ska finnas En-dörr-in-verksamhet samt medborgarkontor, med bland annat skuldrådgivning, konsument- och miljö- och klimatrådgivning. Ansvaret för parker, naturområden, naturreservat, trädplanteringar, koloniområden och naturmark, strandbad med byggnader, motionsspår, konstfrusna isbanor och vissa planförfaranden ska återföras till stadsdelsnämnderna. Vid förslag till exploatering ska medborgardialog ske med boende i området, föreningar och företagare. Dialogen ska alltid ske så nära platsen som möjligt.

Stadsdelsnämndernas möten ska vara öppna för allmänheten och inledas med en frågestund. Mötena ska annonseras i relevanta medier för att locka fler att delta. Formerna för de öppna nämndmötena ska ses över för att underlätta allmänhetens deltagande. Medborgardialogen kan också vara webbaserad, detta bör utvecklas i ett pilotprojekt med en stadsdelsnämnd. Staden ska också stödja upprättandet av ungdomsråd i varje stadsdelsområde, som en del i barns och ungas rätt till delaktighet och inflytande. Metoder för barnkonsekvensanalyser och barns inflytande ska användas i beslutsprocesser.

Fler konsumentrådgivare kan arbeta förebyggande

Konsumentvägledningen är mycket viktig för att personer ska kunna hävda sin rätt som konsument. Det behövs en enhet för konsumentvägledning, placerad under miljö- och hälsoskyddsnämnden, och konsumentvägledare i varje stadsdelsnämnd. På så sätt kan Stockholms stad arbeta både med att hjälpa enskilda och ha resurser att jobba förebyggande, t ex via skolor och bibliotek. En välinformerad konsument vågar och kan ställa krav och kan tillvarata sin rätt. Detta leder till bättre varor och tjänster. Konsumentrådgivningen bör utöver konsumenträtt lägga extra vikt vid att möjliggöra konsumtion som tar etisk och miljömässig hänsyn.

Återinför skilda anslag

Den moderatledda majoriteten har slagit samman anslagen för ordinarie verksamhet respektive försörjningsstöd, i stadsdelsnämnderna. Detta har medfört att stadsdelsnämnderna måste minska i övriga verksamheter när kostnaderna för försörjningsstöd ökar. Det är oacceptabelt att ordinarie verksamheter ska påverkas när konjunkturen vänder och fler tvingas ta emot försörjningsstöd. Skilda anslag för försörjningsstöd respektive övrig verksamhet ska återinföras.

För att säkerställa en enhetlig uppföljning ska all verksamhetsuppföljning, även den vid enskilt drivna enheter, göras enligt stadens integrerade ledningssystem (ILS). Detta är särskilt viktigt med tanke på de stora utförsäljningar av verksamheter som gjorts de senaste åren.

Förskoleverksamhet

Stockholm ska vara en barn- och föräldravänlig stad. Stadens utgångspunkt ska vara att alla barn är aktiva och kreativa och har förutsättningar att bli hela, solidariska, ansvarstagande och kärleksfulla vuxna.

Uppgift

Staden erbjuder förskola eller familjedaghem (pedagogisk omsorg) för barn som är mellan ett och fem år, som regel under den tid då vårdnadshavare arbetar eller studerar. Föräldraledigas äldre barn har rätt till högst sex timmar per dag i förskola/familjedaghem.

Barnvänlig stad

Barn ska ges inflytande utifrån ålder och mognad. Barnets sårbarhet ska skyddas, och kvalitativ omsorg erbjudas. Genom politiken för förskolan skapas förutsättningar för ett meningsfullt lärande och nyfikenhet på framtiden. Initiativförmåga, kreativitet, tillit till egen förmåga, empati, samarbete och ansvarskänsla är kompetenser som kan börja utvecklas redan i förskolan.

Barn har rätt till båda sina föräldrar. Det ska vara möjligt att kombinera föräldraskap och arbete, det kan ske genom erbjudande om kortare arbetstid och möjlighet till deltid.

Valfrihet i barnomsorgen

Både kommunala och fristående förskolor behövs. Vi anser att olika huvudmän inom utbildningsverksamheten stärker och utvecklar skolan och dess elever. För oss är huvudfrågan att verksamheten är av hög kvalitet. Familjedaghem, deltidsförskola och öppen förskola är alternativ som ska finnas kvar. Det är viktigt att uppmuntra olika pedagogiska inriktningar så att de kvarstår och kan utvecklas.

Det är en valfrihetsfråga att det finns förskola i stadens regi i alla stadsdelar. Om staden inte driver någon egen barnomsorg riskerar viktig kompetens att försvinna – kompetens att upphandla, utveckla och följa upp verksamheten - och barnomsorg blir enbart en juridisk-ekonomisk fråga i stadsdelsnämnden.

Den öppna förskolan spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamhet och för hemmavarande föräldrar. Öppna förskolor och parklekar bidrar till att nätverk skapas, vilket är extra viktigt i en storstad – att öka möjligheterna till att lära känna varandra. Vi avsätter resurser för att utveckla stadens parklekar. Fler barn

föds och växer upp i Stockholm, vi vill rusta upp befintliga och bygga fler stimulerande lekplatser för barn i olika åldrar.

Kvalitet i förskolan

Vi sätter barnen främst genom att satsa på kvaliteten i förskolan. Målet för 2013 är att grupperna i förskolan ska ha 14 barn (ålder 1-3) respektive 18 barn (4-5). Miljöpartiets långsiktiga mål är barngrupper med högst 12 barn i ålder 1-3, och högst 14 barn i ålder 4-5. Förskolorna ska ha tillgång till pedagogiska rymliga gröna gårdar och där förskolans alla barn och personal får plats samtidigt. På förskolor som har rymlig utemiljö med träd, buskage och kuperad terräng är barnen fysiskt aktiva. För att säkra kvaliteten på utemiljön bör staden ta fram ett verktyg av typen ”lekvärdesfaktor”. Lekvärdesfaktor används av Malmö stad som ett sätt att värdera utemiljön/skolgårdarna. Lekvärdesfaktor ska bidra till att skapa en utemiljö som stimulerar till lek och rörelse, öka omvärldsförståelsen och vara ett pedagogiskt komplement.

Hela den fysiska skolmiljön är viktig och hänger starkt ihop med barns förutsättningar att lära och må bra det är viktigt att skolan kan tillgodose barns fysiska behov. Nya förskolor ska inte placeras vid kraftigt trafikerade gator eftersom risken för buller och luftföroreningar där är stor. Barn ska inte behöva gå i tillfälliga baracker, utan behöver en förskola med god arbetsmiljö och med god inom- och utomhusmiljö. Planeringen för förskolor måste bli mer långsiktig för att minimera risken att tillfälliga paviljonger måste ställas upp.

Lika rätt ska präglade förskolan

Förskolan ska erbjuda alla barn lika rätt. Det sker genom ett medvetet, aktivt normkritiskt arbete och ett aktivt arbete mot diskriminering. Förskolan har en unik möjlighet att motverka befästheten av könsnormer, heteronormativitet och rasism. De likabehandlingsplaner som förskolorna upprättar ska innefatta samtliga diskrimineringsgrunder och användas som hjälp i det dagliga arbetet. De ska bidra till att förebygga eventuell kränkande behandling och främja en god förskolemiljö. Ekonomiskt utrymme ska ges förskolor att prioritera arbetet för lika behandling och mångfald. En särskild fortbildningssatsning inom staden i normkritisk pedagogik ska göras och förskolan ska ha personal med genuspedagogisk utbildning. Certifiering av förskolor som arbetar efter en utvecklad metodik baserad på lika rättigheter ska möjliggöras.

Verksamheten i förskolan bör ha en global utgångspunkt och relatera till barnets bakgrund, tidigare erfarenheter och språk. Det är viktigt att även små barn får modersmålsstöd så att de ges samma möjlighet att utveckla kulturell identitet samt förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Rätten till barnomsorg är i Stockholm starkt begränsad till dagtid vilket särskilt missgynnar ensamstående föräldrar och människor som jobbar kvällar, nätter och helger. Staden ska inventera behovet av barnomsorg under kväll och natt samt helger, och tillgodose det behov som framkommer. Utbyggd barnomsorg av hög kvalitet är extra viktigt för ensamma föräldrars möjlighet att arbeta heltid och för egenförsörjning.

Sverige har i olika sammanhang kritiserats av FN för att inte leva upp till de FN-konventioner som vi undertecknat. Detta gäller till exempel barns rätt till utbildning, som slås fast i konventionen om barnets rätt. Staden ska garantera att alla barn som lever gömda i Stockholm får rätt till en förskoleplats.

Grön certifiering för förskolor

Ett ekologiskt synsätt ska prägla verksamheten i förskolan. Omsorgsfullt tillagad ekologisk närproducerad skolmat ska vara en självklarhet. Minst 40 procent av livsmedlen i skolmaten ska vara ekologiska och att det ska finnas tillagningskök på förskolorna. Alla kommunala förskolor ska ha minst en vegetarisk dag i veckan på matsedeln. Även enskilt drivna förskolor bör uppmuntras till detta.

För att uppmuntra fler förskolor att integrera miljö och hållbar utveckling i undervisningen är Håll Sverige Rents certifiering Grön Flagg ett bra verktyg. Det ökar barns och föräldrars intresse och förståelse för miljöfrågor och natur samt utbildar framtidens stockholmare. Fler förskolor ska miljödiplomeras.

Säker skolväg

Staden ska satsa på säkra skolvägar. Den fysiska miljön runt förskolor ska förbättras i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden. Gång- och cykeltrafik ska prioriteras och bilfria zoner införs närmast förskolor. Förskolan bör också arbeta attitydfrämjande för att få fler föräldrar att inte köra barn i bil till och från förskolan.

God arbetsmiljö i förskolan

Förskolepersonalens förutsättningar till fortbildning, karriärmöjligheter och löneutveckling hänger samman och måste satsas på samfällt. Personalens arbetsglädje är barnens välbefinnande. De som arbetar i förskolan i Stockholms stad förväntas samarbeta med varandra och arbetet förväntas organiseras så att pedagogiskt utvecklingsarbete med forskningsanknytning kan ske kontinuerligt. Inom skolan har staden utvecklat så kallade karriärtjänster i syfte att höja kvaliteten i skolan och för att erbjuda lärare fler vägar till att göra karriär än den att bli skolledare. För lärare med forskarexamen kan en karriärväg exempelvis vara en lektorstjänst. Även förskolan behöver en organisation med karriärtjänster.

Förskolans medarbetare är gemensamt ansvariga för arbetsklimat och likabehandling. Hela förskolan behöver involveras i främjande och förebyggande arbete. Ingen ska behöva känna sig rädd eller orolig i förskolan. Det är alltid den vuxnes ansvar om barn inte kan relatera till varandra.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel stadsdelsnämnder som kan erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid	Öka
	Antal platser i barnomsorgen på obekvämt arbetstid	Öka
	Andel personal i barnomsorgen som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Andel förskolor som är hbtq-certifierade av RFSL	Fem procent
	Andel förskolor som har minst en utbildad genuspedagog anställd	Öka
	Andel barn som är berättigade	Öka

	gade till modersmålsstöd och som tar del av det	
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Antal barn per vuxen personal i förskolan	Mäts/minska
	Andel av inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
	Andel behöriga förskollärare	Öka
Stockholm ska vara en trygg stad	Andel barngrupper 4-5 år med fler än 18 barn	0
	Andel barngrupper 1-3 år med fler än 14 barn	0
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Andel personal i förskolorna som har kompetens för hållbar utveckling	Mäts/öka

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Utreda och ta fram ett förslag för karriärtjänster i förskolan*

Verksamhet för barn och ungdom

Alla barn och unga är aktiva och kreativa, och har förutsättningar att bli solidariska, ansvarstagande och kärleksfulla vuxna. Barn och unga i Stockholm ska ha medbestämmande i frågor som rör deras vardag i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Arbetet med Barnkonventionen ska stärkas i staden.

Uppgift

Verksamhetsområdet innefattar fritidsaktiviteter för barn och unga, som ungdoms- och fritidsgårdar, sommarkollo och ungdomsaktiviteter i parklekar.

Fler mötesplatser på ungdomars egna villkor

Barns fritid är viktig och staden ska därför satsa på mötesplatser för unga – fler fritidsgårdar, hemgårdar, replokaler, kaféer och andra träffpunkter- på ungdomars egna villkor och enligt deras egna önskemål. Fritidsgårdarnas öppettider ska öka och resurser tillföras så att de kan vara öppna även under sommaren. Även skollokaler ska kunna användas mer effektivt under helger och lov till olika verksamheter som till exempel replokaler eller kaféer.

Behovet av mötesplatser där hbtq-ungdomar, och ungdomar som är osäkra på sin sexuella läggning och könsuttryck, kan vara sig själva och möta andra i liknande livssituationer är stort. Alla ungdomar ska vara garanterade ett kompetent bemötande och därför är det viktigt att alla stadens fritidsgårdar har en grundläggande hbtq-kompetens. Det kan åstadkommas exempelvis genom hbt-certifiering i RFSL:s regi. Dessutom bör särskilda mötesplatser finnas som riktar sig endast till hbtq-ungdomar.

Staden ska öka stödet till fritidshänget Egalia så att de kan utöka sina öppettider och även ha öppet under skolloven. Dessutom bör staden satsa på mötesplatser och aktiviteter särskilt riktade mot transungdomar. Både RFSL och studier från Ungdomsstyrelsen pekar på att en av de viktigaste insatser som kan göras, för att främja den psykiska hälsan hos unga hbtq-personer, är att skapa mötesplatser där de kan vara sig själva.

Alla barn och unga har rätt till en kreativ fritid som stärker självkänslan och delaktigheten i samhället och motverkar främlingskap och ohälsa. Staden ska stärka arbetet med ungdomars eget skapande och medbestämmande i samverkan med ideella organisationer i stadsdelarna. Fritidsverksamhet ska vara attraktiv för flickor såväl som för pojkar samt tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Satsa på kollo

Att åka på sommarkollo är dokumenterat uppskattat och kan dessutom motverka segregation, ungdomskriminalitet och utanförskap. Alla barn och ungdomar mellan 9 och 16 år ska få möjligheten att åka på kollo. Inte minst är verksamheterna inom stadens stiftelse Barnens Dag viktiga. Olika politiska beslut kring taxor och inriktningar på verksamheten har påverkat vilka barn som idag åker på kollo. Det är viktigt att reglerna för kolloverksamheten underlättar för barn, flickor som pojkar, med olika bakgrunder och från stadens olika stadsdelar att mötas. Sommarkolloverksamheten behöver utvecklas och säkras med hänsyn till ett växande behov under minst tio år framöver. Upphandlingar av kolloplatser ska göras för längre tid än ett år i taget. Familjer där en eller båda föräldrar är födda utanför Sverige ska ges särskild direktinformation genom sina egna nätverk om vad kolloverksamhet är för något. Dagkollo och badresor sommartid är mycket uppskattat och bör utvecklas ytterligare.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel personal inom verksamhetsområdet som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Antalet häng exklusivt för unga hbtq-personer i staden	Två
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Andel inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
Stockholm ska vara en trygg stad	Förebyggande insatser för barn och unga	Öka
Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd	Andelen barn i åldrarna 14-17 år som känner till möjligheten att delta i ett ungdomsråd	Öka
	Andel stadsdelsnämnder som har ett aktivt ungdomsråd	Alla

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Ta fram förslag på hur en utökad och långsiktig finansiering av fritidshänget Egalia bäst utformas*

Kultur- och föreningsverksamhet

Kultur är en förutsättning för en långsiktigt hållbar storstad som Stockholm. Kultur är utmanande, ifrågasättande och enande. Kultur, som teater, sång, musik, dans, bibliotek, film, samt olika mötesplatser för eget kulturskapande, främjar utbyte av idéer och får människor att växa. Stockholms kulturliv ska spegla samhället vi lever i och vara drivande i den förändring som samhället ständigt genomgår. Stadens kultursatser ska lyfta fram stadens mångfald och öppna för möten mellan dem som sällan möts. Ett brett och varierat kulturliv söker nya uttryck och former, ger jobb och stärker demokratin.

Uppgift

Stadsdelsnämnderna ansvarar för lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet.

Kulturen är till för alla

Kultur i Stockholm ska utgå från de unika möjligheter som finns i storstaden. Ett kulturliv av hög kvalitet ska vara tillgängligt för alla stockholmare. Barn och ungdomar ska ha möjlighet att själva utöva kultur och extra medel ska ges till områden där socioekonomiskt svåra villkor gör barn särskilt utsatta.

Skapa förutsättningar för det lokala föreningslivet

Kulturens mötesplatser ska omfatta alla och för att främja oväntade möten ska lokaler kunna utnyttjas maximalt, kreativt och förutsättningslöst. Det främjar nya samarbeten och nya nätverk. Många kommunala samlingslokaler, medborgarhus och hemgårdar i ytterstaden är idag slitna, har så dålig teknisk utrustning att de inte kan fungera som föreläsningsslokaler eller för publika sammankomster. Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning brister. Därför måste lokaler rustas upp. Efterfrågan på tillgängliga, offentliga och funktionella möteslokaler är stor. Alla stadsdelar ska garanteras en mötesplats för lokal kulturverksamhet och för föreningsliv.

Ge barn- och ungdomskultur resurser och hög status

Barns möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturverksamhet är nödvändigt för deras utveckling. Barn och ungdomar ska ges möjligheter att påverka och delta i kultur och det ska visas mer kultur med och av barn och ungdomar. Framför allt är det viktigt att främja tillgången på kultur i skola, förskola och inom fritidsverksamheter. Barns och ungas eget skapande är en del av läroprocessen.

Fler kulturella mötesplatser i hela staden

Alla ska ha rätt till en kreativ fritid, det stärker självkänslan och delaktigheten i samhället och motverkar främlingskap och ohälsa. Staden ska därför satsa på lokala kulturcentrum i hela staden. Staden ska stärka arbetet med ungdomars eget skapande och medbestämmande i samverkan med ideella organisationer i stadsdelarna. Fritidsverksamhet ska vara attraktiv för flickor såväl som för pojkar och vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Det ska finnas mötesplatser för ungdomar och kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Kulturen ska vara en motor i den växande staden	Antal kulturella mötesplatser i ytterstaden	Öka med fem mötesplatser
	Antal kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga	Öka
Stockholm ska ha en god livsmiljö	Andel av Stockholms stads kulturlokaler med serveringar som erbjuder ekologiska, krävmarkerade och fairtrademärkta produkter	100 procent
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
	Andelen av byggnadskostnader som används till konstnärlig utsmyckning	Minst en procent
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	Öka
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Kulturstödet till under-representerade grupper	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *De lokala, kommunala samlingslokalerna ska rustas upp*
- *En särskild satsning ska genomföras på de kulturaktiviteter som riktar sig till barn, särskilt i ytterstaden*
- *Konsumentrådgivningen ska lägga extra vikt vid information om etisk och miljömässig konsumtion.*

Äldreomsorg

Äldreomsorgen i Stockholm ska vara tillgänglig för alla vid behov, garantera en trygg vardag med hög livskvalitet och vara jämlik. Maten ska vara hemlagad och ekologisk och kunna ätas i gemenskap. Rätten till utevistelser i frisk luft och grönska ska vara en självklarhet. Anhöriga ska få aktivt stöd och avlastning via staden.

Uppgift

Äldreomsorgen finns för personer som fyllt 65 år och som har behov av stöd i sin vardag. Äldreomsorgen erbjuder hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet och anhörigstöd. Äldre som vill flytta till annan bostad kan söka vård- och omsorgsboende eller plats på servicehus (biståndsbedömt) eller söka trygghetsboende eller seniorboende (kö hos bostadsförmedlingen).

Satsa på valfrihet och trygga bostäder

Idag gäller kvarboendeprincipen, det vill säga att äldre ska bo hemma så länge som möjligt. Många är nöjda med det om de får utökad hemtjänst. Men andra vill på grund av ökad ohälsa, oro, ensamhet och stigande ålder flytta till en tryggare boendeform. Då ska staden vara garant för det. Stadens biståndsbedömning är dock idag alltför restriktiv.

Trygghetsboende kan bli kostsamt för den äldre. I avvaktan på den utvärdering av trygghetsboende och servicehus som beslutats om ska inte fler servicehus omvandlas till trygghetsboenden. Gemensamhetslokaler och bovärd ska finnas i trygghetsboenden utan att det belastar den äldres boendekostnad. Det bör även finnas en gemensam matsal, arrangeras dagverksamheter och sociala aktiviteter. Stockholms stad ska utveckla samarbetet med och stödja föreningslivet, så att de som bor i trygghetsboenden kan erbjudas ett rikt utbud av aktiviteter och verksamheter.

I varje stadsdelsnämnd ska det finnas både hemtjänst och äldreboende i egen regi. Det är en valfrihetsfråga - många äldre vill kunna välja kommunal äldreomsorg. Genom att driva egen äldreomsorg upprätthåller staden dessutom viktig kompetens – kompetens att utveckla, följa upp och upphandla verksamheter. Annars riskerar äldreomsorgen att enbart bli en juridisk-ekonomisk fråga i stadsdelsnämnderna.

Kvalitet i vardagen

Mötesplatser med möjlighet till sociala kontakter och stimulerande aktiviteter för äldre behövs. Det sker i form av gemensamma måltider, naturupplevelser, träning i olika former och genom olika kulturella aktiviteter. Äldre ska ha rätt till gemensamhetslokaler dit även personer med tilltagande rörelsehinder kan ta sig. Fler servicelinjer behövs för att möjliggöra dessa besök.

Social gemenskap vid måltider är viktigt. Vällagad, hälsosam och god mat, anpassad för äldre, lokalt tillagad och ekologisk, ökar livskvaliteten och bidrar till god hälsa. Måltidsgemenskap i form av matlag bör erbjudas de som vill. Nattfastan (tiden mellan det sista kvällsmålet och första frukost) får inte överstiga elva timmar. Även det sena kvällsmålet ska vara näringsrikt.

Parboendegarantin är genomförd men inte för alla grupper i samhället.

Parboendegarantin bör gälla även för par där den ena är dement och den andra har stora hjälpbehov av annat slag. Allt parboende ska bedömas individuellt och det finns ingen anledning till att det inte ska gälla även dementa. En mycket frisk person vill inte bo i ett demensboende men det finns många par som kan ge varandra hjälp och stöd och samtidigt har stora enskilda behov. Det är fel att utesluta dem från gemensamt boende.

Enligt stadens riktlinjer är möjlighet till utevistelse en rättighet för alla. Men den rättigheten är ett tånjbart begrepp. Många äldre får i praktiken mycket sällan eller knappast alls komma ut. En tydlig garanti för utevistelse ska införas. Om grönområden inte finns i närområdet ska äldre erbjudas möjlighet att ta sig dit med färdtjänst och ledsagare, alternativt servicelinjer. För att kunna garantera rätten till utevistelse behöver mätningar göras över hur ofta boende i vård- och omsorgsboende verkligen kommer ut. Utevistelse kan också ske i hälsoträdgårdar i direkt anslutning till äldreboenden. Föredömliga sådana finns vid Rågsveds äldreboende och i Sabbatsberg, vi vill att fler anläggs i staden.

Möjligheter att ha husdjur och/eller vårdhundar i olika boendeformer för äldre ska utökas, så långt det är möjligt. Äldre ska ges friheten att själva disponera beviljad hemtjänsttid. Staden ska tillse att alla över 75 år, som beviljats hemtjänst, ska kunna få sex timmars hemtjänst i månaden med förenklad biståndsbedömning. Vi vill öka det antalet timmar. För reell valfrihet och mångfald ska det finnas såväl kommunala som enskilt drivna hemtjänstalternativ i alla stadsdelar.

Fler äldre med tilltagande hjälpbehov bor hemma allt längre vilket måste återspeglas i resursfördelning till hemtjänsten. Den så kallade tjänsten FixarMalte finns idag för personer över 75 år och erbjuder gratis enklare tjänster såsom att byta glödlampor, hänga upp tavlor, sätta upp gardiner och förebygga olika risker, såsom lösa sladdar, höga mattkanter med mera. Förutom att tjänsten erbjuder äldre trygghet visar exempel från andra kommuner att antalet fallolyckor minskat dramatiskt. Åldersgränsen för fixartjänster ska sänkas till 67 år.

Garantera en jämställd omsorg

Studier inom vård- och omsorgsfältet visar att män generellt får bättre och dyrare behandlingar än kvinnor och att kvinnor får vänta längre än män på vård. Kvinnor och män ska ges likvärdig äldreomsorg utifrån sina individuella behov. Könsupplad statistik är ett redskap att se hur resurser fördelas, och ett genusperspektiv ska genomgå biståndsbedömningen. Södermalms hemtjänst arbetar med jämställdhetsintegrering, ett exempel som bör spridas i staden.

Alla stadens äldreboenden ska ha hbtq-kompetens så att alla äldre kan känna sig trygga och respekterade. Därutöver ska det vara möjligt att välja ett äldreboende särskilt för hbtq-personer för att garantera att alla ska kunna leva öppet livet ut.

Demensvården ska förbättras

Det ska finnas plats i vård- och omsorgsboende för alla med demens samt ett stöd till anhöriga. Brister när det gäller kvalitet och säkerhet inom demensvården ska åtgärdas bland annat genom att bemanning nattetid förstärks samt att stora demensenheter undviks. Äldre med demens får ibland medicin mot oro när det egentligen är god omvårdnad som behövs. Läkemedel ska sättas in först när allt annat är provat. Alla stadens demensboenden bör ha tillgång till daglig utomhusvistelse.

Utveckla det medicinska ansvaret

Det är viktigt att funktionen med en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) förstärks och att stadsdelsnämnderna kan ha direkt kontakt till MAS. Den organisatoriska placeringen av MAS ska vara kvar hos stadsdelsförvaltningarna. MAS ska ha tillsynsansvar för alla utförare, även de privata. I de fall utförarna har "egen" MAS ska denne underordnas den kommunala medicinskt ansvariga sjuksköterskan som ska ha det yttersta tillsynsansvaret för alla utförare samt ha rapporteringskyldighet till nämnden.

Erbjud kortare arbetstid och kompetensutveckling

Arbetsvillkor för kvinnor och män inom olika yrkeskategorier är ytterst en rättvis- och jämställdhetsfråga. 90 procent av dem som arbetar inom stadens äldreomsorg är kvinnor. Förutsättningar för en riktad arbetstidsförkortning för kategorier med tung arbetsbelastning och oregelbundna arbetstider ska utredas. I första hand inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. "3-3-modellen", "tvättstugemodellen" eller "egna lagda scheman" leder till ökad kvalitet i omsorgen, minskad sjukfrånvaro, mer kontinuitet gentemot omsorgstagarna, mer heterogena personalgrupper samt underlättad schemaläggning. Normalarbetstiden för personalen i äld-

reomsorgen ska sänkas (det vill säga antalet arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid). Rätt till heltid och möjlighet till deltid ska införas för alla som arbetar i staden.

Staden ska satsa på utvecklingsprojekt. Det höjer kvaliteten i verksamheterna och ökar medarbetarnas kompetens. Fokus ska vara på arbetsmiljö och projekten ska utgöra ett led i jämställdhetsarbetet.

Alla enheter ska ha utbildad personal för att kvalitetssäkra verksamheterna. Personal ska kontinuerligt erbjudas kompetensutveckling. Vid personalrekrytering ska behovet av fler män i omsorgsyrken uppmuntras. Det är viktigt att behålla och utveckla den språkliga och kulturella mångfald som finns bland personalen inom äldreomsorg. Att erbjuda praktikplatser är ett viktigt led i rekryteringsarbetet för att på sikt öka intresset för vård- och omsorgsyrkena. Både kommunanställda och personal som ingår i entreprenad ska omfattas av satsningarna.

Insynen i och kvalitetssäkringen av all äldreomsorg, oavsett utförare, ska säkerställas. Meddelarfrihet ska garanteras för personal i all äldreomsorg, såväl kommunal som enskilt driven. För att komma åt brister krävs att de anställda känner att arbetsgivaren har en öppen attityd till att anmälningar görs. Rutiner, dokumentation och avvikelserapportering är mycket viktigt inom äldreomsorgen. Brister i hanteringen ska redovisas till närmast ansvarig chef.

Lex Sarah är en konstruktiv lag som leder till såväl bättre förhållanden för den enskilde som bättre arbetsklimat. Lagen ska ses som en kvalitetsfaktor. Det ska alltså inte ses som ett misslyckande att anmälningar enligt Lex Sarah görs. Det måste kännas lätt för personalen att tala med de närmaste cheferna på äldreboendena och inom hemtjänsten.

Anställda ska också kunna göra anonyma anmälningar, eller med sekretesskyddad identitet, direkt till ansvariga myndigheter. Plikten att anmäla ska kombineras med ett skydd mot att arbetsgivaren försöker ta reda på vem som anmält. Om anställda vågar slå larm kommer antalet skandalerapporter förhoppningsvis också att bli färre i framtiden. Personalen måste få föra de äldres, de svagas och de ordlösas talan.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel personal i äldreomsorgen som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Andelen omsorgstagare som erbjuds äldreomsorg på sitt modersmål	Öka
	Skillnad i andel nöjda omsorgstagare (hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende)-män/kvinnor	Minska
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka

De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Andel inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
	Andel personer med insatser från äldreomsorgen som erbjudits daglig rätt till utevistelse	100 procent
	Andel omsorgstagare som får lokalt tillagad mat minst fem dagar i veckan	100 procent
	Andel personer med hemtjänst som anser att de är fria att omdisponera beviljad hemtjänsttid	Mäts/öka
	Andel personer med äldreomsorg som anser att de kan påverka insatsernas innehåll	Mäts/öka
	Andel nöjda omsorgstagare (hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende) – Kvinnor	Öka
	Andel nöjda omsorgstagare (hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende) - Män	Öka
	Antal fallolyckor	Minska
Stockholm ska vara en trygg stad	Uppsökande verksamhet bland äldre	Öka
Staden ska vara en god arbetsgivare med goda utvecklingsmöjligheter för alla	Normalarbetstiden för personal i äldreomsorgen (antal arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid)	Minska

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Utreda förutsättningarna för arbetstidsförkortning för personalen*
- *Stötta den idéburna sektorn inom äldreomsorgen*
- *Ta fram förslag på hur biståndsbedömningen i äldreomsorgen kan göras generösare*

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare, oavsett funktionalitet, ska ha lika möjlighet till full delaktighet. Fler personer med funktionsnedsättning ska erbjudas arbete och arbetsförhållandena ska anpassas efter behov och förutsättningar. Otillgänglighet ska klassas som diskriminering. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa Stockholm ska prioriteras.

Uppgift

Biståndshandläggare hjälper personer med funktionsnedsättning och föräldrar till barn med funktionsnedsättning att hitta rätt form av stöd och omsorg för att kunna bo, arbe-

ta, studera eller delta i fritidsaktiviteter. Det kan handla om boendestöd, anpassad bostad, personlig assistans, korttidsvård, daglig verksamhet eller hjälpmedel.

Öka tillgängligheten

Staden ska kartlägga förekomst av hörselteknisk utrustning i stadsdelsnämndens offentliga lokaler och införa utrustning där sådan saknas. I ansvaret ligger även att säkerställa att utrustningen fungerar och att informera besökare om att hörselteknisk utrustning finns.

Det ska finnas en mångfald av boendeformer för olika behov och psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar, till exempel möjlighet till kollektivboende. Arbetet för att få fram fler bostäder för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning ska intensifieras. Bostadsexploateringsprojekt med minst 100 bostäder ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.

Samarbetet med handikapp- och brukarorganisationerna ska fortsätta och utvecklas. Handikapprådets roll ska stärkas, de ska engageras tidigt i planprocessen och kunna påverka beslut från början.

Enkelt avhjälppta hinder ska byggas bort. I skollokaler och mötesplatser för ungdomar ska det vara genomfört till 2013.

Insatser efter behov och önskemål

Staden ska garantera personer med funktionsnedsättning en god omsorg, vård och service, och göra likvärdiga bedömningar oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet eller bostadsadress. Alla som inte själva kan tillgodose sina behov i det dagliga livet har rätt till bistånd från samhället. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och val. Resurser ska säkerställas så att det finns tillräckligt med heminstruktörer för alla synskadade och hörselskadade i alla stadsdelar.

För att undvika jävsituationer ska en regel införas som innebär att den som av överförmyndarnämnden är anställd som personlig assistent inte ska kunna förordas att företräda samma person.

Det behövs gemensamma regler för hela staden för syn- och hörselskadades rätt till hjälp av heminstruktörer, så att även de som bor på vård- och omsorgsboende och de under 65 år kan erhålla hjälpen. Den viktigaste uppgiften för heminstruktörerna är att utveckla förmågan hos personer med syn- eller hörselskador att leva som alla andra, så aktivt och självständigt som möjligt.

Stöd vid neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar

Barn, unga och vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder, NPF, behöver mer stöd. För barn och unga gäller det i skolan och under fritiden. Det är viktigt att personalen på olika nivåer inom kommunen är införstådd med vad dessa funktionsnedsättningar medför för personen. På liknande sätt behövs mer stöd för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Rätt till arbete

För att underlätta för personer med funktionsnedsättning att ta ledande positioner kan det vara ett stort stöd att erbjudas möjlighet till delat ledarskap. En generell arbetstidsförkortning kan leda till att fler personer med funktionsnedsättningar klarar ett hel-

tidsarbete. Sociala kooperativ och socialt företagande är viktiga verksamheter och för en del en förutsättning att komma ut i arbetslivet. Staden behöver stötta och bidra i utvecklingen av sådana verksamheter.

Arbetsmiljö ska vara utformad så att personer med funktionsnedsättning kan utföra sitt arbete på ett säkert och tryggt sätt. Arbetsförhållandena ska anpassas efter personens behov och förutsättningar. Arbetsmiljö omfattar både de fysiska delarna av jobbet och de psykiska.

Staden ska vara en föregångare som arbetsgivare och anställa personer med funktionshinder på alla nivåer, inklusive ledningsnivå, samt medverka i och utveckla arbetsmarknaden för personer med funktionshinder.

Kortare arbetstid och kompetensutveckling

Staden ska upprätthålla hög kompetens hos de som arbetar inom omsorg om personer med funktionshinder. Det gäller särskilt barn och vuxna med speciella behov som adhd, Aspergers syndrom, autism och liknande neuropsykiatriska funktionshinder.

Staden ska utreda förutsättningarna för en riktad arbetstidsförkortning. I första hand till dem som arbetar inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättningar. Arbetstidsförkortning och arbetsplanering genom ”3-3-modellen”, ”tvättstugemodellen” eller ”egna scheman” leder till ökad kvalitet i omsorgen, minskad sjukfrånvaro hos de anställda och kontinuitet gentemot omsorgstagarna samt en smidigare schemaläggning. Rätt till heltid och möjlighet till deltid ska införas. Normalarbetstiden för personalen i omsorgen om personer med funktionsnedsättning ska sänkas (det vill säga antalet arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid).

Det är viktigt att personalen får möjlighet till fortbildning i intersektionellt perspektiv som bland annat kan öka förståelsen för hur, inte bara funktionalitet utan också andra faktorer såsom kön och etnicitet, inverkar på hur personer blir bemötta.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel personer med funktionsnedsättning som anser att de blir väl bemötta av stadens personal	Öka
	Andel personal i funktionshinderomsorgen som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Sysselsättningsgraden bland personer med funktionsnedsättning	Öka
	Antal personer med funktionsnedsättning som anställs på ledande befattningar i staden	Öka
	Andel personer med funktionsnedsättning som anser att staden är tillgänglig för alla	Öka
	Andel upphandlingar där	Öka

	sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Andel inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
Staden ska vara en god arbetsgivare med goda utvecklingsmöjligheter för alla	Normalarbetstiden för personal i omsorgen (antal arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid)	Minska

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Utreda förutsättningarna för arbetstidsförkortning för personalen*
- *Alla enkelt avhjälpta hinder i skollokaler och på mötesplatser för ungdomar ska byggas bort senast år 2013.*

Individ- och familjeomsorg

I Stockholm ska alla generationer garanteras trygghet, tillgänglighet och livskvalitet. Antalet barn och unga i utsatta situationer ska minska. Våld i nära relationer ska minska, liksom annat våld. Människor med missbruksproblem ska få den hjälp de behöver och alla människor ska ha rätt till en fast bostad. Mer av tidiga och förebyggande insatser leder till stora mänskliga vinster. Barnperspektivet ska vara vägledande.

Uppgift

Individ- och familjeomsorgen ansvarar för myndighetsutövning liksom öppenvård för barn, unga och vuxna, socialpsykiatri och stöd till personer i hemlöshet och personer med missbruksproblem. Verksamheten har ansvar för kvinnofrid – mot våld i nära relationer, vråkningsförebyggande arbete samt budget- och skuldrådgivning.

Barn och unga

Barn och unga i Stockholm ska ha medbestämmande i frågor som rör deras vardag i enlighet FN:s konvention om barnets rättigheter. Arbetet enligt Barnkonventionen ska stärkas i staden.

I arbetet med barn och unga ska förebyggande insatser prioriteras. Staden ska aktivt stödja föräldrar. Det kan röra sig om barn till missbrukande föräldrar, barn till psykiskt funktionsnedsatta, barn som far illa på grund av föräldrars olika problem eller på grund av egna problem. Vråkning av barnfamiljer måste förhindras.

Den sociala barn- och ungdomsvården är sedan flera år kraftigt underfinansierad. Familjehemsvården i Stockholm är i stort behov av utveckling. Barn placerade i familjehem behöver få tätare besök av socialsekreterare, och formerna ska vara sådana att de underlättar för barnet att beskriva sin situation. Barnet ska ha rätt till minst fyra besök per år av socialsekreterare. Barnen ska ha en "egen" socialsekreterare frikopplad från stöd och handledning samt ekonomisk ersättning till familjehemmet, för att undvika risk för lojalitetskonflikter.

Det finns ett definierat behov av att socialtjänsten ska bli mer inriktad på att hjälpa barn tidigt och inte endast vara en utredande instans. Det behöver utvecklas nya sy-

stem och tillföras medel som kan leda till förbättringar av den förebyggande verksamheten. Samverkan ska ske mellan hem, skola, individ- och familjeomsorg och med landsting, frivilligorganisationer och närpolis. En social investeringsfond ska inrättas för att möjliggöra satsningar på förebyggande insatser som leder till att mänskliga vinster görs och att staden på längre sikt kan frigöra resurser till ytterligare satsningar på välfärden.

Stadsdelsnämnderna ska tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar på tider som är anpassade efter ungdomarna. Ungdomsmottagarna ska ha sådan kapacitet att ungdomar inte behöver avvisas. Det är viktigt med kompletterande central ungdomsmottagning som kan ha jouröppet. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med gymnasieskolorna i området så att också de innefattas i det förebyggande arbetet i enlighet med STAN-programmet, Stockholms tobaks-, alkohol- och narkotikapolitiska program. Alla ungdomsmottagningar som drivs i stadens regi ska ha kompetens om frågor som rör hbtq-personer och deras hälsa.

Kostnaden för familjerådgivning ska ligga på en nivå som gör det möjligt för alla familjer, oavsett inkomst, att anlita denna tjänst. Mötesplatser och gruppverksamhet för barn till föräldrar med olika typer av problem ska utökas. Familjestöd i hemmet ska utvecklas, även nattetid om så behövs.

Bättre hjälp åt människor som är hemlösa

Hemlöshet är i första hand ett bostadspolitiskt problem. Stockholms stad ska ha en nollvision för hemlösheten i Stockholm, alla människor har rätt till en fast bostad. För att fler små och billiga hyresrätter ska kunna byggas ska de allmännyttiga bostadsbolagen (Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem) erbjudas fler markanvisningar. Kraven för att få en lägenhet hos de allmännyttiga bostadsbolagen ska sänkas. I dag är det allt för höga trösklar då hyrorna är höga och det krävs en månadsinkomst som motsvarar tredubbla hyran.

Hemlösa ska erbjudas ett personligt ombud som ett sätt att skapa nya nätverk och få hjälp med myndighetskontakter. Vid upphandlingar av personliga ombud ska brukarinflytande prioriteras.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda daglig verksamhet för hemlösa. Där kan kontakter knytas och biståndsbedömning göras. Stadsdelarna kan samverka om denna verksamhet. Insatserna ska vara långsiktiga och det uppsökande arbetet utvecklas. Fler unga har blivit hemlösa de senaste åren, därför ska det uppsökande, förebyggande arbetet gentemot barn och ungdomar stärkas. Insatserna för att förhindra vräkningar ska utvecklas, genom ett tidigt och förebyggande arbete. Alla hyresvärdar ska meddela socialtjänsten om det föreligger risk för vräkning. Alla stadsdelsnämnder ska ha en lokal handlingsplan och särskilda resurser för det vräkningsförebyggande arbetet.

Tidsbegränsade extra insatser ska sättas in för att undvika vräkningar. Hyresgäster som riskerar vräkning på grund av en övergående problematik ska ges möjlighet att tillfälligt flytta till särskilda boendemiljöer under en övergångsperiod.

Många människor i hemlöshet har svårt att hitta rätt bland myndigheter och i vissa fall kan det finnas en rädsla att ta kontakt med en myndighet. Därför ska människor i hemlöshet kunna få ett personligt ombud som hjälper till med myndighetskontakterna.

Kvinnofrid, partnerfrid och barnfrid

Arbetet mot våld i nära relationer ska vidareutvecklas. I de flesta fall är det våld som utövas av en man mot en kvinna och våldet är systematiskt till sin natur. Vi ser detta våld som en del av könsmaktsordningen. Stadens förvaltningar, bolag och stadsdelsnämnder ska upprätta handlings- och åtgärdsprogram för kvinno- och barnfrid. Rinkeby-Kistas kvinnofridsteam använder ett framgångsrikt arbetssätt som bör spridas i staden. Samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer, till exempel kvinnojourer, bör utökas. I familjer med hemmavarande barn där den ena parten utsätts för våld drabbas även barnen. Barn i våldsutsatta familjer ska ses som brottsoffer och myndigheternas insatser ska anpassas därefter.

Även i samkönade relationer förekommer våld riktat mot partnern, det förekommer även att män utsätts för våld av kvinnor. Detta måste på ett naturligt sätt ingå i det våldsförebyggande arbetet.

Män som slår ska få vård att sluta. Det ska finnas tid för samarbete mellan polis och socialsekreterare. Kunskap om hur hedersrelaterat våld kan upptäckas och förebyggas ska spridas. Nolltolerans mot våld ska gälla.

Utvecklad missbruksvård

Resurserna till missbruksvården ska öka så att de som söker behandling ska kunna beviljas detta. Vård och behandling för personer med missbruk ska alltid utgå från den enskilde, och huvudman ska inte vara avgörande för vård och behandling. Vuxna missbrukares barn är extra drabbade. En förstärkning av anslagen till stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg är därför nödvändigt. Vi vill både stärka missbruksvården och säkra insatser för barn till missbrukande föräldrar.

Resurser till det förebyggande arbetet ska utökas. Staden ska satsa på föräldrautbildning för att öka kunskaperna om hur stor betydelse föräldrarnas inställning har till eget och barns alkoholkonsumtion. Tillgängligheten till alkohol och droger är hög och det är viktigt att dimensionera förebyggande och stödjande insatser utifrån detta.

Det uppsökande arbetet, som i dag främst sker i riskmiljöer, ska utvecklas. Endast en av fem personer som är i ett missbruk har sökt kontakt med kommun eller landsting för detta. Missbruk av läkemedel och/eller dopningspreparat behöver uppmärksammas och stävjas.

Fler skuldrådgivare

Många, inte minst unga som tar sms-lån, försätter sig i skuldfällor och i flera av stadsdelarna är kötiderna långa för rådgivande hjälp. Ju snabbare hjälp kan ges, desto större är möjligheten att ta sig ur den uppkomna situationen. Utvidgad skuldrådgivning med utökade öppettider kan också förebygga vräkningar på grund av hyresskuld. Organisationer som hjälper överskuldsatta ska kunna få ekonomiskt stöd.

Fler personliga ombud

Personliga ombud är en stödinsats för personer med funktionsnedsättning. Det personliga ombudet kan hjälpa till med myndighetskontakter, överklaganden eller att formulera behov av vård, stöd och service. Tjänsten personliga ombud är under hårt tryck och behovet behöver följas noga. Det behövs en satsning på personliga ombud för psykiskt funktionsnedsatta.

Förbättra socialsekreterarnas arbetsvillkor

De anställdas förutsättningar att utföra sitt arbete är avgörande för kvaliteten på socialtjänsten. Socialsekreterarnas arbetssituation har blivit allt tuffare, och i dag hörs återkommande rapporter om att det inte längre är möjligt att leva upp till intentionerna i Socialtjänstlagen med de ständigt krympande resurserna. Den faktiska nedskärningen i socialtjänsten motsvarar 10-15 procent sen 2006 eftersom pris - och löneökningar inte har kompenseras. Det krävs en upprustning av socialtjänsten, en rimlighet i antal ärenden per handläggare samt arbetsvillkor så att de som arbetar inom socialtjänsten kan leva upp till de lagar de är satta att följa.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel invånare som upplevt våld i nära relation	Minska
	Antal personer i osäkra boendeförhållanden	Minska
	Andel psykiskt funktionsnedsatta som erbjudits personligt ombud	100 procent
	Andel stadsdelar med lokalt handlingsprogram för kvinnofrid	100 procent
	Andel personal inom verksamhetsområdet som har kompetens inom de vanligaste minoritetsspråken	Öka
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Andel inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
	Budget- och skuldrådgivning	Öka med 10 procent
	Andel personer i hemlöshet som erbjudits daglig verksamhet	100 procent
Stockholmarnas folkhälsa ska främjas och stärkas	Total konsumtion av alkohol och narkotika mot	Minska
	Brukarmedverkan i verksamheter för personer i hemlöshet	100 procent
Stockholm ska vara en trygg stad		
	Andel anmälningar om barn som far illa där en utredning inleds	Öka
	Förebyggande insatser för att motverka våld (allmänt och i nära relationer)	Öka
Barn och unga ska ha möj-	Andel barn med insats från	Öka

lighet att göra sin röst hörd	socialtjänsten som har tillgång till ett eget ombud	
-------------------------------	---	--

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Alla stadsdelar ska ha en ungdomsmottagning*

Stadsmiljö

Stadens natur tas tillvara och utvecklas. Parkerna sköts och utvecklas så att de är attraktiva för stadens invånare. Demokratin stärks och fler människor involveras i utvecklingen av Stockholm om beslut fattas nära medborgarna. Det lokala engagemanget hos medborgare, politiker och företagare stärker områdenas kvaliteter.

Uppgift

Ansvar för renhållning i och skötsel av parker, promenadstråk, grönområden och naturreservat ligger hos stadsdelsnämnderna. Nämnderna ska bedriva ett aktivt klimat- och miljöarbete och medborgarnas inflytande i ett växande Stockholm ska öka.

Förbättra skötseln av parker och naturreservat

Stockholms unika naturvärden är mycket viktiga för livsmiljön i Stockholm. De bidrar till en attraktiv stad, rikt friluftsliv, god folkhälsa och barns möjlighet till utvecklande lek. Stockholms skyddade grönområden och tillgång till vatten är nödvändiga komplement till stadens utveckling där bostadsbyggandet sker i snabb takt. Väl skötta parker och promenadstråk är vitala delar av Stockholms stadsmiljö.

Stadsdelsnämnderna ska ges utökade resurser för renhållning i och skötsel av natur, parker, grönområden, stränder och naturreservat så att natur- och rekreationsvärdena består och ökar. Brukaravtal för skötsel och planering i samarbete med lokala användare och kommuninvånare ska uppmuntras.

Lokalt miljö- och demokratiarbete

Barnperspektivet ska in i stadsplaneringen och metoder för att inkludera barn och deras tankar i stadsplaneringen ska utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska ha miljösamordnare som en del av sin verksamhet för att i samverkan med områdets invånare, företag och föreningar förbättra den lokala boende- och stadsmiljön samt för att öka medvetenheten och engagemanget för miljö- och klimatfrågor. En viktig del av arbetet innebär att stödja och uppmuntra en rad demokratiprocesser, till exempel delaktighet vid planering och byggande.

När det gäller byggplaner ska staden arbeta för ett medborgarinflytande som sträcker sig över de krav som ställs inom Plan- och bygglagens ramar. Att inkludera fler medborgare i framtidens Stockholm är resurskrävande men resulterar i att fler lokala aspekter uppmärksammas och tas med i planarbetet. En planprocess ska alltid föregås av en medborgardialog. På så sätt ges invånare möjlighet att redan i ett tidigt skede få delta i planprocessen. Även synpunkter från stadsdelsnämnder och organisationer ska beaktas. I områden och stadsdelar med många människor med annan etnisk bakgrund än svensk måste stadsbyggnadskontoret använda sig av översättare och tolkar. Metoder för att fånga upp grupper som aldrig kommer till tals när det gäller stadsbyggnadsrelaterade frågor måste också utvecklas.

Stadens förskolor och skolor ska aktivt involveras i det långsiktiga förändringsarbetet för en mer hållbar livsstil, trivsamt och tryggt närmiljö och ökad delaktighet. Förskolebarn och skolelever har ett stort engagemang i miljöfrågor och etiska frågor, något som bör tas tillvara eftersom dagens beslut och livsstil påverkar deras framtid.

Aktivt klimat- och miljöarbete i verksamheterna

För att Stockholms stad ska kunna uppnå högt satta klimatmål, målen i miljöprogrammet och vattenprogrammet samt bidra till att uppnå Sveriges miljökvalitetsmål behöver miljö- och klimatkompetensen stärkas på stadsdelsförvaltningarna. Ett aktivt klimat- och miljöarbete ska bedrivas inom varje stadsdelsförvaltning med inriktning mot dessa mål.

Satsningarna på inköp och servering av ekologiska och närproducerade livsmedel ska fortsätta. Andelen ekologiska livsmedel ska vara 40 procent år 2013.

Hotade fiskarter ska inte serveras på förskolor, skolor och äldreboenden. Det är en viktig del av att öka förvaltningens, skolpersonalens och elevernas kunskap om ekologi och matens miljöpåverkan. Alla stadens verksamheter ska ha en vegetarisk dag i veckan på sina matsedlar.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med trafik- och renhållningsnämnden införa insamling av matavfall i alla verksamheter som hanterar mat. Det är av stor vikt att matavfall från kommunala verksamheter samlas in och används som råvara vid biogasproduktion. Kommunens verksamheter ska vara ett föredöme.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Växthusgasutsläpp per invånare inom Stockholms stad	2,0 år 2018
	Kommuninvånarnas information om global klimatpåverkan från konsumtion och resor och egna möjligheter att påverka	Ska ges till alla
	Matavfallsinsamling för framställning av biogas	Införs i samtliga verksamheter som hanterar livsmedel
	Inköp av el från producenter som enbart tillhandahåller miljömärkt el	100 procent
Stockholm ska ha en god livsmiljö	Park- och naturmarkernas biologiska mångfald	Stärks
	Antal kvm grön- och blåområden som utsätts för intrång	Minimeras
	Mål som anges i skötselplaner för naturreservat	Uppnås
	Ekologiska samband mellan ekbestånd	Behålls och förbättras
	Barns och ungdomars möj-	Förbättras

	ligheter till spontan lek och rörelse i natur nära sin bostad	
	Barns och ungas tillgång till sandlådor för längdhopp och höjdhopp och andra friidrottsmöjligheter nära bostaden	Öka
	Andel ekologiska livsmedel	40 procent
	Andel upphandlingar av varor och produkter där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 procent
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
	Konsumenters kunskap om miljö- och hälsofarliga ämnen	Öka

Flyktningmottagande

Flyktingar ska välkomnas på ett värdigt och humant sätt. Stockholms stad ska ta ett aktivt ansvar för att se till människors hela livssituation, skapa förutsättningar för en god etablering i staden och vara ett föredöme för andra städer. Flyktingars olika erfarenheter och kunskaper är en resurs för hela staden. I ett grönt Stockholm ska medmänskliga faktorer och lika rätt värnas, särskilda ansträngningar ska göras för att se till barns rättigheter.

Uppgift

Staten har huvudansvaret för introduktion av vuxna flyktingar. Staden har likväl det yttersta ansvaret för människorna som bor här och ska värna ett gott mottagande. Staden har ansvar för ensamkommande flyktingbarn, under tiden de söker asyl gemensamt ansvar med Migrationsverket, och efter uppehållstillstånd hela ansvaret.

Säkerställ social hänsyn i flyktningmottagandet

Från och med den 1 december 2010 övertog staten huvudansvaret för introduktionen av vuxna flyktingar och för introduktionsersättningen upp till tre år efter uppehållstillstånd. Reformen var omfattande och har medfört att stadens verksamheter i väsentligt mindre utsträckning möter flyktingar. Men staden måste ha ekonomisk beredskap och andra verktyg för att säkerställa att nyanlända kan försörja sig även innan de kommer igång i statliga verksamheter eller om de av olika skäl hamnar utan försörjning. När Arbetsförmedlingen i och med etableringsreformen övertagit ansvaret för etableringsinsatser förloras de sociala insatser i mottagandet som kommunen tidigare ansvarade för. Den nya etableringslagen förbiser i många fall medmänskliga faktorer som påverkar människors etablering i Stockholm; såsom familjeåterförening, traumahantering, sociala nätverk, lärande utifrån tidigare utbildning, möjligheter till socialt företagande samt tillvaratagande av språkkunskaper och kulturell kompetens som reflekterar mångfald och ökar lika rätt. Staden bör ha ett mycket nära samarbete med Arbetsförmedlingen för att tillgodose att flyktingar på ett effektivt och värdigt sätt ges förut-

sättningar att fullt ut delta i samhällslivet. Särskild vikt bör läggas vid att hitta bra boendelösningar, något som är grundläggande för en bra introduktion.

Tidiga insatser ska göras

Människors möjlighet till etablering präglas av den tid som föregår Arbetsförmedlingens övergripande ansvar vilket är en tid som, för individen, ofta karakteriseras av passivitet och vanmakt. De som får avslag på sin asylansökan, men inte kan eller vågar återvända till sitt hemland får inte heller tillgång till Arbetsförmedlingens sociala insatser, även om de har ansökt om ändring av sitt asylbeslut. Stockholm stad ska ha ett flyktingmottagande som ser till människors hela livssituation och sociala behov, oavsett var de befinner sig i asylsystemet. De människor som flytt från svåra livsförhållanden måste få rimliga förutsättningar till en bra etablering. Här behövs tidiga insatser och tillgång till bland annat traumahantering.

Lyft barnperspektivet

Staden har ansvar för ensamkommande flyktingbarn, under tiden de söker asyl har staden ett gemensamt ansvar med Migrationsverket och efter uppehållstillstånd hela ansvaret. Antalet ensamkommande flyktingbarn ökar och det är viktigt att staden möter de behov som finns, både i att ta emot många barn och att se det individuella barnets behov. Staden ska leva upp till FN:s Barnkonvention och säkerställa att varje barn får sina rättigheter tillgodosedda. Att barn får insyn och inflytande i de beslut som berör dem är en av Barnkonventionens grundläggande principer. Att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut är en annan grundprincip. Staden ska i samarbete med frivilligorganisationer säkerställa ett aktivt och medmänskligt ansvar utifrån barnens behov. Stadsdelarna ska ges resurser för att kunna följa de ensamkommande flyktingbarnen en längre tid och ge dem hjälp och stöd att etablera sig

Säkerställ mänskliga rättigheter

Människor som lever som papperslösa i Stockholm ska bemötas på ett värdigt sätt och utifrån sina mänskliga rättigheter ges tillgång till sjukvård och utbildning. Papperslösa barn ska ha rätt till utbildning och alla papperslösa ska ha rätt till vård samt att anmäla brott utan rädsla för sin juridiska status. Papperslösa kvinnor ska ha rätt till plats på till exempel kvinnojouren och skyddade boenden och papperslösa män ska kunna besöka mansmottagningar. Alla papperslösa har rätt att få hjälp att tillgoda sina grundläggande mänskliga rättigheter. För att säkerställa rättssäkerhet och motverka diskriminering behövs antidiskrimineringsbyråer och mänskliga rättighetsombud. Förföljelse på grund av sexualitet, könsidentitet eller könsuttryck är en anledning till att tvingas bli flykting. Stockholm stad ska ha ett hbtq-vänligt flyktingmottagande. Att slippa mötas av fördomar är i grunden en del av den mänskliga rättigheten att kunna vara öppen med sin sexualitet.

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Stockholms stad ska med tidiga insatser lägga grunden för en god etablering för alla nyanlända*
- *Stockholms stad ska värna social hänsyn och mänsklighet i flyktingmottagandet*
- *Staden och stadsdelarna ska ha resurser och strategier för att säkerställa barns etablering och rättigheter*

Ekonomiskt bistånd

Alla vuxna människor vill och ska ges möjlighet att själva kunna försörja sig och sina familjer. Under perioder då människor inte klarar detta ska villkoren för ekonomiskt bistånd vara goda och underlätta vägen tillbaka till egenförsörjning. Barnperspektivet ska väga tungt i beslut om ekonomiskt bistånd

Uppgift

Den som inte kan få sin försörjning tillgodosedd på annat sätt kan beviljas ekonomiskt bistånd för sig och sin familj. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd.

Barnperspektivet ska vara vägledande

Arbetet enligt Barnkonventionen ska stärkas i staden. Barnperspektivet ska vara tydligt i riktlinjer och innan beslut fattas ska konsekvenser för varje barn alltid övervägas och dokumenteras. Ett barnperspektiv innebär att det inte ska vara möjligt att vräka barnfamiljer.

Barns behov ska särskilt beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd. Socialtjänstlagens krav på individuella bedömningar före avslag ska gälla. Familjer ska inte behöva riskera en hel månads försörjning bara för att man har varit sjuk någon dag och inte hunnit meddela detta i tid. Småbarnsföräldrar med försörjningsstöd ska ha möjlighet att vara hemma för vård av sjukt barn samt delta vid inskolning på dagis och skola.

Normen för försörjningsstöd ska göras generösare. Dator och bredbandsuppkoppling i hemmet ska ingå i normen. Det är en förutsättning inte minst för alla skolbarn vars vårdnadshavare får försörjningsstöd. För att klara skolarbetet och göra sina läxor som alla andra ska barnen inte behöva vara beroende av datorer i skolan eller på bibliotek. Dator i hemmet ingår i skälig levnadsstandard i dag. Det är heller inte rimligt att månadsförsörjningen för hela familjer ska kunna dras in om en förälder missar en enda dag på Jobbtorget.

Vi prioriterar förebyggande och tidiga insatser som minskar barnfattigdomen och förbättrar barns fysiska och psykiska hälsa. Alla nämnder och styrelser har ett ansvar inom sina områden. Generella insatser ska utökas, till exempel SL-kort till alla gymnasieungdomar, mötesplatser för ungdomar och kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter.

Människor isoleras om de inte har råd att förflytta sig inom staden. Därför ska SL-kort ingå i normen för ekonomiskt bistånd.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel personal inom verksamhetsområdet som har hbtq-kompetens	Öka
	Andel personal inom verksamhetsområdet som har kompetens inom de vanligaste minoritetsspråken	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Barnperspektivet ska vara vägledande i alla beslut som rör barn	100 procent

	Generella och förebyggande insatser	Öka
Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd	Andelen barn som växer upp i fattigdom	Minska

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *SL-kort ska ingå i normen för ekonomiskt bistånd*
- *Tillgång till internet i hemmet ska ingå i normen för försörjningsstöd*

Arbetsmarknadsåtgärder

I ett grönt Stockholm har alla en väg in och en plats på arbetsmarknaden. Stockholms stad ska skapa förutsättningar för människor att hamna i rätt jobb – arbeten där individen och därmed samhället nyttjar sin potential. Stockholm ska ha en inkluderande arbetsmarknad där det finns möjligheter till omställning under arbetslivet. Arbetsmarknadsåtgärderna kan bara bli effektiva om det samtidigt pågår ett aktivt arbete med att skapa jobb. Fler jobb ska skapas genom satsningar på grönt entreprenörskap, sociala företag samt miljö- och energiteknik.

Uppgift

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser för att möjliggöra att personer blir självförsörjande samt för offentligt skyddade arbeten och viss arbetsträningsverksamhet.

En dörr in

Stadens arbetsmarknadsåtgärder ska vara målmedvetna och effektiva. Oavsett om en person står nära eller långt ifrån egen försörjning ska insatserna vara utformade så att den enskilde individen hittar sin kortaste väg till självförsörjning via arbete, studier eller annan meningsfull sysselsättning. För att öka tillgängligheten, den demokratiska förankringen och möta de skilda behov som finns i olika områden ska en organisatorisk förändring genomföras. Istället för nuvarande fem Jobbtorg (sju med filialerna) ska det inrättas ”En-dörr-in”-verksamheter i varje stadsdel, som organisatoriskt och demokratiskt tillhör respektive stadsdelsnämnd. Stadsdelar kan gå samman och gemensamt driva verksamheten. Arbetsmarknadsnämnden ska ha samordnings- och uppföljningsansvar för att säkerställa kvalitet och likvärdighet. ”En-dörr-in”-verksamheterna ska omfatta alla arbetslösa, även dem som står allra längst från arbetsmarknaden och dem som är i behov av rehabilitering. Detta ställer krav på metodutveckling och ökat kvalitetsarbete inom stadens arbetsmarknadsåtgärder. Huvudfokus är inte att minska kostnader för försörjningsstödet utan att ge människor förutsättningar att få en sysselsättning och egen försörjning. De insatser och utbildningar som anordnas ska ha ett långsiktigt perspektiv och det ska vara möjligt för verksamheterna att genomföra längre insatser än vad som är möjligt idag.

Matcha och metodutveckla

Stockholms arbetsmarknadsåtgärder ska möta alla utifrån deras förutsättningar oberoende av kön, ålder, funktionalitet och etnicitet. Det är viktigt att verksamheten präglas av normkritiska perspektiv så att alla personer får likvärdiga möjligheter. Arbetsmarknadsåtgärderna ska aktivt utvecklas för att kunna möta varje person likvärdigt och på bästa sätt. När det är aktuellt ska verksamheterna anlita professionell hjälp av auktoriserade tolkar och personalen ska ha goda kunskaper i hur man använder tolk. Stadens verksamheter ska ha ett ökat och gott samarbete med olika aktörer såsom

Arbetsförmedling, landsting (psykiatri), näringsliv och antidiskrimineringsbyråer. För att skapa fler ingångar och arbetstillfällen hos en bredd av arbetsgivare krävs ett aktivt arbete mot lokala arbetsgivare för att marknadsföra kompetensen och möjligheterna hos de arbetssökande. Arbetsgivare ska motiveras att anställa personer som ännu inte fått en chans på arbetsmarknaden och arbetssökande ska i ökad utsträckning få kunskap om var jobben finns och vad som krävs för att få dem. Arbetet med framgångsrika och särskilt anpassade insatser ska utvecklas, till exempel hälsofrämjande åtgärder. Invididen ska genom arbetsmarknadsåtgärder och utbildningar kunna ta de steg som krävs för att hamna i rätt jobb – jobb som motsvarar den egna kompetensen och som är hållbara.

Ge unga en bra start i arbetslivet

Staden ska genomföra en kraftfull satsning som ger fler jobb åt unga. Satsningen ska innehålla en bredd av arbetsmarknadsåtgärder, exempelvis praktikplatser och sociala kooperativ för unga utan fullgjord skolgång samt en satsning på företagande i socialt utsatta områden. Samtidigt ska antalet sommarjobb för ungdomar öka, både inom stadens verksamheter och i privata företag. Satsningen ska samordnas av en sommarjobblots. I samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen ska stadsdelarna ge gymnasieungdomar möjligheten att bli sommarjobsentreprenörer, det vill säga att under sommarmånaderna starta ett sommarföretag. Staden ska ta ett större ansvar och arbeta aktivt med att hitta arbete åt, och i vissa fall visstidsanställa, långtidsarbetslösa ungdomar som är bosatta inom Stockholms stad. Alla ska erbjudas möjligheten att genom någon av dessa åtgärder få en praktisk erfarenhet av arbetslivet. Arbetet med uppföljning av unga i åldern 16-19 år ska prioriteras, alla ska ges stöd i att få gymnasiekompetens och arbetslivserfarenhet i form av sommarjobb eller praktik.

Satsa på långtidsarbetslösa

Långvarig arbetslöshet kan vara svår att ta sig ur på egen hand. Arbetsmarknaden har dessvärre även inslag av strukturell diskriminering som utestänger människor. Staden ska därför genomföra extra satsningar inom detta område. Det behövs individuella insatser där arbetsintegrerande sociala företag kan vara en viktig del i att skapa arbeten. Arbetsintegrerande sociala företag anställer personer som får anställningsstöd, ordnar praktikplatser, arbetsträning och rehabilitering eller medverkar på andra sätt i integration på arbetsmarknaden. Det behövs fler sådana företag för att skapa bättre möjligheter för de personer som behöver nya vägar in på arbetsmarknaden. Den ideella sektorns aktörer är också viktigt komplement till arbetsmarknaden i övrigt.

Lika rätt på arbetsmarknaden

Stockholms stad ska ha en inkluderande arbetsmarknad för integration och mot diskriminering. Personer med svensk bakgrund, särskilt män, har i förhållande till andra många fördelar i arbetslivet. Stockholm stad ska verka för att alla ska ha goda möjligheter att utifrån sina förutsättningar få ett gott arbetsliv, detta kan kräva positiv särbehandling med hänsyn till kön, etnicitet och funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning kan möta onödiga hinder, vilket vi ser i en lägre sysselsättningsfrekvens än för övriga befolkningen. Staden ska anställa fler personer med funktionsnedsättning på alla nivåer och bli bättre på att samarbeta med aktörer som Almi Företagspartner/Internationella Företagarföreningen i Sverige (IFS) för att underlätta för låntagare vars affärsidé har svårt att få gehör på den ordinarie bankmarknaden. Staden ska även ta fram och implementera strategier för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden.

Mål för verksamhetsom-	Indikator	Årsmål 2013
------------------------	-----------	-------------

rådet		
<i>Staden ska i sin roll som arbetsgivare sträva efter stor mångfald i sina verksamheter och på alla nivåer</i>	Antalet ungdomar mellan 16 och 19 år som får sommarjobb i stadens regi	Öka
	Antalet personer med funktionsnedsättning som får anställning i stadens regi	Öka
<i>Stockholms stad ska ha en inkluderande och hållbar arbetsmarknad för integration och mot diskriminering</i>	Personer med funktionsnedsättning som får anställning	Öka
	Antalet anställda i stadsdelarnas arbetsmarknadsverksamheter som utbildats i normkritiskt förhållningssätt	50 procent
	Antalet praktikanter i stadens egna verksamheter	Öka
<i>Möjligheterna till eget arbete ska vara goda och alla ska känna att de kan bidra till samhällets utveckling</i>	Ungdomar mellan 16 och 19 år som önskar och får sommarjobb (inom staden eller hos annan aktör)	100 procent
<i>De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet</i>	Antalet kvalitativa praktikplatser som förmedlas genom staden och stadens samarbetspartners	Öka
<i>Stockholm ska ha en dynamisk arbetsmarknad där det är lätt att starta företag och vi tillsammans investerar för framtiden</i>	Antalet sociala företag i staden	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *I samarbete med Arbetsmarknadsnämnden ska stadsdelarna utveckla arbets sättet "En dörr in"*
- *Sommarjobbslotsar ska inrättas och möjligheten att bli sommarjobbsentreprenör ska erbjudas gymnasieungdomar*
- *Det sociala företagandet ska stimuleras*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

I ett grönt Stockholm har alla en väg in och plats på arbetsmarknaden. Staden ska skapa förutsättningar för människor att hamna i rätt jobb – arbeten där den enskilda personen och därmed samhället nyttjar sin potential. Stockholm ska ha en inkluderande arbetsmarknad där det finns möjligheter till omställning under arbetslivet. På en grön arbetsmarknad finns det möjlighet till att starta och tänka nytt – samtidigt som individens och miljöns hållbarhet alltid är en ledstjärna. Fler arbetstillfällen ska skapas genom satsningar på entreprenörskap, socialt företagande samt miljö- och energiteknik.

Nämndens uppgift

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för arbetsmarknadsinsatser, integrations- och flyktingfrågor, svenska för invandrare (sfi), vuxenutbildning, samhällsinformation för nyanlända och uppföljningsansvaret för 16-19 åringar.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadens arbetsmarknadsåtgärder ska vara målmedvetna och effektiva. Oavsett om en person står nära eller långt ifrån egen försörjning ska insatserna vara utformade på så sätt att den enskilde individen hittar sin kortaste väg till självförsörjning via arbete, studier eller annan meningsfull sysselsättning. Individen ska inte behöva lägga tid på komplicerade kontakter med olika institutioner och myndigheter. För att öka tillgängligheten, den demokratiska förankringen och möta de skilda behov som finns i olika områden ska en organisatorisk förändring genomföras. Istället för nuvarande fem Jobbtorg (sju med filialerna) ska det inrättas ”En-dörr-in”-verksamheter i varje stadsdel, som organisatoriskt och demokratiskt tillhör respektive stadsdelsnämnd. Stadsdelar ska kunna gå samman och gemensamt driva verksamhet. Arbetsmarknadsnämnden ska ha samordnings- och uppföljningsansvar för att säkerställa kvalitet och likvärdighet. ”En-dörr-in”-verksamheterna ska omfatta alla arbetslösa, även de som står allra längst från arbetsmarknaden och de som är i behov av rehabilitering. Detta ställer krav på metodutveckling, samordning och ökat kvalitetsarbete inom stadens arbetsmarknadsåtgärder. Huvudfokus är inte att minska kostnader för försörjningsstödet utan att ge människor förutsättningar att få en sysselsättning och egen försörjning. De insatser och utbildningar som anordnas ska ha ett långsiktigt perspektiv och det ska vara möjligt för verksamheterna att genomföra längre insatser än vad som är möjligt idag.

Stockholms arbetsmarknadsåtgärder ska möta alla utifrån deras förutsättningar oberoende av kön, ålder, funktionalitet, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet och etnicitet. Det är viktigt att verksamheten präglas av normkritiska perspektiv så att alla personer får likvärdiga möjligheter. Verksamheten ska aktivt utvecklas för att kunna möta varje person likvärdigt och på bästa sätt. När det är aktuellt ska verksamheterna anlita professionell hjälp av auktoriserade tolkar och personalen ska ha goda kunskaper i hur man använder tolk. Stadens verksamheter ska ha ett ökat och gott samarbete med olika aktörer såsom Arbetsförmedling, landsting, näringsliv och antidiskrimineringsbyråer.

Arbetet med framgångsrika och särskilt anpassade insatser ska utvecklas, till exempel hälsofrämjande åtgärder. Hälsan är en av flera viktiga faktorer för att människor ska kunna få och ta ett jobb, därför bör denna vara en del i det helhetsperspektiv som ska finnas inom stadens arbetsmarknadsåtgärder. Individen ska genom arbetsmarknadsåtgärder och utbildningar kunna ta de steg som krävs för att hamna i rätt jobb – jobb som motsvarar den egna kompetensen och som är hållbara.

Långvarig arbetslöshet kan vara svår att ta sig ur på egen hand. Staden ska därför genomföra extra satsningar inom detta område. Det behövs individuella insatser där arbetsintegrerande sociala företag kan vara en del av lösningen. Den ideella sektorn är en viktig aktör och ett komplement till arbetsmarknaden i övrigt.

Fler vägar till jobb

Alla ska få chansen till en praktisk erfarenhet av arbetslivet, därför behövs fler praktik- och lärlingsplatser. Likaså ska det tidigt finnas stöd, inspiration och information kring hur man kan starta eget företag och sociala företag. Arbetsmarknadsförvaltningen ska genomföra insatser som höjer kunskapen om socialt företagande och kunna ge stöd till dem som vill starta sociala företag. När det krävs ska personer med funktionsnedsättning få anpassat stöd och Stockholms stad ska som stor arbetsgivare vara en föregångare och öppna upp för fler att få ett eget arbete.

Arbetet med att staden i sina egna verksamheter erbjuder anställningar av typen ungdomsanställningar och Stockholmsvärdar (praktik och visstidsanställning i stadens verksamheter) ska utvecklas. Fler ska få denna möjlighet och det ska också utredas om anställningarna i högre utsträckning kan förlängas upp till ett år. Staden ska i sina egna bolag och i upphandlingar stimulera till att fler arbetslösa ges möjlighet till arbete. Arbetsmarknadsnämnden ska ta ett samordnade ansvar i detta arbete. Utifrån de kompetensbehov som finns på arbetsmarknaden ska Arbetsmarknadsnämnden säkerställa att arbetslösa erbjuds utbildningar som matchar efterfrågan.

Arbetet med uppföljning av unga i åldern 16-19 år ska prioriteras med kraftfulla satsningar på uppsökande verksamhet och med insatser väl anpassade för målgruppen. Alla ska ges stöd i att nå gymnasiekompetens samt få tillgång till lärlingsprogram och arbetslivserfarenhet genom praktik eller sommarjobb. Staden ska ha ett gott samarbete med näringslivet och på så sätt kunna ge unga vägar in på arbetsmarknaden. I dialog med näringslivet ska adeptprogram utformas så att unga kan erbjudas praktik och få mentorer ute på arbetsplatser. I samarbete med stadsdelarna ska Arbetsmarknadsförvaltningen ge gymnasieungdomar möjligheten att bli sommarjobbsentreprenörer, det vill säga att under sommarmånaderna starta ett sommarföretag. Ungdomarna får stöd och hjälp att under sommaren driva ett företag. Alla ungdomar utan fullgjord gymnasiekompetens ska kunna få en chans till för att kunna få gymnasiekompetens. En kombination av gymnasiestudier och arbete ska vara möjlig, ungdomsanställning på halvtid ska kunna kombineras med studier på halvtid.

Svenskundervisning för liv och arbetsliv

Språket är avgörande för människors väg in i samhälle och arbete. Svenska för invandrare (sfi) är därmed en av de viktigaste arbetsmarknadsåtgärderna. Stockholms stad ska ha en undervisning av god kvalitet, det är främst den enskilda personens förutsättningar och behov som ska avgöra omfattningen av sfi-undervisningen. Det innebär att alla ska ha möjlighet att till exempel vara föräldralediga utan att det påverkar deras rätt till utbildning, däremot bör möjlighet till språkträning erbjudas även under föräldraledighet. Föräldragrupper med till exempel barnpassning är en viktig åtgärd för att stimulera språkinläring även under föräldraledigheten. Undervisningen ska specialanpassas utifrån ett tydligt mål om att deltagarna ska få den kunskap som behövs för att hamna i rätt jobb, till exempel ska det finnas sfi och traineeprogram för akademiker. Insatser av typen ”yrkeskompis”, där nyanlända får stöd i att bygga yrkesrelaterade nätverk är bra och ska användas. Särskilda metoder för att möta behoven hos illitterata och korttidsutbildade ska prioriteras, det arbete som utvecklats inom projektet Rätt steg bör utökas. Språkundervisningen ska kunna genomföras parallellt med arbete, praktik, studier eller validering av kompetens.

Alla ska ha möjlighet att läsa tills de klarat det nationella provet, det vill säga den nivå i svenska som motsvarar nio års grundskola. Ökade resurser gör det möjligt att införa fasta grupper, vilket gör det lättare att bedriva utvecklande och målinriktad undervisning. För studievana elever ska det vara möjligt att studera sfi på universitet eller folkhögskola med hjälp av studiemedel. Staden ska genomföra en särskild satsning på modersmålsstöd i sfi-undervisningen genom att erbjuda de största språkgrupperna denna möjlighet.

De pengar och den energi och tid som sfi-centrum har lagt ned på sfi-bonusen behövs mycket bättre i den ordinarie verksamheten eller riktat till dem som har behov av särskilt stöd. Sfi-bonusen ska avskaffas men resurserna ska finnas kvar i verksamheten.

Lätt att ställa om och lära nytt

Komvux är en möjlighet till nya livschanser. Det ska aldrig vara för sent att utbilda eller vidareutbilda sig. Komvux ska också fungera som ett komplement till lärlingsutbildning, där det är möjligt att läsa in teoretiska ämnen. Alla som vill ska få läsa på Komvux och ingen ska nekas inträde, en fullgjord grundskole- och gymnasiekompetens är för de allra flesta absolut nödvändiga förutsättningar för att få ett jobb. De personer som av en eller annan anledning hamnat utanför arbetsmarknaden på grund av bristande utbildning ska ges möjlighet att delta i vuxenutbildning för att kunna öka chanserna till ny anställning. Stadens arbetsmarknadsåtgärder ska i högre grad än i dag samverka med vuxenutbildningen i staden för att erbjuda deltagare utbildningsinsatser. Vuxenutbildningen ska också utformas och tillhandahållas på ett sådant sätt att fler har möjlighet att delta oavsett livssituation, exempelvis genom större geografisk spridning i staden.

Lika rättigheter på arbetsmarknaden

Stockholms stad ska ha en inkluderande arbetsmarknad för integration och mot diskriminering. Ett samhälle fritt från diskriminering som tar till vara allas kompetens är ett modernt och hållbart samhälle. Likaså är en arbetsgivare som ser fördelarna i heterogena grupper ofta en attraktiv och framgångsrik arbetsgivare eftersom heterogena grupper har en tendens att prestera bättre och vara mer kreativa. Kompetensbaserad rekrytering och normkritiska förhållningssätt är viktiga vägar till en arbetsmarknad fri från diskriminering. Personer med svensk bakgrund, särskilt män, har i förhållande till andra många fördelar i arbetslivet. Arbetslöshetsstatistiken visar tydligt att det finns en strukturell arbetslöshet där människor missgynnas utifrån faktorer såsom kön eller etnicitet, utomeuropeiskt födda kvinnor är de som missgynnas mest. I Stockholms stad ska alla ha goda möjligheter att utifrån sina förutsättningar få ett gott arbetsliv, detta kan kräva positiv särbehandling med hänsyn till faktorer som till exempel etnicitet. Personer med funktionsnedsättning kan möta onödiga hinder, vilket vi ser i en lägre sysselsättningsfrekvens än för övriga befolkningen. Staden ska verka för att fler personer med funktionsnedsättning får en egen anställning. Staden ska även ta fram och implementera strategier för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
<i>Staden ska i sin roll som arbetsgivare sträva efter stor mångfald i sina verksamheter och på alla nivåer</i>	Antalet ungdomar mellan 16 och 19 år som får sommarjobb i stadens regi	Öka
	Antalet personer med funk-	Öka

	tionsnedsättning som får anställning i stadens regi	
<i>Stockholms stad ska ha en inkluderande och hållbar arbetsmarknad för integration och mot diskriminering</i>	Personer med funktionsnedsättning som får anställning	Öka
	Andelen anställda i arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter som utbildats i normkritiskt förhållningssätt	50 procent
	Antalet praktikanter i stadens egna verksamheter	Öka
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
<i>Möjligheterna till eget arbete ska vara goda och alla ska känna att de kan bidra till samhällets utveckling</i>	Ungdomar mellan 16 och 19 år som önskar och får sommarjobb (inom staden eller hos annan aktör)	100 procent
	Antalet kvalitativa praktikplatser som förmedlas genom staden och stadens samarbetspartners	Öka
<i>De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet</i>	Andel deltagare/aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Öka
	Andel ungdomar som får insats eller kommer i kontakt med annan uppsökande verksamhet (av samtliga ungdomar 16-19 år som kommer till arbetsmarknadsnämnden via utbildningsnämnden alternativt stadsdelsnämnd)	Öka
<i>Stockholm ska ha en dynamisk arbetsmarknad där det är lätt att starta företag och vi tillsammans investerar för framtiden</i>	Antalet sociala företag i staden	Öka
<i>Stockholms gymnasieskolor och vuxenutbildning ska erbjuda alla elever en meningsfull utveckling som förbereder för livet, arbetsliv och vidare studier</i>	Antalet elever på Komvux	Öka
	Antalet personer som läser specialanpassade sfi-former	Öka
	Antalet sfi-elever som har tillgång till modersmålsstöd	Öka
	Sfi-studerande som klarar det nationella provet i svenska	Öka
	Andelen behöriga lärare inom vuxenutbildningen och sfi	Öka
	Andel elever inom vuxenutbildning och sfi som upplever att de har goda möjligheter till inflytande	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Kvalitetshöjande insatser inom sfi ska genomföras*
- *Kvalitetshöjande insatser inom Komvux ska genomföras*
- *Staden ska ta fram och implementera strategier för att bryta den köns-segregerade arbetsmarknaden*
- *En kombination av gymnasiestudier och arbete ska vara möjlig, ungdomsanställning på halvtid ska kunna kombineras med studier på halvtid*
- *Möjligheterna att förlänga anställningar av typen ungdomsanställningar och Stockholmsvärdar ska utredas*
- *Kunskapen om socialt företagande ska öka och arbetsmarknadsförvaltningen ska kunna ge stöd till den som vill starta ett socialt företag*
- *Staden ska i sina egna bolag och i upphandlingar stimulera till att fler arbetslösa ges möjlighet till arbete*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

EXPLOATERINGSNÄMNDEN

I det gröna och hållbara Stockholm ansvarar exploateringsnämnden för att staden förvaltar och utvecklar stadens mark på ett långsiktigt, yteffektivt, ekologiskt, socialt och ekonomiskt sätt. Exploateringsnämnden upprättar exploaterings- och markanvisningsavtal med bostadsföretag som har högt ställda sociala och etiska krav och som bygger klimatsmart och yteffektivt. I det gröna och hållbara Stockholm säkerställer exploateringsnämnden att det i nya bostadsområden finns både hyres- och bostadsrätter samt bostäder för unga – och studenter.

Nämndens uppgift

Exploateringsnämnden ansvarar för stadens markförvaltning och för markexploatering. Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ska exploateringsnämnden skapa förutsättningar för 5000 nya bostäder per år. För att skapa väl fungerande och sammanhängande gröna och fysiska strukturer ska stadens stadsplanering utgå från ett övergripande planeringsperspektiv. Utbyggnaden av staden ska i möjligaste mån ske utifrån de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktsplanen, kallad *Promenadstaden*.

Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden

Helhetsgrepp ska alltid tas vid planering och utveckling av nya bostadsområden. Byggnation ska ske på ett yteffektivt och klimatsmart sätt och värdefulla grönområden ska bevaras. Nybyggnation ska i huvudsak ske på redan exploaterad mark. Grönytor och parkmark har ett stort rekreativvärde för stockholmarna och är nödvändiga för den biologiska mångfalden. Nya bostäder ska byggas där kollektivtrafiken är väl utbyggd och blandas med arbetsplatser, rekreativområden, idrott, service, kultur, förskolor och skolor. Stadens vattenvägar för miljövänliga transporter ska utvecklas.

Staden ska hålla en jämn och hög byggtakt som ger en långsiktigt hållbar boendemiljö för alla. Stockholm ska växa, men med bibehållna kvaliteter. Närnatur, grönområden och parker ska värnas och utvecklas kombinerat med en ökad variation i bostadsbygandet. Målet är att bygga minst 15 000 högkvalitativa, yteffektiva och klimatsmarta bostäder under de kommande fyra åren.

Nya stadsutvecklingsområden ska alltid föregås av en övergripande områdesplanering. Det är viktigt att i ett så tidigt planeringsskede som möjligt inkludera boende. Hur och vad marken ska användas till måste stämmas av i dialog med stadens invånare så att stadens tillgänglighet består. Stadsplaneringen ska genomsyras av en helhetssyn som inte bara beaktar ett klimatperspektiv utan även alla människors lika rätt att ges en ärlig möjlighet att påverka Stockholms framtida utveckling. Barnperspektivet ska uppmärksammas i planprocessen och staden ska utveckla metoder för att inkludera barn och deras tankar gällande vilket innehåll framtidens Stockholm ska ha.

Staden ska styra markanvändningen

För att staden ska kunna driva en aktiv och långsiktig planering för stadens markanvändning, och för stadens ekonomi, är det viktigt att staden fortsätter att vara ägare till huvuddelen av marken inom kommunen. Mark som upplåts till verksamheter och hyresrätter ska i första hand behållas i stadens ägo genom tomrätter, för bostadsrätter ska försäljning till marknadspris vara möjligt.

Det är staden och inte bostadsföretagen som ska styra markanvändningen. Staden ska i första hand avsätta mark för bostäder, skolor och andra nödvändiga funktioner. Markanvisningar ska aktivt användas för att ställa miljö- och energikrav, samt krav på tillgänglighet. Kraven ska följas upp. Via tydliga markanvisningar ska nämnden se till att ny bebyggelse är energisnål och klimatsmart, att arkitekturen håller hög kvalitet och att en jämn fördelning mellan hyres- och bostadsrätter byggs. All exploatering ska föregås av en klimatkonsekvensanalys. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta fram metoder för klimatkonsekvensanalyser. Gamla miljöskulder i form av markföroreningar ska åtgärdas.

Parkeringsstalet ska vara inom intervallet 0,1-0,3 och bero på lokalisering och bebyggelsestyp. För många typer av bostäder, till exempel student- och ungdomsbostäder, behövs endast de parkeringsplatser som krävs ur tillgänglighetssynpunkt. Nämnden ska arbeta för en lösning så att de krav som ställs på inrättande av garage och annan parkering vid bostadsbyggande inte ska belasta boendekostnaderna utan betalas fullt ut av dem som utnyttjar platserna. Detta kan göras genom att Stockholms stads parkerings AB erbjuder byggföretagen så kallade parkeringsköp. Cykelparkeringsstalet vid flerbostadshus ska vara 2,5 cpl/lägenhet.

Värna grönområden och vattenytor

Grönytor och parkmark har ett stort rekreativvärde för stockholmarna och är nödvändigt för den biologiska mångfalden. Byggnation ska i huvudsak ske på redan exploaterad mark. I de fall där naturmark av någon anledning tas i anspråk ska detta kompenseras med andra grönytor med likvärdiga ekologiska kvaliteter. Metod och riktlinjer för grönkompensation ska utvecklas av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Enbart underhåll och upprustning kan inte ses som grönkompensationsåtgärder.

Ett aktivt arbete ska bedrivas för att inrätta naturreservaten Årstaskogen-Årsta holmar, Älvsjöskogen, Lillsjön, Kyrkhamn-Lövstaområdet, Fagersjö-Rågsved, Högdalstopparna, Södra och Norra Djurgården.

Miljöanpassat byggande och högt ställda energikrav

Ett nytt program för miljö- och klimatanpassat byggande ska tas fram. De goda erfarenheterna från till exempel Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden ska tas till vara. I programmet ska det bland annat ingå krav på följande: låg energianvändning, energi- och miljösvarig i varje byggprojekt, individuell mätning och debitering av varmvatten, förnybar energiproduktion, miljödeklarerade och etiskt producerade byggmaterial.

Alla bostäder som markanvisas i Stockholm ska förbruka högst 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard. Energiträskräven ska skärpas med inriktning mot plushusstandard, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk.

Staden ska erbjuda rådgivning och stöd till bostadsföretagen för att de ska klara av att möta de miljökrav som ska ställas på dem som vill bygga i Stockholms stad. Efterlevnaden av miljökraven ska kontrolleras. Bostadsföretagen väljer själva hur energikraven ska klaras men el som uppvärmningskälla ska dock undvikas. Om kraven inte uppfylls när byggnaden är i bruk ska Stockholms stad kunna kräva företaget på viten för att de brutit mot avtalet. Företag som inte uppfyller miljökraven ska inte ges nya markanvisningar i Stockholm, förslagsvis inom en femårsperiod. Bostadsföretagens åtaganden vad gäller tillgänglighet ska följas upp på samma sätt som miljökraven.

Klimatneutrala stadsdelar

Staden ska uppvakta regeringen om att Bromma flygplats ska läggas ner. Marken ska istället användas till att bygga bostäder. Bromma flygplats ska precis som Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden, bli en klimatneutral stadsdel. All energi som används ska vara förnybar och energianvändningen ska vara effektiv. Stadsdelarna ska producera egen energi med solfångare, solceller och vindkraft. Grönska ska finnas på tak och fasader. Ekologisk spjutspetsteknik tillämpas för återvinning och avlopp och de allra flesta boende ska, genom att kollektivtrafiken byggs ut, klara sig bra utan bil.

Hammarby Sjöstad, Kista, Husarviken-Värtan, Nordvästra Kungsholmen, Liljeholmen, Hagastaden och Ulvsunda -Bromma är fortsatt aktuella för nybyggnation. Små projekt i grönområden som tillför enstaka hus ska undvikas. Planerna på att bebygga Årstälänken ska genomföras.

De boende ska involveras i planering och miljöarbete. Alla detaljplaneförslag ska ses i sitt sammanhang och föregås av en övergripande områdesplanering. Konkurrens på byggmarknaden ska gynnas då det bidrar till billigare produktion och mångfald i arkitekturen. De bästa lösningarna för stadsdelarna kan fås genom arkitektävlingar och markanvisningstävlingar.

Planera för mångfald

Vid planering av nya bostadsområden ska barns behov av lämplig mark för lek och idrott tas särskild hänsyn till. Tillgängligheten ska också säkras. Nyproduktion av bostäder på stadens mark ska gynna integration, det görs bland annat genom bra bostäder med blandade upplåtelseformer och bra mötesplatser. Det ska framförallt byggas fler hyresrätter och bostäder för olika önskemål, till exempel kollektivhus och små studentlägenheter.

Bostadsexploateringsprojekt med minst 100 bostäder ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.

Små bostäder för studenter och unga

Bristen på små lägenheter för studenter och unga är stor i Stockholm idag. Minst 20 procent av de nyproducerade bostäderna ska vara små och yteffektiva lägenheter för unga och studenter. Vid nybyggnation ska upplåtelseformerna tydligt regleras i exploateringsavtal eller i stadens markanvisningar.

För att möjliggöra och uppmuntra byggnation av yteffektiva lägenheter för unga och studenter, och för att unga och studenter ska ha råd att efterfråga lägenheterna, måste byggkostnaderna minska. Dock inte på bekostnad av kvalitet eller lågt ställda miljökrav. Det är viktigt att staden tar ansvar och börjar markanvisa mark till bostadsföretag som önskar bygga bostäder åt unga och studenter.

Byggkostnader kan pressas ner genom att möjliggöra nybyggnation av lägenheter med parkeringskrav som endast uppfyller tillgänglighetskravet. Staden kan även pressa byggkostnaderna genom att markanvisa bostäder utanför stadens centrala lägen där markpriserna är lägre.

För boendekategorin studenter kan minikorridorer innebära lägre byggkostnader. För att lösa den akuta bostadsbristen för studenter i Stockholm ska möjligheterna att uppföra tillfälligt boende i paviljonger undersökas. Detta kan till exempel ske på mark där

nybyggnation planerats innan projektet kommit igång, vilket gjordes inför byggnationen av Hammarby sjöstad. Exploateringsnämnden ska i samverkan med stadsbyggnadsnämnden driva på för detta.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska växa med förnuft genom att hushålla med stadens mark – och vattenresurser genom att värna stadens karaktär och gröna kvaliteter	Antal markanvisningar som upprättas på exploaterad mark	Öka
	Antal markanvisningar för bostadsändamål som upprättas kollektivtrafknära	Öka
	Antal markanvisningar upprättade i enlighet med stadens översiktsplan	Öka
	Andel bostäder som markanvisas i Stockholm som inte förbrukar mer än 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard	Öka
	Antal markanvisningar med parkeringstal inom intervallet 0,1-0,3	Alla
	Antal markanvisningar avseende studentbostäder och bostäder för unga där parkeringstalet endast möter krav ur tillgänglighetssynpunkt	Öka
	Antal markanvisningar där Cykelparkeringstalet är 2,5 cpl/lgh	Öka
	Erbjuda bostadsbolag rådgivning i klimatsmart byggande	Öka
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rätt och möjligheter	Antal upphandlingar där sociala, etiska, och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
Stockholm ska ha god tillgång till yt- och klimatsmarta bostäder anpassade efter människors behov och förutsättningar	Antal färdigställda bostäder	3750 stycken

	Antal markanvisade bostäder	4000 stycken (HR/BR)
	Antal markanvisade bostäder för unga – och studenter	1000 stycken
	Antal påbörjade bostäder	3750 stycken
	Nettotillskottet av bostäder för unga och studenter	750 stycken

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Exploateringsnämnden ska verka för att driva en aktiv och långsiktig planering för stadens markanvändning. Staden ska styra markanvändningen. Markanvisningar ska aktivt användas för att det byggs minst 15 000 högkvalitativa, yteffektiva och klimatsmarta bostäder under de kommande fyra åren*
- *Exploateringsnämnden ska verka för att inrätta naturreservaten Årstaskogen-Årsta holmar, Älvsjöskogen, Lillsjön, Kyrkhamn-Lövstaområdet, Fagersjö-Rågsved, Högdalstopparna, Södra och Norra Djurgården. Projektet med nationalstadsparken Ekopark Syd ska förverkligas*
- *Exploateringsnämnden ska verka för att ett nytt program för miljö- och klimatanpassat byggande ska tas fram. De goda erfarenheterna från till exempel Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden ska tas till vara. I programmet ska det bland annat ingå krav på följande: låg energianvändning, energi- och miljöansvarig i varje byggprojekt, individuell mätning och debitering av varmvatten, förnybar energiproduktion, miljödeklarerade och etiskt producerade byggmaterial*
- *Exploateringskontoret, tillsammans med stadsbyggnadskontoret och stadsledningskontoret ingå i en arbetsgrupp för att se över hur Bromma flygplats kan omvandlas till ett nytt stadsutvecklingsområde.*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

FASTIGHETSÄMNDEN

I det gröna och hållbara Stockholm förvaltar och utvecklar fastighetsnämnden förvaltningsbyggnader, kulturbyggnader, torg, saluhallar samt idrottsanläggningar genom att beakta långsiktiga, ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Stadens fastighetsbestånd ligger i framkant vad gäller användandet av förnyelsebar energi och källsortering bedrivs i nämndens samtliga fastigheter och idrottsanläggningar.

Nämndens uppgift

Fastighetsnämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för god kvalitet i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Stadens egna fastigheter och anläggningar ska minska sin energianvändning med 30 procent till år 2015.

Energieffektivisera stadens fastigheter och idrottsanläggningar

Staden ska minska energianvändningen i sina fastigheter och idrottsanläggningar med 30 procent till år 2014. Arbetet med energieffektiviseringen intensifieras genom att staden investerar 100 miljoner kronor under 2013 för energieffektivisering av stadens fastigheter.

I de kontorsfastigheter som staden äger ska energianvändningen minska genom bland annat driftoptimeringar, ökad användning av fjärrkyla istället för fläktar och energieffektiv belysning. All energi ska vara förnybar år 2015 och 10 procent av energin ska produceras med solfångare eller solceller. Fastighetsnämnden ska tillsammans med bostadsbolagen, privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar inventera stadens samtliga tak, för att utreda vilka tak som är lämpliga för solenergi och gröna tak.

Stadens idrottsanläggningar har en stor potential vad gäller energieffektiviseringar. Arbetet med energieffektivisering och övergången till förnybara energikällor ska i nära samarbete ske med Energicentrum samt idrottsnämnden. Idrottsanläggningar ska byggas kollektivtrafikhärla så att de kan nyttjas av personer ifrån flera delar av staden.

Förbättra arbetsmiljön och öka tillgängligheten

Plantering av träd som miljöförbättrande åtgärd ska föredras framför dyrbara solavskärmningssystem på kontorsfasader och för att minska behovet av luftkonditionering. Fjärrvärme och fjärrkyla är bra på många sätt, under förutsättning att energin som framställs är förnybar. Arbetsmiljön i kontorsfastigheterna ska också ses över med syfte att minska buller och förbättra ljus- och luftkvaliteten. Nämnden ska arbeta för att dess fastigheter ska vara tillgängliga för alla.

Socialt företagande, småföretagande

Stockholm ska vara en företagarevänlig stad både för att minska arbetslöshet men också för att öka etablering av nya och bärkraftiga företag. Blivande företagare ska inte behöva söka sig bort från staden för att skaffa lämpliga lokaler. Staden bör skapa fler mark- och lokalmöjligheter för fler nystartade företag, såväl privata som sociala företag.

Utveckla avfallsinsamlingen

Stadens saluhallar och torgplatser ska förses med kompletta, moderna och effektiva system för källsortering och insamling av alla fraktioner inklusive organiskt avfall för tillverkning av biogas. Så långt som möjligt ska fastighetsnärla källsortering införas i

nämndens fastigheter. I stadens fortsatta planering för nya återvinningscentraler bör det utredas vilka av stadens bergrum som är lämpliga för att inrymma nya återvinningscentraler.

För att finna lämpliga platser att etablera återvinningscentraler bör ett närmare samarbete med stadsbyggnadsnämnden inledas.

Förvalta stadens kulturfastigheter

Nämnden ska fortsätta att förvalta stadens kulturfastigheter och sommargårdar för att kunna erbjuda bra och billiga lokaler för sina kulturella verksamheter, liksom att erbjuda barn och ungdomar vistelser och fritid i vacker och trygg miljö.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rätt och möjligheter	Andel upphandlingar för byggnad och energieffektivisering samt upphandlingar med sociala och etiska krav samt krav på tillgänglighet	Öka
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Andel kvm area av stadens fastigheter som energieffektiviseras	Öka
	Elanvändning per kvm	Minska
	Energianvändning per kvm	Minska
	Andel användning av fjärrkyla, energieffektiv belysning	Öka
	Andel av energi till fastigheter som kommer från solfångare och solceller	Öka 10 procent
	Andel av gröna fasader och tak på stadens fastigheter	Öka
Avfall ska minimeras och tillvaratas som en resurs	Fastighetsnära källsortering ska införas i nämndens fastigheter	Öka
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rätt och möjligheter	Fastighetsnämnden ska verka för att kunna erbjuda barn och ungdomar billiga, tillgänglighetsanpassade samt energieffektiva fastigheter	Öka
	Fastighetsnämnden ska verka för att kunna erbjuda barn och ungdomar vistelser och fritid i	Öka

	vacker och trygg miljö	
--	------------------------	--

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Fastighetsnämnden intensifierar arbetet med att energieffektivisera stadens fastigheter*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

IDROTTSNÄMNDEN

I ett grönt och hållbart Stockholm har ytor för spontan och organiserad idrott en central plats och planeras på ett hållbart och kollektivtrafikhänsynsfullt sätt. Stockholms stad uppmuntrar samtliga invånare till en aktiv livsstil och varje stadsdel erbjuder goda möjligheter till vardagsmotion i parker och grönområden eller i välskötta och tillgänglighetsanpassade idrottsanläggningar. Både den organiserade och spontana idrotten är öppen och jämställd oavsett ålder, religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, socioekonomisk bakgrund, funktionalitet, sexuell läggning, kön, könsuttryck och könsidentitet.

Nämndens uppgift

Idrottsnämnden ansvarar för bidragsstöd till föreningar och anordnande av fritidsverksamhet för barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning. Nämnden ansvarar också för förvaltning av stadens bad-, idrotts- och motionsanläggningar samt markområden och upplåtelse av skolidrotts- och gymanläggningar utanför skoltid. Under nämnden ligger upplåtelse av allmänna samlingslokaler och nolltaxa samt frågor rörande lokal lotteriverksamhet, fiskevård samt camping och friluftsvksamhet.

Goda möjligheter för motion och friluftsliv

Idrottsnämndens arbete ska utgå från ett folkhälsoperspektiv. Idrott och motion i unga år lägger grunden för en god hälsa för hela livet och regelbunden fysisk aktivitet förebygger sjukdomar samt ökar välbefinnandet oavsett ålder. I Stockholm ska kostnaderna för idrott och motion vara sådana att alla ska kunna delta oavsett inkomstnivå. Stockholms stad ska uppmuntra en aktiv livsstil och ordna goda möjligheter till vardagsmotion i välskötta anläggningar med generösa öppettider och rimliga priser för alla åldrar i alla stadsdelar. Staden ska uppmuntra och underlätta för vuxna och barn att utöva idrott tillsammans genom grupprabatt för barn plus vuxen, både när de motionerar och är åskådare vid idrottsevenemang. Goda möjligheter till motion och friluftsliv ökar stockholmarnas hälsa och livskvalitet.

Idrottsnämnden ska förbättra möjligheterna för spontanidrott i staden, exempelvis genom att satsa på fler kostnadsfria och tillgänglighetsanpassade utegym. I områden där andelen fysiskt inaktiva ungdomar är stor ska staden erbjuda så kallad organiserad spontanidrott eller drive-in idrott i samarbete med lokala idrottsföreningar och fritidsgårdar. Organiserad spontanidrott är tillfällen till exempelvis lagidrott som inte är föreningsstyrda men där föreningar eller fritidsgårdar tillhandahåller ledare och lokaler. Insatser behövs för att även flickor i större utsträckning ska begagna sig av möjligheterna till spontanidrott. Dessa insatser kan exempelvis bestå i ökad tillgång till instruktörer på utegym och skateparker, förbättrad belysning och säkerhet i stadens motionslingor och satsningar på organiserad spontanidrott som erbjuder tillfällen endast för tjejer.

Idrottsnämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra relevanta nämnder för att skapa goda förutsättningar för motion, idrott, friluftsliv och rekreation i alla delar av staden – nära bostäder och arbetsplatser samt i anslutning till kollektivtrafik – för att främja tillgången för samtliga grupper i samhället. Staden kan med små medel öka tillgängligheten till spontanidrott genom att satsa på smarta lösningar för omklädningsrum, duschar och toaletter. Många elever, men även utomstående, använder skolgårdar för fysisk aktivitet efter

skoldagens slut. Att satsa på skolgårdar som ytor för spontanidrott är en smart satsning i en tätbebyggd stad.

Stockholm är en växande stad och efterfrågan på idrottslokaler, framförallt idrottshallar är fortsatt mycket stor. Det är viktigt att behovet av idrottshallar och planer tillgodoses när nya bostäder byggs och att de idrottshallar som finns i anslutning till skolor utnyttjas till fullo även efter skoltid. Idrottsanläggningar ska byggas kollektivtrafiknära så att de kan nyttjas av personer från flera delar av staden. Investeringar i nya idrottslokaler ska ha ett genusperspektiv och bredd- och ungdomsidrotten ska gå före elitidrotten när Stockholm bygger nytt.

Idrottsmark bör endast i undantagsfall exploateras. Om ändå exploatering sker på idrottsmark ska den exploaterade idrottsmarken ersättas med likvärdig ny yta. Det går alltså inte att betrakta exempelvis upprustningar av befintlig idrottsmark som kompensation för idrottsmark som exploateras.

Stockholmarna ska ha tillgång till uppdaterad information om parker och naturområden genom stadens friluftsguide och genom att staden ska ta fram en friluftskarta i samverkan med omgivande kommuner.

En öppen och jämställd idrott

Idrottsnämnden ska aktivt arbeta för en öppen och jämställd idrott. Förutsättningarna att utöva idrott måste vara lika för alla oavsett ålder, religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, socioekonomisk bakgrund, funktionalitet, sexuell läggning, kön, könsuttryck eller könsidentitet. Idrottsnämnden bör ta fram metoder för att involvera barn och unga i beslutsprocesser och säkerställa att barn och unga har möjlighet att göra sin röst hörd. Att ta del av barns och ungas egna åsikter höjer kvaliteten i de beslut som fattas och är också ett ansvar som åläggs staden i och med Sveriges ratificering av Barnkonventionen.

Staden ska i större utsträckning ta hänsyn till flickors och kvinnors idrottande och tillämpa lika villkor för flickor och pojkar, män och kvinnor, när det gäller investeringar, sponsring, tillgång till träningstider och kompetenta ledare. Staden ska också genom idrottsbonusen uppmuntra stadens föreningar att erbjuda mixade lag i yngre åldrar samt inom bredd- och motionsidrott.

Stockholms stad ska verka för att idrotts- och simhallar som byggs och renoveras ska vara tillgänglighetsanpassade, öppna och inkluderande. Idag idrottar unga hbtq-personer, i synnerhet transpersoner, i mycket mindre utsträckning än heterosexuella unga vilket har en negativ hälsoeffekt. Idrottshallarnas utformning, speciellt vad gäller omklädningsrum, påverkar hur trygga vi känner oss i idrottshallen och bör därför ses över ur ett hbtq-perspektiv. Stadens simhallar ska vara öppna för alla oavsett ålder, religion eller annan trosuppfattning, etnicitet, socioekonomisk bakgrund, funktionalitet, sexuell läggning, kön, könsuttryck eller könsidentitet och ska vara tillgänglighetsanpassade och erbjuda separata tider för kvinnor.

Idrottsrörelsen

Stockholms stad är den huvudsakliga bidragsgivaren till idrottsrörelsen i Stockholm och har ett stort inflytande på idrotts- och friluftsföreningar, dels ekonomiskt men också genom tilldelning av tider i stadens anläggningar. Stadens bidrag till idrottsrörelsen ska sträcka sig från barn- och ungdomsverksamhet, till familjers och äldres

möjligheter till fysisk aktivitet. Staden ska förbättra möjligheterna för föreningar med föreningsdrivna idrottshallar att utveckla sin verksamhet genom utökade möjligheter till kommunal borgen och långsiktiga arrenden.

Idrottsrörelsen påverkar särskilt barn och ungdomars värderingar och beteende. Därför ska bidrag utgå till dem som aktivt motverkar mobbning och diskriminering och till dem som inte har en tidig elitsatsning. Mobbning sker inte bara i skolan utan på många olika arenor, exempelvis inom idrotten. Utgångspunkten måste vara att varje barn har rätt att känna sig tryggt och säkert under sitt idrottsutövande.

Det är viktigt att staden markerar att alla som får del av skattemedel har ansvar för att likabehandling följer med dessa medel. Staden ska erbjuda ledare fortbildning med fokus på lika rättigheter, normkritik och likabehandling. Bidragen ska vara villkorade så att föreningarna uppmanas att arbeta med lika rättigheter för alla. Homofobi, diskriminering och fall av misshandel hör inte hemma i demokratiska föreningar. Idrottsrörelsen ska vara inkluderande och alla ska känna sig välkomna.

Större genomförandeprojekt

Grundläggande för investeringar i nya idrottsanläggningar är att besluten bottnar i en avvägning av de behov som finns där kraven ska komma underifrån, inte uppifrån för att öka sportens status. I detta är det viktigt att staden tar mer plats i dialogen med de större idrottsförbunden för att komma fram till gemensamma riktlinjer. Utgångspunkten är att bredd- och ungdomsidrott ska gå före elitidrott när Stockholms stad investerar i nya anläggningar. Bra och ändamålsriktiga anläggningar främjar dock både idrottande på högre nivå och ungdoms- och breddidrott.

Bandy är den enda av de större lagsporterna som inte har tillgång till en inomhusarena och en ny bandyhall kommer få stor betydelse för utvecklingen av bandyn som ungdomsidrott. Hallen ska även användas för konståkning och skridsko, idrotter som idag inte har tillgång till anpassad inomhusanläggning. Nämnden ska i samverkan med fastighets-, exploaterings- och stadsbyggnadsnämnden under året fortsätta planeringen för byggandet av en bandyhall utifrån redovisad förstudie.

Den borgerliga majoriteten i Stockholm har under flera år lovat att Stockholm ska få Europas största skatepark. För den skatepark i Högdalen som nu står klar saknas det pengar för att färdigställa hela parken för alla fyra discipliner. Idag finns, bara i stockholmsregionen, 15 000 åkare och skateboard är en av Sveriges snabbast växande sporter. För att kunna attrahera internationella tävlingar och erbjuda Stockholms skateboardåkare en fullgod anläggning ska staden avsätta medel så att skateboardanläggningen i Högdalen anpassas för åkare inom alla fyra discipliner av skateboard, och inte som i nuläget bara för två.

Miljöanpassa och energieffektivisera

Staden ska kartlägga, genomföra och följa upp energieffektiviseringen av stadens idrottsanläggningar. Idrottsnämnden ansvarar för inre underhåll medan fastighetsnämnden ansvarar för yttre underhåll och för investeringar i nya anläggningar. Idrottsnämnden ska verka för att stadens idrottsanläggningar miljöanpassas och minskar sin energianvändning med 30 procent till 2015 samt att nya idrottsanläggningar planeras på ett hållbart och kollektivtrafiknära sätt. Idrottsnämnden ska även vara involverad i miljöanpassning av de båtklubbar som arrenderar stadens mark. Nämnden ska, med vissa motkrav på båtklubbarna, genomföra miljöskyddande åtgärder i de fall där klubbarna uppvisar brister.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholmarnas hälsa ska främjas och stärkas	Antalet utomhusgym i Stockholms stad	14
	Andelen överviktiga 16-24 åringar i Stockholms stad	Minska
	Andelen fysiskt aktiva elever i gymnasiet	65 procent
	Andelen fysiskt aktiva elever i särskolan, högstadiet	40 procent
	Andelen fysiskt aktiva flickor i högstadiet	60 procent
Alla barn ska ha rätt att delta i stadens kultur och idrott	Antalet gym- och idrottsanläggningar som erbjuder ”barn plus vuxen” - rabatt	100 procent
	Andelen simkunniga elever i årskurs 5	Öka
	Ungdomars nöjdhet med tillgången till spontanidrott	Öka
	Ungdomars nöjdhet med tillgången till organiserad idrott	Öka
	Antalet barn och unga som tagit del av organiserad spontanidrott	Öka
	Andelen av stadens idrottsanläggningar som är tillgängliga för personer med funktionshinder	100 procent
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Andel idrottsledare i staden som har hbtq-kompetens	Mäts/ Öka
	Antalet av Stockholms simhallar som erbjuder separata tider för kvinnor	Fem
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd	Antalet idrottsföreningar som har en uttalad strategi för ökat ungdomsinflytande och ökad ungdomsdelaktighet	Mäts/Öka
Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva, ändamålsenliga och hållbara	Energianvändning per kvm i stadens idrottsanläggningar	Minska med 20 procent

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Idrottsnämnden ska verka för ökad simkunnighet genom exempelvis sommarsimskola och genom att erbjuda alla som inte kan simma simundervisning*
- *En kartläggning ska ske av hur mycket av stadens satsade resurser (investeringar, halltider, lägerbidrag, sponsring, särskilda insatser och projektstöd samt ledarutbildningsbidrag) som går till flickors och kvinnors idrottande*
- *Idrottsförvaltningen uppdras att ta fram förslag på ytor för spontanidrott som uppmuntrar även flickor till spontanidrott*
- *I samråd med SISU Idrottsutbildarnas och Riksidrottsförbundets Ungdomsråd satsa på ett kunskapslyft inom Stockholms idrottsföreningar vad gäller ungdomsdelaktighet och lika rättigheter inom svenskt föreningsliv*
- *Idrottshallarnas utformning ska ses över ur ett hbtq-perspektiv och möjliga åtgärder identifieras som innebär att hallarna blir mer öppna och inkluderande.*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Idrottsnämnden** godkänns.

KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN

Kulturen är en förutsättning för en långsiktigt hållbart växande storstad som Stockholm. Kultur är på samma gång utmanande, ifrågasättande och enande. Den främjar utbyte av idéer och får människor att växa. Stockholms kulturliv ska spegla samhället vi lever i och vara drivande i den förändring som samhället ständigt genomgår.

Stadens kultursatsningar ska lyfta fram den mångfald staden har och skapa möten mellan dem som sällan möts. Ett brett och varierat kulturliv som ständigt söker efter nya uttryck och former skapar sysselsättning och stärker demokratin. En mångfald av lärosäten, starka kulturinstitutioner och kreativa entreprenörer kan tillsammans skapa stora mervärden och locka kreativa människor, vilket bidrar till att forma Stockholm till en ständigt framåtblickande och modern grön huvudstad.

Nämndens uppgift

Kulturnämnden ansvarar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet. Kulturskolan, Stadsmuseet, stadsbiblioteken, Kulturhuset, Stockholm konst, konstnärlig utsmyckning av allmänna platser samt att skapa goda förutsättningar för det fria kulturlivet och stadens institutioner ligger inom nämndens verksamhetsområde. Dessutom inryms bidragsgivning till kulturell verksamhet samt Stockholms stadsarkiv i nämndens ansvarsområde. Kulturnämnden har även till uppgift att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden. Nämnden är därtill stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Satsa på barn- och ungdomskultur

Alla barn och ungdomar ska ha möjlighet att ägna sig åt någon kulturell aktivitet på fritiden, oberoende av familjens ekonomi. Alla barn och ungdomar ska också ges möjlighet att möta olika kulturyttringar. Barn- och ungdomskulturen ska därför prioriteras och subventioneras. För att barn och ungdomar i miljonprogramsområdena ska få utökade möjligheter att själva utöva kultur behövs en extra satsning i dessa områden.

Ungdomarna ska ha större möjligheter att påverka kulturutbudet i den egna stadsdelen där det ska finnas träffpunkter för musik, dans, film och tillfälliga kulturevenemang. Nya former av kultur ska ges samma möjlighet som de mer etablerade musik- och konstformerna.

Fler kulturella mötesplatser i ytterstaden

Alla har rätt till en kreativ fritid som stärker självkänslan och delaktigheten i samhället och motverkar främlingskap och ohälsa. Staden ska satsa på ungdomars eget skapande och medbestämmande i samverkan med ideella organisationer i stadsdelarna. Fritidsverksamheten ska vara lika attraktiv för flickor som för pojkar samt vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Det ska finnas fler mötesplatser för ungdomar och fler kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter.

Satsa på kulturskolan

Barn och unga ska ha möjlighet att vara både kulturskapare och uppleva professionell kultur oavsett familjens ekonomiska ställning. Kulturskolans uppsökande pröva-på-verksamhet ska återupptas och förstärkas för att nå nya grupper av barn och unga. Avgifterna ska sänkas för att göra aktiviteterna tillgängliga för fler.

I Kulturskolan har barn och ungdomar möjlighet att uttrycka sig konstnärligt och utvecklas socialt och personlighetsmässigt. Kulturskolan ska satsa på såväl bredd som topp. Ämnesutbudet ska utökas så att alla barn oavsett bakgrund känner sig berörda och vill ta del av aktiviteterna. Kulturskolan ska samverka med stadens fritidsverksamhet och skolor.

Kontakterna mellan skola och kulturliv behöver förbättras och underlättas, en möjlighet är att stadsdelarna inrättar tjänster som kultursekreterare.

Kulturinstitutioner i hela staden

Staden ska stärka sin kulturpolitik där den är som svagast och det är framförallt i ytterstaden. Idag finns de flesta kulturinstitutioner i innerstaden vilket kraftigt begränsar människors möjlighet till kulturupplevelser. En satsning med en scen på Järvafältet är viktig för att alla delar av staden ska vara lika bra att bo och växa upp i.

Rusta det offentliga rummet och utveckla kvarterskulturen

Det offentliga rummet är till för alla. Möjligheter till kulturupplevelser måste finnas i alla stadsdelar. Kvarterskultur ska utvecklas, inte avvecklas. Stadens parker och platser bör rustas upp och förses med konst. ”Enprocentsregeln”, det vill säga att 1 % av byggkostnaderna ska användas till konstnärlig utsmyckning, ska säkras när kommunen bygger nytt eller renoverar.

Gallerier, småbutiker, kaféer, lokaler för hantverk, ateljéer, teatrar, biografier och samlingslokaler ska värnas mot den ökande kommersialiseringen. Hyrorna för dessa verksamheter ska hållas nere. Staden ska satsa på upprustning av de kommunala samlingslokalerna, medborgarhusen och hemgårdarna.

”Gatan” och kvarteret är viktiga gränsöverskridande mötesplatser för kultur, såväl i ytterstaden som i innerstaden. Staden ska underlätta för gatukulturen. Det ska gå enklare och snabbare för artister att få tillstånd. Speciella stråk på gator och torg ska avdelas där de kan uppträda utan att störa framkomligheten. Staden ska ha en positiv attityd till graffiti som konstform och nolltoleransen mot graffiti ska avskaffas. Staden ska främja ung kultur och som ett led i detta bland annat uppföra lagliga graffitivägar.

Gör nya slussenområdet till ett kulturcentrum

Slussenområdet ska utvecklas till ett kulturcentrum där Stadsmuseet, Södra teatern och Debaser blir naturliga delar. De många små gallerierna, konsthantverks- och designbutikerna i de omkringliggande kvarteren är en resurs och ska värnas. Stadsmuseet ska förses med en nyinrättad utställningslokal, där byggprojekt ska presenteras och stadsbyggnads- och stadsplaneringsprojekt diskuteras. På så sätt ska stockholmarna stimuleras att bli delaktiga i debatten om det offentliga rummet och om stadens framtid.

Skapa livsrum för det kreativa Stockholm

Kreativa människor och företag skapar ett respektfullt och öppet klimat och har en stark dragningskraft på andra yrkesgrupper och branscher. Men småföretagare, kulturarbetare, konsthantverkare och formgivare har idag svårt att till exempel hitta lokaler till rimliga priser, nya som gamla. Staden måste dels planera in lämpliga lokaler när vi bygger nytt, dels bevara verkstadslokaler; Färgfabriken och Gustavsbergs fabriker är lyckade exempel på hur kreativa miljöer skapas med minimal upprustning.

Det fria kulturlivet är nödvändigt för att Stockholm ska vara en vital kulturstad och det främjar den kulturella mångfalden. Att skapa förutsättningar för ett starkt kulturliv vid sidan av institutionerna är ytterst en fråga om yttrandefrihet och demokrati. Det är därför viktigt att staden ger kulturstöd till fria kulturorganisationer. Fler kulturutövare, till exempel konsthantverkare och formgivare, ska ha möjlighet att ta del av systemet. Staden ska göra en särskild satsning när det gäller infrastrukturen för det fria kulturlivet. Behovet ska inventeras och tillgodoses genom till exempel träningslokaler, gemensam biljettförsäljning eller stöd i marknadsföring. De oetablerade grupperna och unga kulturskaparna ska stödjas i att synas och skapa plattformar för sitt skapande.

Ökad mångfald

Stadens kulturliv ska präglas av en mångfald av kulturella uttryck och genrer. Kulturen kan vara drivande i arbetet med att forma en spännande och rättvis stad. Dagens segregering måste minska, stockholmare från hela världen är en tillgång och det ska märkas i kulturutbud såväl som i hela staden. Repertoarerna på stadens livescener och biografier ska spegla den mångfald som finns i samhället. Det behövs nya grepp för att locka en ny publik. Kulturnämnden ska verka för att det finns en mångfald bland förvaltningens anställda. Stödet till det offentliga kulturlivet ska öka till underrepresenterade grupper så som kvinnliga upphovsmän, kulturutövare med utomeuropeisk bakgrund, unga, personer med funktionsnedsättning och nationella minoriteter.

Satsa på film

Miljöpartiet har varit drivande bakom ett nytt produktions- och resurscentrum för att bland annat skapa förutsättningar för långfilmsproduktion. Filmskapandet i staden bör stärkas och det ska stimuleras till nytänk kring film. Stockholms stad ska vara drivande och aktiv i regionalt samarbete kring film. Det behövs fler kvalitetsbiografer, mångfalden ska stärkas.

Festivalerna är viktiga för Stockholm

Stockholms kulturfestival och Ung-08 är viktiga delar av stadens kulturliv och aktiviteterna bör spridas till ytterstaden. Festivalerna attraherar en stor andel av stockholmarna och lockar turister. Festivalerna ska fortsätta och utvecklas vidare i ökad samverkan med stadens fria kulturliv.

Biblioteken

Demokrati är tanken bakom folkbiblioteken. Dessa icke-kommersiella, offentliga miljöer ger alla individer möjlighet att lära, vidareutbilda sig och uppleva utifrån sina egna förutsättningar. De lokala biblioteken är dessutom värdefulla knutpunkter i stadsdelarnas kulturliv. Genom biblioteken stimuleras människors kreativitet och personliga utveckling. Olika bibliotek kan utveckla olika profiler utifrån lokala förutsättningar och önskemål. Biblioteken bör göras tillgängliga för fler och finnas där människor rör sig, till exempel vid tunnelbanestationer.

Barn- och ungdomsavdelningarna är speciellt viktiga. Stadsdelsbiblioteken ska samarbeta med skolorna och skolbiblioteken för att främja elevernas språkutveckling. Skolbiblioteken ska ges resurser för inköp av nyskriven utomeuropeisk barnlitteratur så att barn med annat modersmål än svenska kan utveckla sin litterära skattkammare.

Kulturhuset

Kulturhuset ska bevara och stärka sin rika och varierade verksamhet, som idag når en stor del av stockholmarna. Kulturhusets nuvarande barnverksamhet är utmärkt, liksom

satsningarna på åldersgruppen 10-13 år. Större ansträngningar bör emellertid göras för att nå gruppen tonåringar.

Kulturhuset har stora ambitioner att bidra till en hållbar utveckling och bör därför satsa ännu mer resurser på att förstärka sin ekologiska profil.

Fri entré, fler utställningar, nya uppdrag

Staden ska erbjuda medborgarna fri entré och kvällsöppet fler kvällar än idag på Stockholms stadsmuseum, Medeltidsmuseet och Kulturhuset. Museerna, Kulturhuset och Liljevalchs ska ges möjlighet att utveckla sin utställningsverksamhet.

Stockholms stadsmuseum ska också stärka sin position som ”urbant centrum” genom att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till både stockholmare och besökare. De publika seminarierna och debatterna ska bli fler, liksom föreläsningarna. En del av de utställningar som genomförs ska kunna visas såväl i själva museet som i offentliga lokaler i ytterstaden.

Stadsmuseets kulturmiljöenhet utgör stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor. Genom att tidigt kopplas in som remissinstans i bygglovs- och detaljplanelärenden kan museet bli en ännu mer aktiv och delaktig resurs i det pågående bostadsbyggandet och i stadsomvandlingen. Kulturmiljöenheten bör få ett större uppdrag i att bidra med kunskap och kommunikation vid nybyggnation och stadsomvandling. Stadsmuseet har även kompetens att inventera interiörer och inventarier i de byggnader i Stockholm som har skyddsvärde. Museet bör ges ett sådant utökat uppdrag. I byggnader som Stockholms stadsbibliotek, huvudbiblioteket och Stadshuset utgör inredning och möbler en viktig del av helhetsupplevelsen. Byggnadernas kulturella värde hänger intimt samman med denna helhet. Därför måste de ursprungliga interiörerna och möblerna vårdas och bevaras så att också framtida generationer kan få uppleva dem.

Stockholms Medeltidsmuseum är unikt i Norden och ska ges förutsättningar att fortsätta utvecklas.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Kulturen ska vara en motor i den växande staden	Antal kulturella mötesplatser i ytterstaden	Öka med fem mötesplatser
	Stödfunktioner till det fria kulturlivet	Tre nya stödfunktioner
Alla barn ska ha rätt att delta i stadens kultur och idrott	Antal barn som deltar i Kulturskolans aktiviteter	Öka
	Andel barn som har möjlighet att delta i Kulturskolans aktiviteter	100 procent
	Antal kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga	Öka
	Avgifterna till Kulturskolans aktiviteter	Minska
	Entréavgifterna på stadens museum	Tas bort
Stockholm ska ha en god	Andel av Stockholms stads	100 procent

livsmiljö	kulturlokaler med serveringar som erbjuder ekologiska, kravmärkta och fairtrademärkta produkter	
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
	Andel av inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
	Andelen av byggnadskostnader som används till konstnärlig utsmyckning	Minst en procent
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	Öka
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Kulturstödet till underrepresenterade grupper	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Utställningsverksamheten på Stockholms medeltidsmuseum och Stockholms stadsmuseum ska öka*
- *Insatser för att främja att det mellan de olika stadsdelarna är en jämn fördelning av antal barn som deltar i Kulturskolans aktiviteter ska genomföras*
- *En särskild satsning på filmskapande ska genomföras*
- *Nya kulturcentrum ska etableras i ytterstaden*

KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET

Det är ytterst angeläget att göra arkivet tillgängligt för fler och därför bör digitaliseringsarbetet återupptas i stor skala. Det är också viktigt att hänsyn tas till arkivets skrymmande karaktär och att lokalbehovet tillfredsställs och finansieras. Arkivets service gentemot allmänheten får inte inskränkas. Forskarexpeditionen i Frihamnen bör åter öppnas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kulturnämnden** godkänns.

KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN

Begravningsplatserna ska i högre grad upplevas som rofyllda miljöer. Begravningsplatser och kulturhistoriskt värdefulla byggnader för begravningsändamål ska underhållas väl.

Nämndens uppgift

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtta begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Behovet av mark för begravningsändamål ska säkras och det ska finnas ett utbud av olika möjligheter till gravsättning. Den konfessionslösa inriktningen upprätthålls så att alla oavsett livsåskådning kan få de begravningsceremonier de önskar. Verksamheten finansieras via begravningsavgiften.

Begravningsplatserna

Begravningsplatserna ska i högre grad upplevas som rofyllda miljöer och de ska vara lätta att ta sig till med kollektivtrafik. Ett aktivt arbete för att minska biltrafiken till och på begravningsplatserna ska genomföras i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden och SL. Flera begravningsplatser kantas idag av motorvägar och är därmed bullerstörda. En av dem är världsarvet Skogskyrkogården som störs av trafikbuller från Nynäsvägen. Bullermätningar ska göras och möjligheter att minska bullret utredas.

Det stora underhållsbehovet för många kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar och byggnader för begravningsändamål måste uppmärksammas och åtgärdas. Begravningsavgiften ska höjas till 8 öre. En stor satsning ska genomföras för att åtgärda eftersatt underhåll av kapell, kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar, murar, trappor med mera. Fortsatt energieffektivisering ska ske för byggnader för begravningsändamål och belysning.

Eftersom flera begravningsplatser, främst Skogskyrkogården, är en del av kulturarvet ska dessa vårdas och värnas. Många begravningsplatser fyller också en funktion som park- och naturmiljö. Dessa värden måste bevaras och utvecklas som grönyteresurs i stadsmiljö. Stockholm ska vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier. Begravningsplatser ska anläggas utifrån ekologiska principer. Avfallet från begravningsplatserna ska sorteras och återvinnas i egna verksamhetslokala återvinningsstationer.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Staden ska vårda sina egendommar	Underhållet av kulturhistoriskt intressanta gravvårdar och byggnader för begravningsändamål	Öka
Stockholm ska ha en god miljö	Andel besökare vid begravningsplatser som upplever dessa som rofyllda miljöer	Öka
	Den biologiska mångfalden	Stärks
	Antal upphandlingar där	Öka

	sociala, etiska och miljömässiga samt krav på tillgänglighet ställs	
--	---	--

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Ett grönt Stockholm kännetecknas av rent vatten, ren luft och skyddade strandområden. Målet ska vara att ständigt minska stadens klimatutsläpp och kommuninvånarnas ekologiska fotavtryck i världen. Stockholmska vara en hälsosam stad att bo och vistas i. Stadens natur ska tas tillvara och utvecklas, för dagens och för morgondagens kommuninvånare. Ekosystemen i stadens natur ger mervärden som ska uppmärksammas i stadsplaneringen.

Uppgift

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels- och skyddslagstiftningen. Tillsynen omfattar bland annat miljöfarlig verksamhet, livsmedelshantering, inomhusmiljö och offentliga lokaler. Utöver myndighetsutövning ska ett aktivt, förebyggande och kunskapsinriktat miljöarbete bedrivas. Nämnden ska arbeta aktivt för att skydda invånare och miljö från exponering av skadliga ämnen. Stöd ska ges till övriga nämnder och bolag i arbetet med att uppfylla stadens klimatomål och målen i miljö- och vattenprogrammen. Insatserna ska medverka till att luft- och vattenkvalitet förbättras, att biologisk mångfald behålls och förstärks, samt till energieffektivisering och övergång till förnybara energikällor. Nämnden har en nyckelroll som stöd till bland andra stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden i stadens fysiska utveckling. Till uppgifterna hör också att kommunicera med privatpersoner och företag för att öka kunskapen om klimat-, miljö- och hälsofrågor.

Aktivt miljömålsarbete

Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. En stor andel av Sveriges invånare bor i Stockholm och staden utgör därför en betydande del i uppfyllelsen av de nationella miljömålen. De åtgärder som är planerade och beslutade räcker inte till för att nå de flesta regionala miljömålen i Stockholms län till år 2020. Det krävs mer kraftfulla satsningar för att nå miljömålen och för att Stockholm ska uppnå önskad samhällsomställning. Stadens miljöprogram är inte tillräckligt för att klara uppfyllelsen av långsiktigt god miljö i Stockholm. Då miljöarbetet ska löpa som en röd tråd genom alla stadens verksamheter är det viktigt att miljöförvaltningen involveras i stadens strategiska styrgrupper.

Miljö- och hälsoutredningen ska regelbundet uppdateras för att ge en samlad bild över stadens miljö- och folkhälsosituation. Den är ett viktigt underlag för att kunna prioritera och fokusera miljöövervakningen och tillsynen.

Stärkt klimatarbete

För att minimera temperaturökningarna och dess konsekvenser måste utsläppen av växthusgaser snabbt minska. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är central i stadens arbete för minskad klimatpåverkan. Nämnden ska, i samverkan med den centrala funktionen för klimat som ska inrättas under kommunstyrelsen, vidareutveckla de centrala styrdokumenterna för klimatarbetet i staden. Ett proaktivt arbete med att anpassa samhället till klimatförändringarna ska bedrivas i samverkan med den centrala funktionen för klimat samt med stadens övriga nämnder och styrelser. Energicentrum ska utvecklas för att effektivt samordna och påskynda energieffektivisering och klimatåtgärder. Energikrav vid byggprojekt ska följas upp och skärpas. Energicentrums tjänster ska erbjudas stadens nämnder och styrelser utan byråkratisk interndebitering och det utåtriktade arbetet gentemot till exempel bostadsrättsföreningar och företag ska

öka. Energicentrum ska kartlägga lämpliga platser för produktion av förnybar el, exempelvis solenergi i staden.

Uppmärksamma konsumtionens klimat- och miljöpåverkan

Konsumtionens miljöpåverkan är högaktuell och det finns en stor efterfrågan på kunskap om en hållbar livsstil, både vad gäller klimatpåverkan och till exempel hur man undviker exponering för skadliga kemikalier. Det är därför viktigt att ge invånarna möjlighet att göra klimat- och miljösmarta val och ge konsumenter större inflytande på marknaden. Det förutsätter bland annat aktiva och förebyggande informationskampanjer.

Konsumentvägledningen är mycket viktig för att personer ska kunna hävda sin rätt som konsument. Det behövs en enhet för konsumentvägledning, placerad under miljö- och hälsoskyddsnämnden. Därutöver ska det finnas en konsumentvägledare i varje stadsdelsnämnd. På så sätt kan Stockholms stad ha kapacitet att både vägleda enskilda och arbeta förebyggande, till exempel via skolor och bibliotek.

Skärpt klimatmål

Stockholms stad har mycket goda möjligheter att minska utsläppen av växthusgaser. Det handlar bland annat om ökade insatser för energieffektivisering, ökad satsning på förnyelsebara bränslen, satsning på egen elproduktion, kraftigt utbyggd infrastruktur för cykel- och kollektivtrafik samt en aktiv parkeringspolitik.

Det har inte vidtagits tillräckliga åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser i Stockholm. Den nedåtgående trenden har brutits och koldioxidutsläppen i staden har ökat under senare tid. Staden ska anta klimatmålet 2,0 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år till år 2018 och Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2030. En åtgärdsplan för att nå klimatmålet 2,0 ton koldioxidekvivalenter per stockholmare per år till år 2018 ska utarbetas. Stockholmare ger upphov till omfattande utsläpp av växthusgaser även utanför Sveriges gränser. Därför ska stockholmarnas koldioxidutsläpp från konsumtion och resor utanför staden mätas och minska. En beräkningsmodell som tydliggör stockholmarnas faktiska klimatpåverkan inklusive flygresor och konsumtion ska arbetas fram och implementeras.

Sätt fokus på kemikalieanvändningen

Stockholms stad ska förhindra att miljö- och hälsovådliga kemikalier kommer ut i samhället. Arbetet med kemikalietyllsynen ska intensifieras i linje med EU:s program REACH (registration, evaluation and authorisation of chemicals). Behovet av miljöövervakning, kommunikation och tillsyn inom området ökar. Nämnden ska stödja medborgarna till bättre kunskap om kemikalier och hur man kan minska användningen av farliga kemikalier. Nämnden ska både i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka dessa aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan. Nämnden ska bidra med sin fackkunskap när staden uppvaktar staten och EU om behoven av minskad användning av miljö- och hälsovådliga kemikalier i bland annat textilier, hushållsprodukter, hårvårdsprodukter och byggmaterial. Miljöförvaltningen ska få möjlighet att analysera kemikalieinnehåll i varor vid inspektioner. Det är viktigt att skadliga ämnen inte byggs in i byggnader där människor vistas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen ska tillämpas i alla stadens verksamheter.

Nämnden ska tillse att giftiga båtbottnfärger eller andra miljöskadliga ämnen inte sprids från Stockholms båtklubbar till mark, sediment eller vatten. Målsättningen ska vara att båtklubbarna åtgärdat brister inom två till tre år baserat på Havs- och vattenmyndighetens nationella riktlinjer för båthamnar.

Giftfri förskola

Barn är särskilt utsatta och känsliga för farliga kemikalier. För att kunna uppnå en giftfri vardag för barn måste kemiska risker även beaktas när förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar byggs och renoveras. Endast produkter som är säkra ska användas – barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla. Inom ramen för den nya kemikalieplanen ska kriterier för att undvika exponering för skadliga kemikalier på förskolor tas fram. Åtgärder ska vidtas så att riktvärden för radonhalt inte överskrids i förskolor och skolor och alla förskolor och skolor ska ha godkänd ventilation. Samtliga stadens förskolor ska vara miljödiplomerade och fria från gifter senast 2021. Markområden som används i förskolors dagliga verksamhet ska systematiskt kartläggas och undersökas eftersom misstanke finns om att en del av dessa områden innehåller gifter från gamla industrianläggningar.

Åtgärder för bättre luft- och vattenkvalitet

Nämndens insatser för tillsynen av vägtrafik ska ökas i syfte att uppnå luftkvalitetsnormerna. Det är oacceptabelt att halterna av luftföroreningar från trafiken är så höga att miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar i utomhusluft överskrids år efter år. Detta innebär stora hälsorisker, särskilt för barn, unga och äldre. Sverige har dömts i Europadomstolen för överskridande av luftkvalitetsnormerna, bland annat i Stockholms stad. Staden har lagstadgad skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för luft.

Minskad dubbdäcksanvändning är den enskilt viktigaste åtgärden för att komma till rätta med överskridandena av miljökvalitetsnormen för partiklar (PM10). Ett dubbdäcksförbud inom hela den zon som omfattas av trängselskatt ska införas 2013. Ett dubbdäcksförbud kan ersättas av en dubbdäcksavgift om denna åtgärd blir lagtekniskt möjlig. Därutöver krävs ytterligare åtgärder för att klara miljökvalitetsnormerna. Staden ska även inrätta miljözoner avseende kväveoxidutsläpp från lätta fordon, enligt Transportstyrelsens förslag. Målet ska vara att uppnå miljökvalitetsnormerna för partiklar (PM10) och kväveoxider under 2013.

Riksdagens miljökvalitetsmål för luftkvalitet *Frisk luft* ska uppnås skyndsamt, men senast till år 2020. I samarbete med trafik- och renhållningsnämnden ska en plan för detta tas fram. Som grund för åtgärder mot de hälsofarliga luftföroreningarna i Stockholm ska trafikmätningar och trafikanalyser genomföras kontinuerligt. Dessa ska omfatta start- och målpunkter för trafiken, förändring av fordonsflöden och fordonsammansställning, restider och fördelning mellan kollektivtrafik och biltrafik. Data från trängselskatteportalerna måste särskilt analyseras med avseende på fordonsparkens ålder och andel dieslbilar.

Nämnden ska aktivt medverka till att kvaliteten i stadens sjöar och vattendrag förbättras. Miljökvalitetsnormen för vatten innebär att Stockholms vatten måste uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. För att detta ska kunna ske krävs att staden vidtar en rad olika vattenförbättrande åtgärder. Speciellt viktigt är att tillförsel av miljöskadliga ämnen till sjöar och vattendrag förhindras. Nämnden ska tillse att giftiga båtbottnfärger eller andra miljöskadliga ämnen inte sprids till mark, sediment och vatten. Alla utsläppskällor ska kartläggas, identifieras och utsläpp till vatten och till mark ska minimeras. Prioriterade ämnen enligt vattendirektivet ska minska långsiktigt och antalet vattenlokaler som analyseras med avseende på kemisk status ska utökas. Nya kemiska ämnen som ska analyseras i vattenprover och sediment ska fastställas. Åtgärder ska vidtas så att antalet vattenlevande arter kan upprätthållas.

Utveckla miljöövervakningen

Nämndens miljöövervakning är avgörande för att följa och beskriva miljötillstånd, informera om situationen i förhållande till normer och mål och föreslå effektiva åtgärder om miljö kvaliteten inte är godtagbar i förhållande till lagstiftning och mål för miljö och hälsa. För att detta ska kunna genomföras krävs bland annat investering i mätinstrument och utveckling av databas för mätdata och geografisk information. För att detta ska kunna realiseras avsätts medel i nämndens budget för miljöövervakning.

Öka miljöhänsynen vid byggnation

Stadens fysiska planering ska ske på ett hållbart sätt genom god hushållning med stadens mark- och vattenresurser och genom att värna stadens karaktär och dess blå och gröna kvaliteter. Miljö- och hälsoskydds nämnden ska aktivt bistå stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden med kompetens inom områdena miljö- och naturvård, då byggplanerna blir alltmer komplicerade med byggande på förorenade områden, i grönområden och i områden med höga partikelhalter och i bullerutsatta lägen. Nämnden bör involveras i byggplaner tidigt och ha en stark rådgivande funktion.

Under den senaste mandatperioden har exploatering av grönytor i staden ökat kraftigt. Nämnden fyller en viktig funktion för att stadens gröna kvaliteter ska kunna värnas. Nämnden ska genom sin expertkompetens om de biologiska spridningsvägarna, arttillgången och stadens ekosystemtjänster bidra till att stadens biologiska mångfald bevaras. Grönytor och parkmark har ett stort rekreativvärde för stockholmarna och är nödvändiga för den biologiska mångfalden. Byggnation ska i huvudsak ske på redan exploaterad mark. I de fall där naturmark av någon anledning tas i anspråk ska detta kompenseras med andra grönområden med likvärdiga ekologiska kvaliteter. Metod och riktlinjer för grönkompensation ska utvecklas inklusive identifiering av ekosystemtjänster från urbana grönytor. Enbart underhåll och upprustning kan inte ses som grönkompensationsåtgärder.

Natur- och grönområden ska bevaras och ekosystemen och deras biologiska värden i staden utvecklas. Urban grönska och tätortsnära natur bidrar till en god livsmiljö för stadens invånare bland annat genom, ekosystemtjänster såsom förbättrad luftkvalitet och minskat buller.

Ett aktivt arbete ska bedrivas för att inrätta naturreservaten Årstaskogen-Årsta holmar, Älvsjöskogen, Lillsjön, Kyrkhamn-Lövstaområdet, Fagersjö-Rågsved, Högdalstopparna, Södra och Norra Djurgården.

Skyddet för värdefulla träd områden, såsom skyddet för stadens unika ekmiljöer, ska förbättras. Staden ska i större utsträckning reglera vegetation i detaljplaneringen och besluta om tilläggsbestämmelser om skydd av vegetation, nyplantering och skötsel, inom värdefulla spridningssamband.

Nämnden ska i samverkan med trafik- och renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden föreslå hur buller kan förhindras att uppkomma och systematiskt minskas i staden i enlighet med EU:s bullerdirektiv och Boverkets rekommendationer. Parallellt ska kartläggning och bevarande av tysta områden i naturreservat och andra naturområden i staden för invånarnas rekreation vara en viktig del av nämndens buller- och folkhälsoarbete.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska ha hälsosam luft	Miljökvalitetsnormerna för partiklar (PM 10)	Uppnås
	Miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid	Uppnås
Stockholms sjöar och vattendrag ska ha god kemisk och ekologisk status	Totalhalt fosfor i sjöar och vattendrag	Minska långsiktigt
	Totalhalt kväve i sjöar och vattendrag	Minska långsiktigt
	Prioriterade ämnen enligt vattendirektivet i vatten och sediment	Minska långsiktigt
	Nya kemiska ämnen som analyseras i vattenprover	Fatställs
	Antal vattenlokaler som analyseras med avseende på kemisk status	Öka (från dagens tre)
	Antalet vattenlevande arter	Upprätthålls
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Växthusgasutsläpp per stockholmare inom Stockholms stad	2,0 ton koldioxidekvivalenter per invånare per år till år 2018
	Växthusgasutsläpp per stockholmare inklusive konsumtion och utrikes resor	Minska
	Inköp av el från producenter som enbart tillhandahåller miljömärkt el	100 procent
Stockholm ska ha en god livsmiljö	Park- och naturmarkernas biologiska mångfald	Stärks
	Antal kvm grön- och blåområden som exploateras	Minimeras
	Andel flerbostadsfastigheter som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft	Fastställs
	Andel förskolor och skolor som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft	Fastställs
	Andel förskolor och skolor med godkänd ventilationskontroll	Fastställs
	Andel förskolor och skolor som är miljödiplomerade	Påbörjas
	Andel upphandlingar av varor och produkter där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 procent

	Producenters och konsumenters kunskap om miljö- och hälsofarliga ämnen	Öka
	Andel livsmedelsverksamheter med anmärkning	Minska
	Andelen bullerstörda hushåll	Minska
	Andel miljöbilar i stadens fordonsflotta	100 procent
	Antal elbilar i stadens fordonsflotta	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Ta fram en åtgärdsplan för att nå klimatmålet 2,0 ton koldioxidekvivalenter per stockholmare per år till år 2018*
- *Implementera en beräkningsmodell som tydliggör stockholmarnas faktiska klimatpåverkan inklusive flygresor och konsumtion.*
- *Genomföra Solpanel/solcellsprojekt*
- *Utöka energirådgivningen riktad till bostadsrättsföreningar*
- *Genomföra informationsprojekt om skadliga kemikalier riktade mot allmänheten*
- *Genomföra analyser av parkmark som används av förskolor med avseende på hälsofarliga ämnen*
- *Genomföra riktade informationsprojekt mot försäljare av kemikalier*
- *Ta fram kriterier för miljödiplomering av förskolor och skolor*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

SERVICENÄMNDEN

Serviceämnden ska samordna stadens verksamheter där både kvalitet och stordriftsfördelar kan erhållas. De gemensamma tjänsterna ska vara av hög kvalitet, präglade av professionalitet, till ett konkurrenskraftigt pris.

Nämnden ska ha stor lyhördhet inför förvaltningarnas specifika önskemål och behov och anpassa tjänsterna så långt som möjligt efter dessa. Verksamheter som av olika anledningar inte anser att Serviceämndens tjänster tillfredställer de behov man har, ska inte vara tvungna att ansluta sig till tjänsten.

Inom ordinarie verksamhet ska ett ständigt utvecklingsarbete föras, med syfte att otydligheter klargörs mellan olika nämnder och serviceämnden. Vidare bör resurser satsas på fortlöpande utbildning kring upphandlingsreglerna liksom på att följa prejudicerande fall i vilka ställda sociala-, etiska- och miljömässiga krav prövats.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	Minska
	Andel invånare som vet var information finns för att komma kontakt med stadens verksamheter	Öka
	Andel nöjda kunder avseende avtal (centrala ramavtal)	90 procent
	Andel nöjda kunder avseende tillgänglighet, information och service inom den koncerngemensamma upphandlingsverksamheten	90 procent
	Antal kundmöten för leveransuppföljning av koncernens gemensamma IT-service; per förvaltning eller bolag	Fem
	Antal temamöten inom IT-området per år	Fyra
	Andel kunder som är nöjda med IT-servicen, enligt kundundersökningen	90 procent
	Antal kundfakturor som behandlas av ekonomistationen; per månad och administratör/heltid, genomsnitt	4 600
	Antal leverantörsfakturor som behandlas av ekonomi-	3 300

	administrationen; per månad och administratör/heltid, genomsnitt	
	Andel nöjda kunder avseende ekonomiadministrationens tjänster	90 procent
Stockholm ska vara en trygg stad	Andel inkommande frågor till Kontaktcenter som löses vid första kontakten	80 procent
	Andel inkommande samtal till Kontaktcenter som besvaras inom en minut	85 procent
Stockholmarnas folkhälsa ska främjas och stärkas	Andel upphandlad ekologisk mat	40 procent

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Serviceämnden** godkänns.

SOCIALNÄMNDEN

I Stockholm ska ingen människa behöva leva i hemlöshet - en fast bostad är en rättighet. Alla barn ska ges lika förutsättningar för en trygg och bra uppväxt. Ingen ska utsättas för våld, och socialtjänsten ska kunna erbjuda stöd och insatser utifrån behov. Stockholms stad ska påbörja en övergång till Bostad Först i större skala, förstärka tidigt stöd för utsatta barn, erbjuda bättre stöd till papperslösa och öka insatserna för att minska våldet i nära relationer.

Nämndens uppgift

Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande verksamheter inom socialtjänstens barn- och ungdomsverksamhet, hemlöshetsfrågor, missbruksfrågor, ekonomiskt bistånd, omsorg om psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta, drog- och brottsprevention, tillståndsgivning för servering av alkohol och samverkan med frivilligorganisationer på det sociala området.

Goda uppväxtvillkor för barn i alla delar av staden

Barn och unga i Stockholm ska ha ett verkligt medbestämmande i frågor som rör deras vardag i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Arbetet ska stärkas i staden enligt Barnkonventionen.

Förebyggande och tidiga insatser som minskar barnfattigdomen och ökar barns fysiska och psykiska hälsa ska prioriteras. Alla nämnder och styrelser har ett ansvar inom sina områden. Vi ökar de generella insatserna, såsom fler mötesplatser för ungdomar samt fler kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter.

Det behövs riktlinjer kring faderskapet för barn som fötts av en surrogatmor utomlands och kommit med sin biologiska far till Sverige.

Insatser för utsatta barn och ungdomar

Det behövs mer resurser till att utreda anmälningar om barn som far illa och till att arbeta förebyggande. Rättssäkerheten i myndighetsutövningen ska öka. Alla barn och unga i staden ska ha samma tillgång till förebyggande och tidiga insatser. Samverkan mellan socialtjänst, skola, landsting, polis och andra aktörer ska stärkas. Utbildning ska finnas för alla medarbetare, bland annat om normkritik, barnperspektiv, demokrati och brukarinflytande.

Förebyggande stöd till familjer

Barn och ungdomar i familjer där våld förekommer, där föräldrar missbrukar eller är psykiskt funktionsnedsatta är ofta mycket utsatta och behöver socialtjänstens stöd. Barnens behov måste tillgodoses och insatserna göras utifrån ett barnperspektiv. Det förebyggande stödet till familjer ska utvecklas. Staden ska erbjuda gruppverksamhet och vid behov enskilt stöd för alla barn till missbrukande eller psykiskt funktionsnedsatta föräldrar. Familjerådgivningen har stor betydelse för att förebygga konflikter och vårdnadstvister. Avgifterna till familjerådgivningen ska sänkas.

Stoppa våldet bland unga

Våld på offentlig plats är ett allvarligt problem för samhället. Merparten av förövarna är unga män. Det krävs systematiska insatser i skolor, föreningar, av socialtjänst och av polis för att förebygga denna brottslighet. Även samverkan mellan lokala och na-

tionella myndigheter ska utvecklas. Dessa aktörer ska samverka för att förebygga aggressions- och våldstendenser. Killgrupper med särskilt utbildad personal ska finnas på skolor. Det är viktigt att mansmottagningar har särskild beredskap för unga gärningsmän, och att det förebyggande och attitydutvecklande arbetet stärks.

Staden ska fortsätta att utveckla sitt förebyggande arbete gentemot ungdomar som deltar i störande av ordning i samband med idrottsevenemang. Genom samverkan mellan idrottsklubbarna, polisen och Stockholms stad kan kunskapen kring ungdomarna öka och därmed kan ett bättre kartlagt helhetsarbete bedrivas när det gäller restriktiva åtgärder och påföljder men också med att stärka ungdomarna och hjälpa dem till en bättre social tillvaro.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem. I de flesta fall är det våld som utövas av en man mot en kvinna och våldet är systematiskt till sin natur. Vi ser detta våld som en del av könsmaktsordningen. Det är dock viktigt att komma ihåg att våld i nära relationer förekommer i alla typer av relationer; det drabbar alltså även kvinnor och män som lever i samkönade relationer och män som lever i olikkönade relationer.

Arbetet mot våld i nära relationer ska vidareutvecklas. Socialtjänsten ska upprätta åtgärdsprogram och genom förbättrade utbildningsinsatser ska utsatta för våld kunna fångas upp och ett professionellt bemötande ges till alla. I de fall det behövs ska staden kunna erbjuda skyddat boende till dem som är utsatta för våld eller hot om våld, oavsett kön.

Alla som döms för våld mot sin partner ska erbjudas behandling. Män som har aggressionsproblem, som känner att de kan använda våld mot sin partner eller har använt våld ska kunna få hjälp på ett kriscentrum för män. Även kvinnor med aggressionsproblem ska erbjudas hjälp. Stockholms stads stöd åt kvinnojourer och andra organisationer som arbetar för kvinnofrid ska öka. En målsättning är att starta en verksamhet som angriper våldsproblematiken med en helhetslösning liknande Projektet Karin, som Malmö kommun har tagit fram.

Våldsutsatta hemlösa kvinnor befinner sig i en särskilt svår situation. Detsamma gäller papperslösa eller gömda kvinnor som utsätts för våld som nästan helt saknar rättigheter idag. Metoder och arbetssätt behöver tas fram som synliggör dessa kvinnor och deras behov av skydd och stödinsatser.

Ökat stöd till kvinnojourer och mansmottagningar

Kvinnjourernas arbete g är en viktig del av stadens arbete för kvinnor som har utsatts för mäns våld. Det är viktigt att den samhällsfunktionen får ökat stöd av staden. Kvinnor som utsätts för mäns våld eller hot om våld ska ha rätt till ett skyddat boende. Staden ska öka stödet till kvinnojourer och skyddat boende samt till professionella mansmottagningar. Det behöver finnas en beredskap hos Stockholms stads jourer och skyddade boenden att kunna ta emot även transpersoner.

Erbjud stöd till papperslösa

I Stockholm lever ett antal papperslösa eller gömda människor, varav många har jobb och familj. De har mycket svårt att hävda sina rättigheter, kan till exempel inte anmäla brott som begås mot dem av rädsla att själva bli anmälda och tvingas lämna landet. Sverige har kritiserats av bland annat FN för att inte följa de konventioner vi undertecknat om mänskliga rättigheter, som Barnkonventionen. Kvinnojourer och skyddade

boenden ska kunna ta emot även papperslösa våldsutsatta kvinnor och få ersättning av staden för detta. Organisationer som arbetar för papperslösa ska kunna få ekonomiskt stöd från staden. En informationssatsning behövs, både för stadens anställda och för de papperslösa om deras rättigheter.

Heders-/skamrelaterat våld

Våld eller hot om våld relaterat till heder eller skam drabbar både flickor och pojkar men även vuxna. Socialtjänsten ska ha ökade kunskaper att bemöta och hjälpa personer som är utsatta för denna typ av våld eller hot. För att upptäcka unga som är utsatta krävs ett gott samarbete med stadens skolor.

Arbete mot prostitution och människohandel

Staden behöver öka sina ansträngningar för att synliggöra, motarbeta och hantera handeln med kvinnor och barn, främst flickor, samt prostitution. Det krävs en samverkan mellan kommuner, landsting, rättsväsende, Migrationsverket, frivilligorganisationer och övriga instanser i samhället som möter offer för prostitution och människohandel. Utan myndighetssamverkan kommer dessa personer att sättas på undantag och ytterst få lida på grund av samhällets brist på organisering. Prostitutionsenheten är ett viktigt verktyg i stadens kamp mot prostitution och människohandel.

Öka hbtq-kompetensen

Det är en mänsklig rättighet att kunna vara öppen med sin sexualitet, sitt könsuttryck och sin könsidentitet och ingen ska behöva bli diskriminerad på grund av den. Det behövs en kartläggning av hur stadens verksamheter bemöter hbtq-personer. En handlingsplan för en hbtq-vänlig socialtjänst ska tas fram.

En fast bostad är en mänsklig rättighet

Staden ska arbeta utifrån en nollvision för hemlöshet. Det bästa sättet att motverka hemlöshet är att minska antalet vräkningar. Målet ska vara noll vräkningar i allmännyttan. Detta ska uppnås genom ett nära samarbete med stadsdelsnämndernas socialtjänst.

Människor som har skulder, betalningsanmärkningar eller som har blivit vräkt på grund av störningar kan bli utestängda från bostadsmarknaden, utan möjlighet att få eget kontrakt. Ett samarbete mellan allmännyttans bostadsbolag och Stiftelsen Hotellhem ska upprättas. Stiftelsen ska ges uppdraget att förvalta lägenheter, från de allmännyttiga bostadsbolagen och privata hyresvärdar, och förmedla dessa till dem som inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden. Skräddarsydda stödsatser ska byggas upp utifrån ett nätverk runt hyresgästen.

Idag är det en realitet att det finns barn som är hemlösa. Barnen kan ha blivit utkastade eller själva valt att hålla sig borta från det som på papperet är deras hem. Skolan möter alla barn och ungdomar och har en unik möjlighet att förebygga psykisk ohälsa. Skolan behöver reagera tidigt på tecken om att något är fel. Dock inte med hot om disciplinära åtgärder utan med en vilja att lyssna, förstå och stötta. Staden ska satsa på förbättrad elevhälsa, och stärka det uppsökande arbetet gentemot barn och unga som riskerar hemlöshet.

Satsa på förebyggande insatser mot missbruk

Staden behöver stärka de förebyggande insatserna för att minska alkohol- och drogkonsumtionen. Ett allvarligt och ökande problem är också spelmissbruket bland ungdomar. Resurser ska styras över till förebyggande arbete, och fler drogfria mötesplat-

ser ska skapas. Det är viktigt att diskussionen förs med och inte över de ungas huvuden. Samarbetet ska utvecklas med skolorna och med de frivilligorganisationer som arbetar med barn och unga.

Uppsökande verksamheter inom missbruk ska öka. Idag bedrivs uppsökande arbete i riskmiljöer, men färsk kartläggningar visar att de allra flesta med missbruksproblem lever ordnat och behöver nås på nya icketraditionella sätt.

Öka tillgängligheten i staden

Staden ska införa tydliga sanktioner, som är kopplade till stadens riktlinjer om tillgänglighet. Det ska vara kännbart för alla aktörer som bygger, äger eller driver verksamhet i lokaler om de inte tar bort enkelt avhjälpna hinder. Riktlinjerna behöver dessutom skärpas.

Personer med psykiska funktionsnedsättningar behöver en meningsfull och daglig sysselsättning. Det är viktigt att den enskilde har möjlighet till egna val. Staden har det huvudsakliga ansvaret för att ordna boende och sysselsättning för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

En behovsinventering har visat att det byggs alldeles för få lägenheter för personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning. Detta arbete måste intensifieras. Tidigt i planeringen av nya bostäder ska det skrivas in villkor om att en viss andel ska avsättas för personer med funktionsnedsättning, så att gemenskapslokaler planeras in redan från början. Bostadsexploateringsprojekt med minst 100 bostäder ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.

Staden ska kunna erbjuda små boendeenheter med individuellt boendestöd samt vid behov heldygnsomsorg i tillräcklig omfattning, både i egen regi och i andra driftsformer. Socialnämnden ska verka för en förmedling av arbets- och sysselsättningstjänster.

Kollo för barn med funktionsnedsättning (LSS-kollo) är viktigt och medel ska avsättas för detta i nämndens budget så att nämnden kan förbereda och planera för LSS-kollon i stadsdelsnämnderna. Inte minst är verksamheterna inom stadens stiftelse Barnens Dag viktiga.

Tester för att upptäcka krogdiskriminering

Stockholms krogar är en diskriminerande miljö, där hudfärg, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet och funktionsnedsättning kan spela en avgörande roll för vem som får komma in och vem som blir avvisad i dörren. Nämndens tillståndsutskott ska ha det övergripande ansvaret för att motverka krogdiskriminering. När en krögare söker serveringstillstånd ska det tydligt framgå att krögaren riskerar att tillståndet dras in vid brott mot diskrimineringslagen.

Anonyma tester på krogarna ska utföras för att kartlägga förekomsten av eventuell diskriminering. Krogarna ska också ha en synlig räknare i dörren som visar hur många gäster som finns i lokalen samt en synlig skyltning om inträdesvillkor som klädkod och medlemskort. Krogar ska ha ett program för motverkande av diskriminering, på samma sätt som idag gäller livsmedelshandling.

Förbättra socialsekreterarnas arbetsvillkor

De anställdas förutsättningar att utföra sitt arbete är avgörande för kvaliteten på socialtjänsten. Sedan den moderatledda majoriteten tog över styrningen av Stockholm 2006 har särskilt socialtjänsten drabbats hårt av nedskärningarna. Socialsekreterarnas arbetssituation har blivit allt tuffare, och i dag hörs återkommande rapporter om att det inte längre är möjligt att leva upp till intentionerna i Socialtjänstlagen med de ständigt krympande resurserna. Nedskärningarna i socialtjänsten motsvarar 10-15 procent sedan 2006, sett till att ingen kompensation har getts för att löner och priser har ökat. Det krävs en upprustning av socialtjänsten, en rimlighet i antal ärenden per handläggare samt arbetsvillkor så att de som arbetar inom socialtjänsten kan leva upp till de lagar de är satta att följa. Medel behöver tillföras socialtjänsten så att fortbildning och metodutveckling kan säkras även på längre sikt.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Antal fasta hyreskontrakt som förmedlats	300
	Andel personal i socialtjänsten som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Andel bostäder för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning i bostadsexploateringsprojekt med minst 100 bostäder	Fem procent
	Andelen barn till missbrukande eller psykiskt funktionsnedsatta som erbjuds gruppverksamhet	100 procent
	Andel personal inom verksamhetsområdet som har kompetens inom de vanligaste minoritetsspråken	Öka
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Uppsökande verksamheter inom missbruk, hemlöshet och psykisk funktionsnedsättning	Mäts/Öka
	Antal barnfamiljer som vräks från sina hem	0
	Antal förebyggande insatser mot missbruk	Öka
	Antal förebyggande insatser mot våld i nära relationer	Öka
Stockholm ska vara en trygg stad	Andelen barn som växer upp i fattigdom	Minska

	Våld i nära relationer	0
	Våld bland unga	0
	Antal hemlösa barnfamiljer inhysta på hotellhem	0
Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd	Andel barn med insats från socialtjänsten som har tillgång till ett eget ombud	Öka

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Inventera den kunskap som finns inom området människohandel och prostitution och se över rutiner och bemötande.*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Socialnämnden** godkänns.

STADSBYGGNADSNÄMNDEN

I det gröna och hållbara Stockholm ska det vara lätt att leva klimatsmart och miljövänligt. Stadens fysiska strukturer ska underlätta för stadens invånare att göra klimatsmarta val och människor ska med lätthet kunna röra sig till fots och cykel. Stadsplaneringen ska vara inriktad mot att minska stadens klimatpåverkan och de ekologiska fotavtrycken ska minska genom att stadens karaktär och gröna kvaliteter värnas och utvecklas.

Nämndens uppgift

I Stockholms stad är det stadsbyggnadsnämnden som ansvarar för stadens fysiska planering samt för framarbetandet av Stockholms översiktplan och detaljplaner. Syftet med översiktplanen är att långsiktigt redovisa och fastställa hur stadens mark- och vattenresurser ska användas. Översiktplanen, kallad Promenadstaden, är inte juridiskt bindande, men anger förutsättningarna för den kommande detaljplaneringen.

Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden

Stadsbyggnadsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med målet att bygga minst 15 000 högkvalitativa, yteffektiva och klimatsmarta bostäder under de kommande fyra åren. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med framförallt exploateringsnämnden skapa förutsättningar för 5000 nya bostäder per år. För att skapa välfungerande och sammanhängande gröna och fysiska strukturer ska stadens stadsplanering utgå från ett övergripande planeringsperspektiv. Utbyggnaden av staden ska i möjligaste mån ske utifrån de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktplanen. Dock med ett viktigt undantag. Förtätning bör inte ske i viktiga gröna regionala samband och får inte leda till att viktiga gröna samband och spridningskorridorer förstörs och försvinner. Nya gång- och cykelvägar skapar kopplingar mellan stadsdelar och tillgängliggör grönområden.

En grön stadsplanering

Stockholm ska vara en modern, mänsklig och miljövänlig stad för alla att leva i. Staden ska hålla en jämn och hög byggtakt som ger en långsiktigt hållbar boendemiljö för alla. Stadens stadsplanering ska vara inriktad på att minska Stockholms klimatpåverkan genom att staden hushåller med sina mark- och vattenresurser och genom att stadens karaktär och gröna kvaliteter värnas och utvecklas. Stadsplaneringens inriktning är att fastställa strukturer som underlättar för stadens invånare att göra klimatsmarta val. Människor ska med lätthet kunna röra sig till fots och cykel och ha tillgång till ett väl utbyggt kollektivtrafiknät.

Stockholms stad ska arbeta för att bygga bort den funktionsseparerade staden och eftersträva en blandad och tät stadsstruktur där arbete, boende och handel integreras för en levande stadsmiljö. City ska göras mer levande genom att minska andelen kontor till förmån för bostäder. Bostäder bör gå före hotellbyggen och kontor där så är möjligt ur boendemiljösynpunkt.

Den fysiska användningen av stadens mark och vattenresurser ska vara yteffektiv och långsiktigt hållbar. Planering av nya områden ska i första hand ske på redan exploaterad mark och inriktningen inom dessa områden ska vara att bygga tät stad. För att skapa välfungerande och sammanhängande gröna och fysiska strukturer ska stadens stadsplanering utgå från ett övergripande planeringsperspektiv. Utbyggnaden av staden ska i möjligaste mån ske utifrån de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktplanen.

Stadsplaneringen ska vidgas till att inte bara handla om att bevara natur- och grönområden och grönytor utan även om att utveckla ekosystemen och deras kapacitet att utföra ekosystemtjänster, då formas det framtida stadslandskapet och vårt ekologiska fotavtryck minskar. I de fall där naturmark tas i anspråk för ny stadsutveckling ska detta ersättas med likvärdiga ekologiska kvaliteter. Metod och riktlinjer för grönkompensation ska utvecklas. Enbart underhåll och upprustning kan inte ses som grönkompensationsåtgärder. Mervärden i den fysiska planeringen låter sig även göras i de fall staden föreslår ny bostadsbebyggelse i en relativt ordinär grönyta.

För att undvika en bilburen stadsplanering ska nya bostadsområden alltid vara lokaliserade i närhet av kollektivtrafik och i anslutning till utbyggda gång- och cykelvägar. Genom att ställa om och minska stadens ekologiska fotavtryck kan Stockholm på sikt bli en långsiktigt hållbar storstad.

Flerbostadshus skall prioriteras då de är mer yteffektiva. I undantagsfall, och beroende på bebyggelsestyp, är småhus och radhus acceptabelt. Förtätningar i befintliga stadsdelar och i befintliga bostadsområden ska ske varsamt, leda till kvalitativa förbättringar, vara kollektivtrafiknära och genomföras i bred dialog med de boende. Hållsyn ska tas till platsernas unika värden och ursprungliga stadsbyggnadsideal.

Stadsbyggnadsnämnden ska i sin stadsplanering eftersträva att bygga en spännande och hållbar stad och bygga bostadsområden med goda boendemiljöer genom en varierad arkitektur av hög kvalitet. För att uppnå en mer varierad och spännande bebyggelse ska staden utlysa fler arkitekturtävlingar.

Stockholms nya bostadsområden ska utformas så att lokala ekosystem integreras, upprätthålls och stärks. På samma sätt som staden och nya bostadsområden kan utformas för att prioritera exempelvis tillgänglighet för fotgängare och cyklister måste sättet vi utformar staden på leda till att den utför en rad ekosystemtjänster. För att minska de ekologiska fotavtrycken, för att skapa mer liv, och för att öka användningen av stadens rum bör de brukas av olika aktörer vid olika tider. När det gäller själva arkitekturen måste diskussionen vidgas till att gälla mer än byggnaders utformning och istället börja tänka multifunktionalitet.

Bjud in till dialog

I ett växande Stockholm är det oerhört viktigt att medborgarna har inflytande. När marken i stadens centrala lägen blir en bristvara är det viktigt att stadens mark – och vattenresurser används yteffektivt. Hur och vad marken ska användas till måste stämmas av i dialog med stadens invånare. All stadsplanering ska genomsyras av en helhetssyn som förutom ett övergripande klimatperspektiv även innebär att Stockholms framtida utveckling ska skapas i dialog med dess invånare.

Barnperspektivet bör uppmärksammas mer i planprocessen och staden måste utveckla metoder för att inkludera barn och deras tankar gällande vilket innehåll framtidens Stockholm ska ha. Staden måste aktivt efterfråga barnens och ungdomarnas åsikter i många fler planändringar och det bör ske varje gång barns och ungdomars boende- eller vistelsemiljöer berörs. Det är deras framtid vi planerar. Barnkonventionen ska följas och förstärkas i planeringsarbetet och olika arbetsmetoder för detta ska utvecklas inom stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden ska eftersträva ett medborgarinflytande som sträcker sig längre än de krav som ställs inom plan- och bygglagens ramar. Markanvisningar och de-

taljplaner ska planeras genom medborgardialog. Det är viktigt att engagera och inkludera fler människor i utvecklandet av våra grönområden och våra offentliga platser och torg. Samtliga kommande större planprogram, utarbetade i vad som i stadens översiktsplan *Promenadstaden* kallas för samband, stadsutvecklingsområden och tyngdpunkter, ska påbörjas med någon form av dialogmöte innan förslaget till planprogram går på samråd.

Stadsbyggnadskontoret måste ges ökade resurser för att kunna bli bättre på att informera när ett planarbete inleds och för att stadsbyggnadskontoret ska kunna finna nya sätt att kommunicera med berörda sakägare och invånare. Alla invånare har rätt att få information och att bli informerade. Informationen måste därför anpassas till mottagaren. Språket får inte vara ett hinder för att kunna påverka. Metoder att fånga upp grupper som aldrig eller sällan kommer till tals när det gäller stadsbyggnadsrelaterade frågor måste utvecklas.

Planera för en blandad stad

Bostadsbristen i Stockholm är särskilt svår för unga och studenter. Beredskapen för produktion av detaljplaner för bostäder ska vara fortsatt hög för att klara den framtida efterfrågan. Minst 20 procent av nyproduktionen av bostäder ska utgöras av små yteffektiva lägenheter för unga och studenter. Särskild satsning på bostäder för unga och studenter ska göras i stadens större utbyggnadsområden som till exempel Norra Djurgårdsstaden, Hagastaden, Älvsjö och Ulvsunda.

För att motverka segregation vid nybyggnation av bostäder ska en jämn fördelning mellan hyresrätter och bostadsrätter eftersträvas i området. Bostäder bör gå före hotellbyggen och kontor där så är möjligt ur boendemiljösynpunkt. Det bör planeras för fler boendegemenskaper såsom kollektivhus. En kartläggning bör göras över vilka av stadens verksamheter som är lämpliga att flytta till stadens ytterområden. Stadens offentliga rum ska inte stängas av, privatiseras eller säljas ut. Dessa är viktiga som medborgarnas fria mötesplatser och för en levande stadsmiljö. Stadsbyggandet ska skapa rum för social gemenskap i både ytter- och innerstaden och medverka till att öka tryggheten och minska segregationen. Vid planering av nya bostadsområden ska hänsyn tas till barns och ungdomars behov av lämplig mark för lek och idrott. Stadsbyggnadsnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna för att i stadsplaneringen skapa förutsättningar för lek, motion, idrott och rekreation i alla stadsdelar.

Moderna, miljövänliga och mänskliga bostadsområden

Stadsplaneringen ska ha sin utgångspunkt i att minska klimatpåverkan både när det gäller möjligheter till klimatsmarta transporter och bebyggelsens klimatpåverkan. Nya bostadsområden ska alltid planeras utifrån ett helhetsperspektiv. Byggnation ska ske på ett yteffektivt och klimatsmart sätt och värdefulla grönområden ska bevaras. Bostäder ska byggas där kollektivtrafiken är väl utbyggd och blandas med lokaler för småföretagare, arbetsplatser, rekreationsområden, idrott, service, kultur, förskolor och skolor.

Nybyggnation ska i huvudsak ske på redan exploaterad mark. Grönytor och parkmark har ett stort rekreationsvärde för stockholmarna och är nödvändigt för den biologiska mångfalden. Samtliga stadsdelar i staden ska vara tillgängliga och anpassade till barns behov.

Att planera klimatsmart är att upprätta detaljplaner som fastställer fysiska strukturer som underlättar klimatsmarta levnadssätt. Detaljplaner ska analyseras utifrån ett kli-

matperspektiv och vara flexibla för att möjliggöra att solceller och små vindkraftverk samt gröna tak kan uppföras på byggnaders och på bostäders tak. Att planera klimatsmart innebär även att planeringen förhåller sig till framtida klimatförändringar. I strandnära områden som riskerar att översvämmas ska risk- och sårbarhetsanalyser tas fram i samband med upprättande av detaljplaner.

Alla bostäder som byggs i Stockholm ska förbruka max 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard. Energikraven ska skärpas med inriktning mot plushusstandard, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk.

Parkeringsstalet ska vara inom intervallet 0,1-0,3 och bero på lokalisering och bebyggelsestyp. För många typer av bostäder, till exempel studentbostäder och ungdomsbostäder, behövs inga parkeringsplatser förutom det som krävs ur tillgänglighetssynpunkt. Cykelparkeringsstalet vid flerbostadshus ska vara 2,5 cpl/lägenhet. Mark för cykelparkering ska reserveras vid framtagande av detaljplaner.

För att öka gatuutrymmet för gående, kollektivtrafik och cyklister ska antalet parkeringsplatser på gatumark minska. Vi vill ha en nettominskning av antalet parkeringsplatser i Stockholm. Stockholms stad ska använda Stockholms stads Parkerings AB aktivt i en parkeringsstrategi som syftar till att öka gatuutrymmet för andra trafikslag än bilen, framför allt genom överföring från gatumarksparkering till garage. Byggföretagen erbjuds att köpa in sig i parkeringsgarage, genom så kallade parkeringsköp.

Staden har ett antal stadsutvecklingsområden såsom Hammarby Sjöstad, Kista, Husarviken-Värtan, Nordvästra Kungsholmen, Liljeholmen, Hagastaden och Ulvsunda-Annedal. Dessa områden är fortsatt aktuella för byggnation och ska planeras med inriktning mot en tätbebyggd och klimatsmart stad med både hyres- och bostadsrätter och bostäder för unga och studenter. Förutom de redan beslutade miljöprofilområdena ska Hagastaden och på sikt även Bromma flygfält bli miljöprofilsområden där den senaste och bästa miljötekniken ska användas. Staden ska uppvakta regeringen om att Bromma flygplats ska läggas ner. Marken ska istället användas till ny stadsutveckling.

Respektera stadens kulturvärden

Stockholm är en stad med många byggnader och platser med höga kulturvärden. Det är av stor vikt att dessa byggnader förvaltas genom att de ges tillbörligt skydd. I industriområden som omvandlas finns många verksamhets- och kontorsbyggnader att värna om. Att riva alla hus från en tidigare epok skapar ensidiga stadsdelar. Dessa bör istället integreras i nya områden och det är därför viktigt att även beakta hus som inte är kulturmärkta. Skönhetsrådets och Stadsmuseets remissvar ska beaktas. Nybyggnation i Stockholms stad ska förhålla sig till Stockholms byggnadsordning som ska vara vägledande i stadsutvecklingen. Stockholm har en unik skyline vilket gör att varje tillägg måste göras med eftertanke och vara av mycket hög arkitektonisk kvalitet.

Naturen i staden

Stadens gröna och blåa kvaliteter ska vara tillgängliga för alla stockholmare. I ett tätare Stockholm är dessa värden viktiga att beakta. Det ska vara möjligt för stockholmarna att komma ner till stränder vid sjöar och vattendrag. Strandskyddet är ett värdefullt verktyg för att värna om tillgången till stadens stränder.

Alla stockholmare ska ha nära till en park eller annat grönområde, det vill säga cirka 300 meter. Alla förskolor och skolor ska ha tillgång till lek på grönmark och minimikrav på yta och kvalitet ska tas fram. Stadsbyggnadsnämnden ska underlätta för

stockholmarna att öka kunskapen om stadens grönområden och gröna kvaliteter. När- naturens ekosystemtjänster och ofta höga biologiska värden ska tydliggöras.

Stadsplaneringen påverkar vår vattentäkt Mälaren och ska inrymma riskvärderingar utifrån klimathänseende.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska växa med för- nuft genom att hushålla med stadens mark – och vattenresur- ser genom att värna stadens karaktär och gröna kvaliteter	Antal program/detaljplaner för bostadsändamål som upprättas på exploaterad mark	Öka
	Antal detaljplaner/program inför detaljplan upprättade i enlighet med stadens översikts- plan	Öka
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Antal program/detaljplaner för bostadsändamål som upprättas kollektivnära	Öka
	Antal program/detaljplaner med höga energi- och miljökrav	Öka
	Antal program/detaljplaner som möjliggör att byggnader kan föreses med solpanel och solcel- ler	Öka
	Antal upphandlingar av plan- uppdrag där sociala, etiska, och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
Stockholm ska präglas av öp- penhet, mångfald och jäm- ställdhet samt garanteras allas lika rättigheter och möjligheter	Antal medborgardialoger som anordnas i enlighet med i sta- dens översiktsplan	Öka
	Antal arkitekturtävlingar	Öka
	Andel upphandlingar för byg- gande och energieffektivisering samt upp- handlingar med sociala och etiska krav samt krav på till- gänglighet	Öka
Stockholm ska ha god tillgång till yt- och klimatsmarta bostä- der anpassade efter människors behov och förutsättningar	Antal bostäder i godkän- da/antagna detaljplaner	5000 stycken
	Antal färdigställda bostäder	3750 stycken
	Antal påbörjade bostäder	3750 stycken
	Antal bostäder i pro- gram/detaljplaner för unga – och studenter	750 stycken

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Stadsbyggnadsnämnden ska verka för att öka medborgarnas, inklusive barns, inflytande i planprocessen. Samtliga planprogram utarbetade i vad som i stadens översiktsplan Promenadstaden kallas för samband, stadsutvecklingsområden och tyngdpunkter ska påbörjas med någon form av dialogmöte innan förslaget till planprogram går på samråd*
- *Stadsbyggnadsnämnden ska verka för en bättre planberedskap för att möta ett högre bebyggelsetryck*
- *Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med exploateringskontoret och stadsledningskontoret ingå i en arbetsgrupp för att se över hur Bromma flygplats kan omvandlas till ett nytt stadsutvecklingsområde.*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

TRAFIK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN: TRAFIK- OCH GATUVERKSAMHET

I ett grönt Stockholm är resandet effektivt och klimatsmart. Kollektivtrafik, cykel och gång är de självklara förstahandsvalen. När fler reser kollektivt blir det mindre trängsel på vägar och gator. Ett effektivt resande är nödvändigt för ett växande Stockholm, där fler ska få plats på samma yta som idag. Genom att prioritera yteffektiva transportsätt ökar kapaciteten i vägsystemet och fler kommer fram i tid. Det leder även till en bättre framkomlighet för nyttotrafik och de som av något skäl behöver använda bilen. Mindre biltrafik minskar utsläppen av koldioxid och luftföroreningar samtidigt som det blir mer plats för gående, cyklister och kollektivtrafik. Mer plats för gående och cyklister skapar goda möjligheter till vardagsmotion och bidrar därmed i längden till bättre hälsa.

Nämndens uppgift

Nämnden ansvarar för strategisk trafikplanering, utveckling av trafiksäkerhet och trafikövervakning. Nämnden ansvarar för gatuskötsel och investeringar för gator, vägar, vissa torg och parker och ska som huvudman för allmänna platser och som väghållare samordna och utveckla stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet. Nämnden ansvarar även för skötseln av stadens samtliga träd på gatemark och för markupplåtelse. Trafik- och renhållningsnämnden ska aktivt arbeta för omställning till ett hållbart transportsystem, med minsta möjliga klimat- och miljöpåverkan. Detta ska genomsyra den strategiska trafikplaneringen och investeringarna.

Effektiva och klimatsmarta transporter

Eftersom markutrymmet är begränsat ska staden prioritera transportsätt som tar lite utrymme i anspråk såsom kollektivtrafik, gång och cykling. Staden ska alltid planeras utifrån ordningen gång, cykel, kollektivtrafik och bil. Stadens planering och infrastruktur påverkar människors val av färdmedel och detta gäller i synnerhet andelen gång-, cykel- och kollektivtrafikresande. När Stockholm växer måste fler resande komma fram på kortare tid. Biltrafiken och dess negativa konsekvenser måste minska. Kraftfulla åtgärder ska vidtas för att nå målet att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2030.

Teknikutvecklingen är en annan viktig faktor för att nå ett hållbart transportsystem. Bilen kommer fortfarande att ha en funktion i ett framtida transportsystem men dess betydelse behöver minska, framförallt i den täta stadsmiljön. Det kvarstående behovet av biltransporter innebär en nödvändig övergång till fordon utan nettoutsläpp av klimatgaser, samt minskat buller och minskade partikelutsläpp. Staden ska successivt genomföra en övergång till fler elbilar i den egna fordonsflottan. Men enbart teknisk utveckling av bilar är inte tillräckligt. Det löser inte problemen med trängsel, energibehov och resurseffektiva transporter. Det behövs förändrade resmönster, transportsnål planering och överflyttning till klimatsmarta transportslag. Detta är slutsatser som återkommer i ett flertal rapporter från Trafikverket, Riksrevisionen och i EET-strategin (Strategin för effektivare energianvändning och transporter).

Gör om fler gator till gågator och gångfartsområden

Många människor rör sig på stadens gator och torg och det myllrande folklivet bidrar till en levande stad för mänskliga möten. Den bildominerade stadskärnan ska förnyas och förändras. Genom att staden anpassas för gående förbättras den även för barn,

äldre och personer med funktionsnedsättning. Fler gator i staden ska göras om till gångstråk och en del trottoarer ska breddas, vilket kan möjliggöra fler uteserveringar och andra mötesplatser. Det ska införas fler gångfartsområden, gator eller torg där all trafik sker på de gåendes villkor. Här får fordon inte köra fortare än gångfart och de har väjningsplikt gentemot gående. Det ska även vara möjligt att ange cykelfartsgata, där fordonstrafiken anpassar sig efter cyklisterna. Mellan Medborgarplatsen och Norrtull ska Nordens längsta gågata anläggas. Staden måste vara tillgänglig även för dem som har olika funktionsnedsättningar. Arbetet med ökad tillgänglighet ska intensifieras.

Bygg ut cykelbanorna i ett sammanhängande nät

En omfattande satsning på utbyggd cykelinfrastruktur genomförs med 250 miljoner kronor årligen under en sexårsperiod, med start 2013. Cykelbanorna ska byggas ut till ett sammanhängande nät. Prioriterade åtgärder är att bygga bort cykelträngsel och öka trafiksäkerheten. Kapacitetsstarka och breda cykelvägar in mot innerstaden med möjlighet för omkörning ska utredas. Längs dessa sträckor ska det finnas obemannade servicestationer. Det är även viktigt med bra tvärcykelbanor. Stora cykelparkeringar ska byggas vid Stockholm Central och andra viktiga knutpunkter. Det ska finnas säkra parkeringsplatser för cykel både i gatuplan och i garage. Utbyggnaden ska genomföras så att den stimulerar såväl cykling för pendlare som cykling på korta sträckor mellan bostaden, affären och skolan. Systemet med låncyklar ska kraftigt byggas ut och staden vill verka för ett regionalt system för låncyklar. Staden ska som arbetsgivare stimulera till ökad cykling.

Framkomligheten ska vara god

Insatserna ska riktas mot ökad framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Staden måste säkra kollektivtrafikens framkomlighet och skapa ett jämnt trafikflöde genom fler busskörfält, bättre trafikövervakning och trafikstyrning i till exempel ljussignaler. Antalet filer prioriterade för kollektivtrafik ska öka. Framkomligheten för stombussarna ska prioriteras. Åtgärderna ska syfta till att fler resande kommer fram på kortare tid. Åtgärder i stadens framkomlighetsstrategi ska genomföras skyndsamt.

Lösningen på trängsel och trafikproblem är inte fler motorvägar. Trängselskatten har lyckats bra och ska vidareutvecklas. Systemet ska justeras så att målsättningar om minskad trängsel kan uppnås. Trängselskatt ska införas på Essingeleden år 2013 och på fler ställen där vägnätet behöver minskad trafik. Skatten bör bli en lokal avgift och intäkterna ska användas för investeringar i infrastruktur för kollektivtrafik och cykel.

Minska antalet bilar och biltrafikandelen

Biltrafiken måste reduceras för att minska transporterens koldioxidutsläpp, påverkan på luftkvalitet och trafikbuller. Persontransporter med bil är för ineffektiva i Stockholm – det reser för få i varje bil och bilarna tar för mycket markutrymme i anspråk. Både biltrafikens andel av resandet och antalet bilar måste minska för att möjliggöra att klimatmålen nås och för att ge plats åt mer yteffektiva och energisnåla transportsätt. Genom att prioritera yteffektiva transporter kommer fler personer att komma fram i tid.

Parkeringspolitiken som styrmedel

Parkeringar tar idag upp stora ytor i Stockholm. Syftet med parkeringspolitiken ska vara att stadens gator ska användas mer effektivt och att ytor ska frigöras för god gatumiljö och förbättrad framkomlighet för gående, cyklister, kollektivtrafik och nytto- trafik. Detta skapar attraktiva stadsmiljöer och främjar hållbar stadsutveckling. En

styrande parkeringsstrategi ska utarbetas, gemensam för bil och cykel med målet att öka andelen resande med cykel och kollektivtrafik.

Parkeringsavgifterna ska uppmuntra till att parkeringar i befintliga parkeringshus och garage används i första hand. Avgifterna för besöksparkering ska höjas med 50 procent i innerstaden, vilket leder till en minskning av bilarna på gatuparkeringarna och minskad biltrafik. Antalet parkeringsplatser på gatumark ska minska och parkeringsplatser ska tas bort för att göra det lättare för kollektivtrafik, gående och cyklister att komma fram snabbt och säkert. Det underlättar även för varutransporter, övrig nyttrafik, städning av gator och snöröjning. Låga parkeringsavgifter införs i ytterstaden. Avgiften för boendeparkering höjs för periodbetalning och dygnsparkering. Felparkeringsavgifterna ska höjas. Staden ska uppvakta regeringen om en höjning av beloppen i förordningen om felparkeringsavgift.

Åtgärder för bättre luftkvalitet

Stockholms luftkvalitet måste förbättras. Luften är i vissa områden så dålig att den är hälsovådlig. Barn, äldre och människor med astma, hjärt- och kärlproblem drabbas hårdast. Staden lever fortfarande inte upp till EU:s miljökvalitetsnormer till skydd för hälsan när det gäller partiklar och kvävedioxid. Sverige har dömts av Europadomstolen för överskridande av luftkvalitetsnormerna, bland annat i Stockholms stad. Staden har laglig skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för luft.

Det är nödvändigt att införa ett mer omfattande dubbdäcksförbud eftersom det nuvarande förbudet inte är tillräckligt. Ett dubbdäcksförbud inom hela den zonen som omfattas av trängselskatt ska införas 2013. Detta kan införas utan omfattande utredningar eller ny lagstiftning. Ett dubbdäcksförbud kan ersättas av en dubbdäcksavgift om denna åtgärd blir lagtekniskt möjlig. Dessutom behövs ytterligare åtgärder för att klara miljökvalitetsnormerna, till exempel utvecklade och justerade trängselskatter. Staden bör även inrätta miljözoner avseende kväveoxidutsläpp för lätta fordon enligt Transportstyrelsens förslag. Det är också väsentligt att minska partikelhalterna från de stora infartslederna. De viktigaste åtgärderna är en utvecklad trängselskatt för att uppnå trafikminskningar, samt fortsatt städning och sänkta hastigheter på de vägar där miljökvalitetsnormerna idag överskrids. Målet ska vara att uppnå miljökvalitetsnormerna för partiklar (PM10) och kvävedioxid under 2013. Trafikmätningar och trafikanalyser ska genomföras kontinuerligt. Dessa ska omfatta start- och målpunkter för trafiken, förändring av fordonsflöden och fordonsammansställning, restider och fördelning mellan kollektivtrafik och biltrafik.

Riksdagens miljökvalitetsmål för Frisk luft ska uppnås skyndsamt, men senast till år 2020. I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ska en plan för detta tas fram.

Trafikmiljö på barnens villkor

Arbetet med trafiksäkerhet och de årliga handlingsplanerna som följer av stadens trafiksäkerhetsprogram ska vara prioriterat. Säkerhetsarbetet ska tydligt påverka planeringen.

En satsning på säkra skolvägar omfattande 25 miljoner kronor per år ska genomföras 2013-2015. Den fysiska miljön ska förbättras runt skolor genom breddade trottoarer, gångstråk och cykelvägar. Gång- och cykeltrafik ska vara prioriterad vid alla låg- och mellanstadieskolor och bilfria zoner ska införas närmast skolor, där det är möjligt. Godstransporter till skolor ska ses över. Bra cykelparkeringar ska byggas. Systemet med vandrande skolbussar ska stärkas. I särskilt utsatta miljöer ska vuxna finnas för

att underlätta för barnen i trafiken. Sikthinder ska byggas bort och belysning ska förbättras.

Andelen barn som kan gå säkert till skolan ska öka och barnfarliga miljöer ska identifieras och byggas bort. Barnkonsekvensanalyser ska genomföras inför beslut.

Kollektivtrafik istället för motorvägar

Spårinvesteringar i den nationella planen och länsplanen för transportinfrastruktur ska finansieras och igångsättas. Omprioritering ska ske från väg- till kollektivtrafiksatsningar. Förbifart Stockholm ska stoppas och kollektivtrafiken prioriteras när det gäller finansiering av nya projekt. Underhållet måste stärkas på den befintliga infrastrukturen.

Utvecklingen går enligt prognoserna i fel riktning eftersom kollektivtrafikandelen beräknas minska i delar av staden och länet, detta eftersom antalet resande med bil ökar mer än antalet resande med kollektivtrafik. Denna utveckling förstärks ytterligare om Förbifart Stockholm byggs.

Motorvägen Förbifart Stockholm är ett hopplöst omodernt projekt som ökar biltrafiken och bygger in staden i ett bilberoende. Förbifart Stockholm leder till ökade klimatutsläpp och ökar belastningen på miljön. Motorvägen leder till en gles utbredd bebyggelse, urban sprawl och till många nya bilpendlare. Av samma orsaker ska det inte heller planeras för någon Österled. En trafikplanering som skapar ny vägkapacitet medför även ökad vägtrafik, och därmed förvärras den trängsel investeringarna hade för avsikt att minska.

Utbyggd kollektivtrafik

Bostadsområden och arbetsplatser ska vara lätta att nå med kollektivtrafik. Fler nya linjer, nya vagnar och ny teknik ska göra det attraktivt och enkelt att resa kollektivt. De nya tvärförbindelserna ska vara snabba och bekväma så att många väljer att resa kollektivt istället för med bil.

Stockholms läns landsting bygger Nya Karolinska sjukhuset och staden planerar en tät stadsstruktur i närliggande Hagastaden och därför behövs förstärkt kollektivtrafik till området. Utbyggnad av spår till Nya Karolinska i Solna måste tidigareläggas. Stockholms stad ska investera i bättre framkomlighet för bussar och spårvagnar. Stombusslinjer med hög turtäthet ska byggas ut till ett kapacitetsstarkt och sammanhängande nät som i framtiden kan trafikeras med spårvagnar. Spårväg City ska byggas till Nordvästra Kungsholmen och till Norra Djurgårdsstaden. Fler tvärförbindelser på spår behöver snabbt byggas ut. Utbyggnaden av tunnelbana till Nacka via Södermalm och Hammarby Sjöstad ska påskyndas. Stockholms stad ska uppvakta Stockholms läns landsting för att få till en utredning kring en kapacitetsstark kollektivtrafikförbindelse under Saltsjö-Mälarsnittet. Staden ska arbeta för att snabbspårväg Syd mellan Flemingsberg och Älvsjö finansieras och tidigareläggs. Dragningen bör även fortsätta österut från Älvsjö via de tre gröna tunnelbanegrenarna, med en möjlig förlängning från Skarpnäck mot Tyresö.

Citybanan byggs för att öka pendeltågstrafiken och klara av den ökande pendlingen från Mälardalsregionen. Med god kapacitet för kollektivtrafik möjliggörs arbetspendling med tåg från städer i Mälardalen in till Stockholm. Därför är det viktigt att prioritera utbyggnaden av Mäljarbanan, det vill säga fyra spår från Tomtebodavägen till Barkarby. Utbyggnaden gör det möjligt att separera pendeltåg från regional- och godståg och är

avgörande för att öka såväl pendeltåg som regionaltåg. Först när denna sträcka är byggd kan Citybanan nyttjas fullt ut och pendeltågen gå var tionde minut.

Kollektivtrafik på vatten är en del av ett komplett och modernt transportsystem. Klimatsmarta båtar på stadens inre vatten ska komplettera buss- och spårtrafik och ge nya möjligheter att resa. Staden ska verka för att det startas flera nya båtlinjer som förbinder centrala Stockholm med närförort och kranskommuner.

Samordna varustransporterna - citylogistik

Det måste planeras för logistikcentraler för varudistribution i hela staden. Genom bättre planering och fler logistikcentraler för omlastning kan antalet varustransporter minska, kostnaderna för transporter sjunka och stadsmiljön förbättras. Stockholms stad ska ställa hårda miljökrav på transporter av de varor som köps in. Trafik- och renhållningsnämnden ska ges det överordnade ansvaret för logistikfrågor och samordnade varustransporter. I syfte att minska transportarbetets klimatpåverkan ska arbete bedrivas för ökad fyllnadsgrad och ecodriving.

Marknadsför och informera om miljöanpassade transporter

Mobilitetsarbetet ska ha fokus på att skapa ett hållbart resande i Stockholm. Syftet är att förbättra utnyttjandet av infrastrukturen och på så sätt effektivisera trafiken. Staden ska tillsätta resurser för att stärka arbetet som innefattar kommunikation om hållbart resande, samt åtgärder för att främja gång- och cykeltrafik, kollektiva resor, bilpoolssystem, infartsparkeringar, samåkning och samordnade transporter. Det är viktigt att staden skapar utrymmen och särskilda parkeringsmöjligheter för bilpoolsbilar i både gamla och nya bostadsområden. Stockholms stad ska aktivt uppmuntra och underlätta bilpoolsanvändandet. Trafik- och renhållningsnämnden ska bidra till utvecklingen genom att själva upphandla bilpoolstjänster.

Utred överdäckningar och andra trafikmiljöförbättringar

Stadens trafikmiljö ska förbättras. Överdäckningar och tunnlar behövs för att minska buller och föroreningar och för att skapa en säkrare trafikmiljö. Möjligheten att tunnelförlägga Centralbron ska undersökas. Förutsättningarna för överdäckning eller tunnelförläggning av Nynäsvägen genom gamla Enskede, Älvsjövägen och Örbyleden ska utredas. Nynäsvägens buller sprider sig över många bostadsområden och stör även världsarvet Skogskyrkogården och Nackareservatet. När Bromma flygplats läggs ner och en hållbar stadsmiljö byggs i området ska Ulvsundaleden grävas ner. Genom överdäckningar kan livskvaliteten för boende förbättras, småstadskaraktären återskapas och naturvärden återfås.

Lika rätt ska gälla i trafikplaneringen

Den trafikplanering som råder idag gynnar män och missgynnar kvinnor, eftersom män i högre utsträckning har och kör bil. Om trafikplaneringen istället skulle ha sin utgångspunkt i kvinnors resande skulle det innebära mer kollektivtrafik och större satsningar på gång- och cykelstråk. Staden behöver göra en analys av hur snedfördelningen ser ut och vidta åtgärder så att trafikplaneringen i högre grad utgår från kvinnors resande.

Det är tydligt att det finns tendenser i dagens trafikplanering att invånare i områden där många har lägre ekonomisk standard i större omfattning drabbas av trafikens störningar än andra invånare. Detta gäller exempelvis placeringen av Förbifart Stockholms tunnelmyningar. Det är viktigt att resurser fördelas jämlikt och efter behov och att upprustningar och andra förbättringar sker där behovet är som störst.

Återställ trafikskadad natur

Naturmiljöer som har skadats av utsläpp eller vägbyggen ska så långt som möjligt återställas. För att återskapa avskurna natursamband ska det utredas var möjliga platser finns där gröna övergångar i form av ekodukter över vägar och järnvägar kan göras. Stockholms sjöar förorenas av trafiken. Fler anläggningar för lokalt omhändertagande av dagvatten behöver anläggas.

Träd och grön miljö i gaturummet

Plantering och underhåll av gatuträd och skötsel av grön miljö i gaturummet ska prioriteras, för att underhålla och utveckla grönskan i staden Trädunderhållet i staden är eftersatt och därför behövs plantering av nya träd och underhåll av befintliga.

Arbeta förebyggande för mindre nedskräpning

En viktig del i en trivsam stadsmiljö är att parker, grönområden, gator och torg hålls rena. Renhållning och sanering av skadegörelse är av stor betydelse men staden måste även arbeta förebyggande. Åtgärder för att minska konsumtionen av engångsförpackningar och öka återvinningen av dessa ska vidtas bland annat genom diskussion med snabbmatsproducenter.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Framkomligheten i regionen ska vara god	Framkomligheten för gång, cykel och kollektivtrafik	Förbättras
	Andel gångtrafikanter	Öka
	Antal kvadratmeter gångfartsområden	Öka
	Andel cyklande	Öka
	Antal meter nyanlagda cykelvägar	Öka
	Antal meter filer prioriterade för kollektivtrafik	Öka
	Genomsnittlig hastighet för busstrafiken	Öka
	Biltrafikens andel av den totala gatumarken	Minska
	Biltrafikens andel av resandet	Minska
	Antalet gatuparkeringsplatser	Minska 5 procent
Stockholm ska ha hälsosam luft	Miljö kvalitetsnormerna för partiklar (PM 10)	Uppnås
	Miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid	Uppnås
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Transporternas växthusgasutsläpp	Minska
Stockholm ska ha en god livsmiljö	Andelen boende som utsätts för bullernivåer över riktvärdena för biltrafikens buller.	Minska

Stadsplaneringen ska anpassas efter barn och unga	Andelen barn som kan gå och cykla säkert till skolan	Öka
	Antal identifierade och bortbyggda barnfarliga miljöer	Öka
	Andel beslut där barnkonsekvensanalyser genomförs	Öka

Särskilda aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- Genomföra omfattande satsningar på cykelbanor i ett sammanhängande nät
- Implementera en styrande parkeringsstrategi
- Prioritera framkomligheten för stombussar genom fler bussfiler, trimningsåtgärder och borttagande av parkeringsplatser
- Genomföra dubbdäcksförbud inom hela den zon som omfattas av trängselskatt
- Prioritera säkra skolvägar genom satsningar i den fysiska miljön samt information
- Genomföra trafikflödesräkningar på fler ställen i staden att användas som underlag för arbetet med att minska biltrafiken och dess klimat- och miljöpåverkan

TRAFIK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN: RENHÅLLNINGSVERSAMHET

Återanvändning av varor och material ökar. Second hand och näthandel har en viktig roll att främja återbruk av kläder, möbler och saker. Det ska vara enkelt att källsortera och lämna till materialåtervinning. Mängden osorterat avfall till förbränning ska minska. Fokus flyttas från avfallshantering till resurshushållning.

Nämndens uppgift

Nämnden har en central roll i stadens arbete med att kraftigt förbättra avfallshanteringen. Nämnden ska bidra till att minimera avfallet och till att ofrånkomligt avfall används som en resurs, att genererat avfall per stockholmare minskar och källsortering och återvinning av material ökar. EU:s avfallshierarki ska styra nämndens arbete. Återvinningsmöjligheterna i staden ska förbättras med fler återvinningsstationer, återvinningscentraler och större möjlighet till källsortering i nära anslutning till fastigheterna. Insamlingen av organiskt avfall för biogasproduktion ska öka kraftigt. För att öka återanvändning ska nya sätt att främja återbruk prövas.

Avfallstaxan som styrmedel

Avfallstaxan ska utformas så att den än tydligare styr mot minskade avfallsmängder och ökad källsortering och därmed minskad miljöbelastning. Det krävs en kraftig differentiering med lägre avgifter för dem som har små avfallsmängder och högre för dem som inte källsorterar. Det ger incitament för både hushåll och företag att sortera ut matavfall och förpackningar.

Gör biogas av matavfallet

Stockholms matavfall är en värdefull resurs som ska användas för att öka produktionen av biogas. Biogas tillhör idag de minst miljöpåverkande fordons-

bränslena och det råder stor efterfrågan på fordonsgas i Stockholm. Staden ligger långt efter det nationella målet att 35 procent av matavfallet skulle ha omhändertagits år 2010. Nuvarande etappmål om resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att minst 50 procent av allt matavfall ska sorteras ut och behandlas biologiskt senast 2018. Arbetet med insamling och behandling av matavfall ska intensifieras. System för insamling av matavfall ska utvecklas i hela staden, både för hushåll och för verksamheter. Avfallskvarnar kan användas av en del hushåll i vissa områden. Målet är att 70 procent av allt matavfall i staden ska omhändertas och rötas år 2016. För att komma upp i höga insamlingsnivåer krävs optisk sortering. När utredningen om matavfallsinsamling presenterats ska medel avsättas för en anläggning för optisk sortering. Staden ska investera i en biogasanläggning för separat rötning. Ledig kapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under utbyggnadsfasen.

Infrastruktur för materialåtervinning

En förutsättning för att kunna använda utsorterade material är att mängden utsorterat omhändertaget farligt avfall ökar och blandat avfall minimeras. Det ska vara lätt att lämna olika typer av avfall för alla oavsett förutsättningar. Inriktningen ska vara att utveckla den fastighetsnära källsorteringen. Staden ska fortsätta förbättra Stockholms avfallshantering med moderna fastighetsnära stationer, dels genom samarbete med materialbolagen, dels genom att stadsbyggnadskontoret ska ställa krav på byggföretag och fastighetsägare om installation av fastighetsnära källsortering vid ny- och ombyggnation.

Återvinningsstationer ska finnas som komplement och det kan behövas fler stationer och större behållare. Det krävs en utbyggnad av fasta miljöstationer samt en fortsatt utveckling av den mobila insamlingen av farligt avfall.

Återvinningscentralerna utgör en viktig del i infrastrukturen för avfallshantering. I Stockholms stad med dess växande befolkning behövs fler återvinningscentraler för att kunna omhänderta stockholmarnas sorterade avfall. Behovet av mark för återvinningscentraler ska säkras. Flera mindre återvinningscentraler kan möjliggöras genom att placera återvinningscentraler i några av stadens 50-tal bergrum som förvaltas av fastighetsnämnden. På alla återvinningscentraler skall det finnas återbruksmöjligheter. Staden ska utveckla en ny typ av återvinningscentraler, så kallade kretsloppsparkar, där inlämnade produkter repareras och förädlas för att sedan säljas i butiker i parkområdet. Ideella organisationer ska erbjudas möjlighet till försäljningsställena i kretsloppsparkerna.

Ett nära samarbete med förpackningsindustrin och återvinningsindustrierna är viktigt. Det behövs även ett mer utvecklat samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, som är tillsynsmyndighet över producentansvaret samt tillståndsmyndighet för mindre verksamheter. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vid tillståndsgivningen ställa krav på att verksamheterna har godkända källsorteringssystem. Det är positivt om kommunen får hela ansvaret för insamlingen av hushållens avfall. Då ökar förutsättningarna att underlätta för hushållen att sortera och lämna avfall.

Kommunicera för ökad källsortering

Kommunikation och dialog med stockholmarna är avgörande för att uppnå hög andel källsortering. Det är viktigt att stadens information till medborgarna sker på ett enhetligt sätt och att den är lättillgänglig. Nämnden ska utveckla det informationsarbete

som rör producentansvarsavfallet och vidareutveckla informationen till stockholmare och verksamheter, särskilt småföretagare, om var och när de olika avfallsfraktionerna kan lämnas.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Avfall ska minimeras och tillvaratas som en resurs	Mängden avfall per stockholmare	Minska
	Mängden avfall från stadens verksamheter	Minska
	Andel matavfall som används för biogasframställning	Öka
	Mängden avfall från stadens verksamheter som källsorteras	Öka
	Andelen fastighetsnära källsortering	Öka
	Återanvändning av textil och materialåtervinning av textilavfall	Öka
	Antal kretsloppsparkar	2 startas
	Antal återvinningscentraler	Öka
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka

Särskilda åtgärder 2013

- Differentiera avfallstaxan så att den än tydligare styr mot minskade avfallsmängder och ökad källsortering
- Starta två kretsloppsparkar
- Investera i en biogasanläggning för separat rötning
- Påbörja planering av anläggning för optisk sortering

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Trafik- och renhållningsnämnden** godkänns.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Staden ska utgå från att alla barn och unga i grunden är aktiva och kreativa individer, med förutsättningar att bli solidariska, ansvarstagande och kärleksfulla vuxna. Genom skol- och utbildningspolitiken ska Stockholms stad skapa förutsättningar för ett meningsfullt lärande och nyfikenhet på framtiden. I dag ökar kunskapssegregationen i Stockholm, elever får inte tillgång till det stöd som behövs, och skillnaderna mellan dem som lyckas i skolan och dem som inte lyckas växer. Det är en utveckling som måste vändas.

Det behövs bättre förutsättningar för stadens skolor och enskilt drivna förskolor att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar, behov, intressen och erfarenheter. Vi vill se en skola som präglas av förtroendefulla relationer, som knyter an till elevernas verklighet, och som kontinuerligt ger återkoppling på de arbetsinsatser och den utveckling som sker. En skola som det är spännande att gå till varje dag, där det ofta händer något som är stimulerande och kul och där både personal och elever känner sig delaktiga. En skola som har levande kontakter med omvärlden, både i närsamhället och globalt.

Nämndens uppgift

Genom utbildningsnämnden ska staden erbjuda goda lärandemiljöer och bra utbildning oavsett anordnare. Nämnden är skolstyrelse för stadens skolväsende och enskilt driven förskola och ansvarar för drift av kommunal verksamhet inom fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasiesärskola och S:t Örjans rektorsområde. Dessutom har nämnden även ansvar för elevhälsa och att i samverkan med stadsdelarna hantera frågor som är stadsgemensamma för förskolorna.

En skola för alla

MER MODERSMÅLSUNDERVISNING

Undervisningen i skolan ska ha en global utgångspunkt och relatera till elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kompetenser. Det handlar delvis om handledning och ämnesundervisning på det språk eleven kan bäst men också om att utforma undervisningen utifrån sådant som eleven kan relatera till. En särskild satsning på integrerad modersmålsundervisning ska göras inom staden. Andra modersmål än svenska ska ses som en tillgång i skolan och som en resurs för den enskilda elevens lärande. Tvåspråkig undervisning ska öka i staden. Studieresultat och hög frånvaro bland romska barn visar att skolan inte förmått ge dessa barn rätt förutsättningar. För att ge romska barn bättre möjligheter att delta i och tillgodogöra sig undervisningen ska fler romska vuxna anställas i skolan.

SÄKRA DET SÄRSKILDA STÖDET

Alla elever ska få förutsättningar att nå så långt de bara kan i skolan. De åtgärdsprogram som upprättas för elever i behov av särskilt stöd ska ta sikte på skolans mål och elevens potential. Det är skolan som ska ge eleven förutsättningar att lyckas och åtgärdsprogrammen ska tydligt redogöra för hur skolan kan stödja eleven att nå målen. Över 35 procent av fallen där Skolinspektionen riktar kritik mot Stockholm gäller just särskilt stöd och det kan vi inte acceptera. Staden ska garantera att samtliga rektorer har den kompetens som krävs för att säkerställa varje elevs rätt till utbildningsstöd.

Den kompetens som finns inom staden och S:t Örjans resursskolors rektorsområde ska värnas. Med tidigt stöd skapas bättre förutsättningar för ett livslångt lärande. Stadens verksamheter för årskurserna 1-3 ska omfattas av en särskild satsning på specialpedagoger och speciallärare.

TILLGÄNGLIG SKOLA

Skolan ska vara tillgänglig för alla. Det handlar inte bara om att alla ska ta sig in i lokalerna, utan också kunna ta till sig det som sägs i lokalerna. Den satsning som görs på tillgänglighetsanpassning är bra, men ska kompletteras med en akustiksatsning. Lärare inom staden ska vid behov erbjudas kompetensutveckling i hur man möter elever med funktionsnedsättningar.

LIKA RÄTTIGHETER

Skolan ska vara en plats där alla har lika rättigheter. Det kan endast ske genom ett medvetet, aktivt normkritiskt arbete och ett aktivt arbete mot diskriminering. Skolorna bör se över och välja läromedel utifrån ett normkritiskt angreppssätt. Skolorna ska ges ekonomiskt utrymme att prioritera arbetet för lika behandling och mångfald. Särskilt arbetet med att göra elever, föräldrar och pedagoger delaktiga i likabehandlingsplanen ska prioriteras. Pedagogiken ska utgå från ett normkritiskt förhållningssätt och alla grundskolor och gymnasieskolor ska använda genuspedagoger i sitt arbete.

Sverige har kritiserats av FN för att inte leva upp till Barnkonventionen. Detta gäller till exempel barns rätt till utbildning (artikel 28) och skydd mot diskriminering (artikel 2). Att papperslösa ska ha rätt till skolgång sägs också tydligt i överenskommelsen mellan Miljöpartiet och regeringen. Stockholms stad ska garantera att barn som lever gömda i Stockholm inte ska kunna nekas en skolplats.

God lärande- och arbetsmiljö

LEDARSKAP OCH UTVECKLINGSARBETE

Ledarskapet i skolan, från rektor ned till enskild lärare, är avgörande för att långsiktigt säkra kvaliteten i undervisning och utbildning. Lärares förutsättningar till fortbildning, karriärmöjligheter och löneutveckling hänger samman och måste satsas på samfällt. Lärarnas arbetsglädje är elevernas framtidsmöjligheter. Lärare i Stockholms stad förväntas samarbeta med varandra och arbetet ska organiseras så att det ständigt pågår pedagogiskt utvecklingsarbete med forskningsanknytning. Rektors ansvar är att skapa de bästa förutsättningarna för en bra lärandemiljö och arbetsmiljö för alla elever och lärare. Detta kan inte nog lyftas fram och stödjas. Särskilt duktiga lärare som kan och vill ta ett större ansvar för skolutvecklingen ska bland annat kunna arbeta för att jämna ut de skillnader som uppstår mellan klassrum eller mellan olika skolor i staden. Det arbete som staden påbörjat med karriärtjänster behöver utökas och intensifieras. Även förskolan har behov av ett sådant system.

EN TRYGG SKOLA

Skolans medarbetare är gemensamt ansvariga för arbetsklimat och likabehandling. Hela skolan behöver involveras i det främjande och förebyggande arbetet. Mobbning eller annan kränkande behandling ska inte förekomma. Ingen ska behöva vara rädd eller orolig i skolan. Enskilda elever ska inte skuldbeläggas och pekats ut som problem.

ELEVHÄLSA

En elevhälsa med goda resurser krävs för att ge alla elever en meningsfull och hanterbar skola. Skollagen som började gälla den 1 juli 2011 ställer höga krav på tillgång till

elevhälsa. Staden ska aktivt verka för att elevhälsan ska vara mer tillgänglig och lägga stor vikt vid det förebyggande arbetet. Staden ska ta fram mål och indikatorer för att öka elevers välbefinnande och minska upplevelsen av stress och ångest i skolan. Ungdomsstyrelsen har påpekat att unga hbtq-personer har betydligt sämre hälsa i jämförelse med den övriga befolkningen, det handlar inte minst om den psykiska hälsan. Stockholms stad har ett ansvar att främja hbtq-ungdomars hälsa och det är viktigt att elevhälsan har de kunskaper och resurser som krävs för att ge rätt stöd.

UTVECKLAD STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING

Skolans studie- och yrkesvägledning spelar en stor roll för att rätt förutsättningar ska ges vid val av enskilda kurser, framtida utbildning eller yrkesval. För att minska avhoppet i gymnasiet kommer en förstärkning vara viktig, inte bara i gymnasiet utan också i grundskolan. Den nya skollagen har förtydligat kravet på studie- och yrkesvägledning för huvudmännen. Studie- och yrkesvägledningen ska utvecklas i linje med Skolverkets allmänna råd. Skolorna ska aktivt verka för att elevernas framtida utbildning och yrkesval bidrar till att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Tidiga kontakter med och kunskaper om arbetslivet är viktiga, skolorna ska stimulera till kontakter med arbetslivet och ge en god grund inför kommande yrkesval. Kunskaper i entreprenörskap, praktik och företagandes villkor är också viktiga inslag för att ge tidiga och goda kunskaper om arbetslivet.

STORT ELEVINFLYTANDE

Elevinflytande är inte bara en del av lärandet utan en del av en medveten skolutveckling. Skolan ska vara demokratisk och såväl elever, som föräldrar och medarbetare ska ha verkligt inflytande i skolans styrning och verksamhet. Elevinflytande ska utgå från att elever organiserar sig på sina egna villkor. Goda exempel ska lyftas fram i staden.

BEDÖMNING OCH LÄRANDE

Kontinuerlig återkoppling och stöd i den enskilda elevens utveckling mot skolans mål är avgörande för en meningsfull skola. Lusten att lära och förståelsen för det egna lärandet bygger på att det finns en bra dialog mellan elev, lärare och hemmet. Dialogen ska kompletteras med framåtsyftande skriftlig information. Bedömning är en central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Läroplanen fastslår att elever har rätt till allsidig bedömning och utbildningsnämnden ska därför ta fram en gemensam policy för bedömning. Denna policy ska sedan kopplas till att varje skola tar fram en egen policy som kommuniceras till personal, elever och föräldrar. På så sätt ges förutsättningar till en mer samstämmig och kvalitetssäker bedömning.

OMSORG OM MÄNNISKOR OCH MILJÖ

Bra lokaler och omsorgsfullt tillagad, ekologisk och närproducerad skolmat ska vara en självklarhet. Minst 40 % av livsmedlen i skolmaten ska vara ekologiska och det ska finnas fler tillagningskök. För att uppmuntra fler skolor att integrera miljö och hållbar utveckling i undervisningen är Håll Sverige Rents certifiering Grön Flagg ett bra verktyg. När luften är dålig i klassrummet försämras förutsättningarna för lärandet. Istället kommer huvudvärk, allergier och koncentrationssvårigheter. Inomhusmiljön är viktig både för elevernas fysiska välmående, men också för deras utveckling och lärande. Det handlar om arbetsmiljön för alla elever, men också för lärare och annan personal. En stimulerande utemiljö är viktig, för att säkra kvalitén bör staden ta fram ett verktyg av typen ”lekvärdesfaktor”. Detta används av Malmö stad och är ett sätt att värdera utemiljön/skolgårdarna. Lekvärdesfaktor ska bidra till att skapa en utemiljö som stimulerar till lek och rörelse, ökar omvärldsförståelsen och vara ett pedagogiskt komplement. Hela den fysiska skolmiljön är viktig och hänger starkt ihop med barns förut-

sättningar att lära och må bra, det är viktigt att skolan kan tillgodose även barns fysiska behov. En säker skolväg ska främjas genom såväl arbete med attityder som fysisk planering. Fler föräldrar och barn ska motiveras att cykla eller gå till skolan. Arbetet med säker skolväg ska ske i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden.

Det ökande behovet av pedagogiskt, arbetsmiljö- och miljömässigt smarta skollokaler måste mötas. Utbildningsförvaltningen ska i sin roll som beställare av skollokaler från Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) vara mycket tydlig. Energieffektiva lokaler, passivhus och plushusstandard ska efterfrågas, skolgårdarna ska utvecklas och SISAB ska i samarbete med utbildningsförvaltningen ta ett större ansvar i att möta behovet av skollokaler även hos fristående skolor.

RESURSFÖRDELNING

Skolans resurser ska fördelas så att pengar hamnar där de bäst behövs. Den fördelningsnyckel som utbildningsnämnden beslutat om möjliggör att en högre andel av skolans resurser fördelas efter socioekonomiska kriterier. Det är tydligt att skolor och elever når olika resultat mellan olika områden, skillnaderna är alltför stora. Stockholms stad ska motverka den ökade kunskapssegregationen. Det socioekonomiska tilläggsanslaget för grundskolan höjs med samma andel som grundschablonen, därmed höjs den socioekonomiska tilldelningen till skolorna.

FRÄMJA LÄSUTVECKLING

Läsutvecklingen måste följas upp genom hela skoltiden. Den är god de första åren, framförallt för att vi har god kvalitet i så många av våra förskolor. Men vi behöver utveckla det läsfrämjande arbetet efter årskurs 3. När ämnena i skolan blir mer komplexa behöver läsutvecklingen också specialiseras. Vi vill se ett sammanhållet utvecklingsarbete med lässtrategier i skolan för årskurserna 4-6. Barns och ungas minskande läsande får långsiktiga konsekvenser och en aktiv samverkan mellan skolorna och skolbiblioteken behövs för att vända den trenden.

SKOLBIBLIOTEK

Den nya skollagen fastställer kravet att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. Det är viktigt att inte begränsa det kravet till en samling böcker, utan även se vikten av tillgång till skol- och lärarbibliotekarier. För att elevens självständiga lärande ska bli meningsfullt behövs det också personal med expertis i informationshantering och källkritik. Skolbiblioteket ska vara en del i elevernas lärande och skolans verksamhet.

MINSKA AVHOPPEN FRÅN GYMNASIET

Stockholms stad ska ha ett medvetet och dokumenterat arbetssätt för att minska avhoppet i gymnasiet. Det är viktigt att skolan tar ansvar och ger stöd i syfte att även främja elevers närvaro i undervisningen. Framförallt eftersom vi vet att elevers studieavbrott i många fall föregås av hög frånvaro. Det behövs en gemensam bild av vilka faktorer som påverkar eleven i beslutet att inte fullfölja sin gymnasieutbildning. Utifrån detta ska det sedan tas vidare steg för att initiera ett tydligare arbetssätt ute på de enskilda skolorna.

En skola för framtiden

GOD KVALITET OAVSETT ANORDNARE

Genom utbildningsnämnden ska staden erbjuda alla medborgare i Stockholms stad goda lärandemiljöer och bra utbildning oavsett anordnare. Vi tror att en mångfald av huvudmän inom utbildningsverksamheten stärker och utvecklar skolan och eleverna.

För oss har huvudfrågan alltid varit att verksamheten ska vara av god kvalitet, inte så mycket vem som driver verksamheten. Stockholms elever ska ha rätt till en lokal skola och därför ska det finnas minst en kommunal skola i varje stadsdelsnämnd.

LÄRANDE FÖR MORGONDAGEN

De elever som idag går i skolan ska förberedas för en framtid som vi inte till fullo känner till. Morgondagens jobb finns ännu inte utan ska skapas och utvecklas av dem som ännu inte tagit studenten. Skolan måste därför jobba även med det som inte är direkt mätbart. Initiativförmåga, kreativitet, tillit till sin egen förmåga, empati, samarbete och ansvarskänsla är kompetenser som ska kunna utvecklas i skolan.

DEMOKRATISK DIALOG OCH UTVECKLINGSARBETE

De erfarenheter och lärdomar som växer fram i skolan ska tas till vara när politiken formulerar nya uppdrag. En konstruktiv dialog mellan utbildningsnämnden och det lokala skolans olika aktörer behövs men saknas tyvärr idag. Det är viktigt att bygga upp ett styrsystem där politiska utvecklingsinitiativ och skolans egna utvecklingsinitiativ förstärker varandra. Skolan är bland det viktigaste vi har att styra över i staden och verksamheten upptar hälften av stadens totala budget. När beslutsrätten om skolan flyttade från stadsdelsnämnderna till en central nämnd förlorades värdefulla kontakter med verksamheten i stadsdelsnämnden. Besluten om skolan hamnade dessutom väldigt långt från de människor som berörs av besluten. Genom en försöksverksamhet med beredningar för olika grundskoleområden, med medlemmar ur utbildningsnämnden och berörda stadsdelsnämnden ska fler involveras i utvecklingen av stadens skolor. Samarbetet mellan stadsdelarna och den centrala nämnden ska stärkas.

FRITIDS SOM MÖTER DE BEHOV SOM FINNS

Skolbarnomsorg, fritidshem och fritidsklubb, är för de flesta barn ett viktigt inslag före skolans början och efter skoldagens slut. Skolbarnomsorgen måste ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet när det gäller såväl personal, lokaler, övriga resurser som samarbete med skolan i övrigt. Miljön i fritidsverksamheten ska vara trygg och stimulerande för alla de barn som tillbringar en stor del av sin dag där, det är viktigt verksamheten har en god kvalitet. Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande.

Skolbarnomsorgen ska möta den verklighet som många av Sveriges föräldrar lever i och vara tillgänglig även på kvällar, nätter och helger. Ett modernt samhälle med en flexibel arbetsmarknad förutsätter att alla oavsett kön kan arbeta oberoende av om man är samboende eller ensamstående förälder. Därför ska skolbarnomsorg på så kallad obekväm arbetstid ingå i barnomsorgsgarantin.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
	Andel stadsdelsnämnder som kan erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid /Antal platser i barnomsorgen på obekväm arbetstid	Öka
	Andel behöriga grundskolelärare	Öka
	Andel grundskolelärare som har specialpedagogisk kompetens	Öka
	Andel skolor som arbetar med	Öka

	forskningscirkelar, learning studies eller liknande	
	Andel skolor som arbetar systematiskt, enligt allmänna råd, med planering och genomförande av undervisningen	Öka
	Andel av de elever som behöver stöd från elevhälsan och får det	100 procent
	Närvaron i grundskolan	Öka
	Andel elever i åk 9 som har nått målen i alla ämnen, genomsnitt och median	Öka
	Andel elever i grundskolan som är berättigade till modersmålsundervisning och som tar del av det	Öka
	Andel elever som uppnått LUS-punkt 15 i åk 3 respektive LUS-punkt 18 i åk 6, genomsnitt och median	Öka
	Andel elever i grundskolans åk 8 som känner sig stressade	Minska
	Andel skolor som medvetet utvecklar och jobbar med bedömning för lärande	Öka
	Skillnaden i resultat mellan skolor	Minska
	Andel av inköpta livsmedel som är ekologiskt framställda	40 procent
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
	Andel förskolor som arbetar med miljö- och hållbarhetsprojekt, t.ex. Grön flagg	Öka
	Andel behöriga fritidspedagoger inom fritidsverksamheten	Öka
<i>Stockholms gymnasieskolor och vuxenutbildning ska erbjuda alla elever en meningsfull utveckling som förbereder för livet, arbetsliv och vidare studier</i>	Andel elever i gymnasieskolan med fullständiga betyg	Öka
	Andelen behöriga gymnasielärare	Öka
	Närvaron i gymnasieskolan	Öka
	Andel nöjda elever i gymnasieundersökningen avseende lugn och ro	Öka
	Andel som fullföljer gymnasiestudier inom fyra år, genomsnitt och median	Öka
	Andel elever som upplever att studierna är meningsfulla	Öka
	Andel gymnasieskolor som arbetar med forskningscirkelar, learning studies eller liknande	Öka
	Andel specialpedagoger och speciallärare i gymnasiet	Öka

	Andel av de elever som behöver stöd från elevhälsan och får det	100 procent
<i>Barn och unga ska ha möjlighet att göra sin röst hörd</i>	Andel elever i grundskolan som upplever att de har goda möjligheter till inflytande	Öka
	Andel elever i grundskolan som upplever att de har goda möjligheter till inflytande	Öka

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- *Kunskapssegregationen ska motverkas med aktiva åtgärder*
- *Kontakten mellan stadsdelarna och den centrala nämnden ska stärkas*
- *Stadens verksamheter för årskurserna 1-3 ska omfattas av en särskild satsning på specialpedagoger och speciallärare*
- *Fler romska vuxna ska anställas i skolan*
- *En särskild fortbildningssatsning i normkritisk pedagogik ska genomföras*
- *Arbetet med att tillgänglighetsanpassa skolan ska kompletteras med en akustiksatsning*
- *Skapa ett sammanhållet utvecklingsarbete med lässtrategier i skolan för årskurserna 4-6*
- *Utvecklingsarbetet för bättre bedömning och återkoppling i skolan ska fördjupas*
- *Studie och yrkesvägledning i grundskolan ska vara föremål för kvalitetshöjande insatser*
- *Ett verktyg av typen "lekvärdesfaktor" ska tas fram för att mäta och utveckla förskolornas och grundskolornas skolgårdar/utemiljö*
- *En policy för bedömning i skolan ska tas fram*

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

(MP):114

VALNÄMNDEN

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Miljöpartiets förslag till budget 2012 och inriktning för 2013 och 2014 för **Valnämnden** godkänns.

ÄLDRENÄMNDEN

Äldre i Stockholm ska känna sig trygga i att de får en god äldreomsorg, med stora möjligheter till gemenskap med andra, tillgång till hemlagad och ekologisk mat och rätt till att komma ut i friska luften dagligen. Det behövs fler kategoriboenden, en jämställd äldreomsorg och satsningar på kompetensutveckling för äldreomsorgspersonalen, det gäller till exempel språk och hbtq-kompetens.

Nämndens uppgift

Äldrenämnden ansvarar för det kommunövergripande som gäller äldreomsorg, och för samordning och utveckling av äldreomsorgen. Äldrenämnden samordnar planeringen av vård- och omsorgsboenden och servicehus. Nämnden ska samverka med frivilligorganisationer och svara för kompetensutveckling för personalen i äldreomsorgen.

Fler platser i äldreboenden

Idag är efterfrågan på platser inom vård- och omsorgsboenden och korttidsboenden i Stockholm större än tillgången. En del platser i servicehus bör uppgraderas till vård- och omsorgslägenheter. Det är rationellt att ha båda i samma byggnad. Biståndsbedömningen är idag för hård när det gäller att få plats i servicehus och vård- och omsorgsboenden. Enligt socialtjänstlagens principer ska äldre kunna ha en vardag som så länge som möjligt är begriplig, hanterbar och meningsfull. Ofta behöver de då vård och stöd. Idag bor de äldre hemma allt längre med allt mer omfattande behov av hemtjänsttimmar och återkommande sjukhusbesök. Att man bor kvar hemma kan bero på egna önskemål eller en restriktiv biståndsbedömning. Många borde, om de så önskar, få komma till ett vård- och omsorgsboende men där är prioriteringen hård på grund av platsbrist. Därför är det viktigt att det finns tillgång till korttidsplatser för att återhämta krafter innan återgång till det ordinarie boendet. Boendetiderna har kontinuerligt minskat på vård- och omsorgsboenden med somatisk inriktning och uppgick till i genomsnitt tio månader år 2010. På boende för personer med demenssjukdom har boendetiderna minskat till i genomsnitt tjugo månader år 2010.

För att kunna erbjuda en verklig valfrihet måste staden öka byggandet så att antalet platser i servicehus, vård- och omsorgsboenden, demensboenden och trygghetsbostäder täcker hela behovet. Det finns ett ökat behov av kategoriboenden, exempelvis med inriktning mot kultur, språk eller hbtq. Önskemål att starta äldreboenden som sociala företag ska bejakas. Det ska finnas olika former av boende för äldre runt om i staden; kommunala, kooperativa och privata. Det är viktigt att det finns tillgång till kommunalt äldreboende i alla stadsdelar eftersom det för många är en viktig del av valfriheten att kunna välja detta.

Likvärdig och jämställd omsorg

Nämnden ska säkerställa att personalens behov av god arbetsmiljö och kompetensutveckling garanteras, att alla, oavsett kön, ges likvärdig och jämställd omsorg samt att valfriheten för äldre avseende biståndsinsatser ökar. Dokumentation och rutiner inom äldreomsorgen behöver förbättras och verksamheten ska kvalitetssäkras. Det är mycket allvarligt när hemtjänsten till exempel inte förmår att ge de sjuka deras medicin i rätt tid. Kontrollen av verksamheterna behöver skärpas.

För många av de äldre som har valt kommunal hemtjänst, är det ett stort värde i sig att ha kommunen som utförare av hemtjänsten - det upplevs som en trygghet och garanti

för kvalitet. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha hemtjänst utförd i kommunal regi men också hemtjänst utförd på entreprenad eller av andra icke-kommunala utförare.

Stötta idéburen äldreomsorg

Den idéburna sektorn inom vård och omsorg ska stöttas. En allt större andel av äldreomsorgen drivs av privata vinstdrivande företag, medan den idéburna sektorns (icke vinstdrivande) är en mindre andel. Staden ska ta fram indikatorer som visar andelen äldreomsorg som utförs av den idéburna sektorn, ta fram förslag på finansieringsmöjligheter för den idéburna sektor samt inrätta en stödfunktion med syfte att stötta den idéburna sektorn inom vård och omsorg. Det behövs också gemensamma råd för upphandlingsprocessen inom sektorn äldreomsorg med användning av sociala kriterier i upphandlingar så att man följer lagen om offentlig upphandling.

Ökade krav i upphandlingen av hemtjänst

Det har uppstått en skillnad mellan de kommunalt utförda och de entreprenörsdrivna hemtjänstenheterna när det gäller personalens utbildning, möjlighet till vidareutbildning och andel som har tillsvidare- eller visstidsanställning där den genomsnittliga entreprenörsdrivna utföraren har betydligt lägre snitt än den kommunala. För den som har hemtjänst är det svårt att känna till dessa skillnader. Stockholms stad ska se till att all hemtjänst som erbjuds, oavsett utförare, håller så hög kvalitet som möjligt. Det behövs därför nya riktlinjer för upphandling av hemtjänst, där följande parametrar ingår: andel personal med undersköterskeutbildning, möjlighet till vidareutbildning och andel personal som har tillsvidare- eller visstidsanställning. Dessutom bör ledningssystemen som de olika utförarna har redovisas och offentliggöras. Det måste finnas tid att hjälpa äldre, som så behöver, med intag av mat. Detta bland annat för att undvika undernäring.

Full meddelarfrihet

För att komma åt brister i äldrevården krävs att de anställda inte är rädda för att anmäla missförhållanden. Det måste kännas lätt och konstruktivt för personalen att tala med de närmaste cheferna på äldreboendena och hemtjänsten. Personal hos alla utförare ska ges full meddelarfrihet i likhet med av kommunen anställd personal.

Erbjud lokalt tillagad mat

Undernäring är ett utbredd problem inom äldreomsorgen, både för dem som har hemtjänst och för dem som bor på äldreboenden. Det kan bero på att personen inte kan tillgodogöra sig maten, men det kan också bero på dåligt näringsvärde i maten och även hur maten smakar. Fabriksmaten ska ersättas med lokalt tillagad mat, som i allt högre utsträckning ska vara ekologisk.

Allt fler äldre i Stockholm har ett annat modersmål än svenska, och riskerar att ju äldre de blir tappa mycket av sitt svenska språk. Det är därför betydelsefullt att äldre ges möjlighet att tala sitt modersmål med personal inom hemtjänst och på äldreboenden. Äldrenämnden ska ta fram underlag för hur frågor kring mat, måltider, språk, kultur, religion, och så vidare kan tillgodoses för äldre personer med utländsk bakgrund. Staden ska också se till att det skapas fler boendialternativ i äldreomsorgen som är anpassade utifrån personers religion, etnicitet och kulturella preferenser. Ett internationellt språk- och kulturlyft för personalen i äldreomsorgen skulle leda till både högre livskvalitet för de äldre och vara en kvalitetshöjande satsning för personalen. Detta kan bidra till att höja statusen på yrket och få anställda att vilja stanna.

Öka hbtq-kompetensen

Alla stadens äldreboenden ska ha hbtq-kompetens så att alla äldre kan känna sig trygga och respekterade. För att garantera att alla ska kunna leva öppet livet ut ska det därutöver vara möjligt att välja ett äldreboende särskilt för hbtq-personer .

Samarbetet mellan äldreomsorg, socialtjänst och landstingets olika vårdgrenar behöver utvecklas och ska utgå från den enskildes behov. Frivilligorganisationer är mycket viktiga som komplement inom omsorgen och ska ges ökat stöd.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Skillnad i andel nöjda omsorgstagare (hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende)-män/kvinnor	Minska
	Andelen omsorgstagare som erbjuds äldreomsorg på sitt modersmål	Öka
	Andel personal i äldreomsorgen som har hbtq-kompetens	Mäts/Öka
	Andel upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Andel personer med insatser från äldreomsorgen som erbjudits daglig rätt till utevistelse	100 procent
	Antal gånger per vecka i genomsnitt som boende verkligen kommer ut	Öka
	Andel omsorgstagare som får genomförandeplan upprättad	100 procent
	Uppfyllandegraden i uppförda genomförandeplaner	100 procent
	Andel ekologisk mat	40 procent
	Andel omsorgstagare som får lokalt tillagad mat minst fem dagar i veckan	Öka
	Andel äldreomsorg som bedrivs av den idéburna sektorn	Öka
	Andel omsorgstagare som har aktuell genomförandeplan	100 procent

(MP):118

	Andel brukare där riskbedömning avseende fallskador är utförd	100 procent
	Andel brukare där dokumenterad riskbedömning avseende nutrition/malnutrition är utförd	100 procent
Stockholm ska vara en trygg stad	Andel personer med äldreomsorg som är nöjda med insatserna	Öka
	Andel äldre över 75 år som fått information om stadens skyldigheter/möjligheter att erbjuda insatser	Mäts/öka

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Äldrenämnden** godkänns.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Alla i behov av nämndens stöd, exempelvis ensamkommande flyktingbarn i behov av god man, ska få kvalitativa och trygga insatser inom rimliga handläggningstider. Handläggningstiderna behöver kortas och en modernisering behövs för att överförmyndarnämnden ska nå målet att vara en 24-timmarsmyndighet.

Nämndens uppgift

Överförmyndarnämnden medverkar till att utse god man, förvaltare eller förmyndare åt personer som är i behov av hjälp. Det kan handla om människor som på grund av ålder eller psykisk funktionsnedsättning inte kan bevaka sina rättigheter.

Korta handläggningstiderna

Överförmyndarnämndens verksamhet har de senaste åren präglats av en eftersatthet när det gäller digitalisering och användande av ny teknik. Bland annat detta har lett till alldeles för långa handläggningstider, vilket kritiserats av Justitieombudsmannen (JO). Det behövs ett tillskott av resurser för att vända utvecklingen, komma ikapp och för att kunna nå målet om en 24-timmarsmyndighet.

För att undvika jävssituationer ska överförmyndarnämnden inte kunna utse en person, som är personlig assistent för någon, att också bli företrädare eller god man för den samma.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
De i behov av kommunens service och omsorg ska få rätt insatser av god kvalitet	Handläggningstider som överskrider vad som godtas av Justitieombudsmannen (JO)	0

Särskilda Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

- Uppföljning av digitaliseringen inom nämndens verksamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Miljöpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Överförmyndarnämnden godkänns.

CENTRAL MEDELSRESERV

Miljöpartiets förslag till kommunfullmäktige

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 763,5 mnkr främst till följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten inom kyrkogårdsnämnden
- Feriearbete under jullov
- Ökad effektivitet i bostadsproduktionen bl a fler fill-inprojekt
- Skötsel av naturreservat
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov
- Samhällsinformatörer (7 mnkr)
- Traineeprogram (1 mnkr)
- Antidiskrimineringsbyråer (1,5 mnkr)
- Fond för stöd vid diskrimineringsfall (2 mnkr)

Vidare reserveras 883,6 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 280,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt vars finansiering inte kan vänta till budget 2013 och som inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar om 50 mnkr

19. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2012 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.

19.1 Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.

19.2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 763,5 mnkr.

19.3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 883,6 mnkr.

19.4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 280,0 mnkr.

FINANSFÖRVALTNING

Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Miljöpartiets förslag

- 20.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 20.1.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 20.2 Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17.58 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2013.
- 20.3 Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0,08 per skattekrona för 2013.
- 20.4 Internräntan fastställs till 2,6 procent för 2013.
- 20.5 Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
- 20.6 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Finansförvaltningen.

MODERBOLAGET STOCKHOLMS STADSHUS AB

BOLAGETS UPPGIFTER OCH ALLMÄNNA INRIKTNING

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern som består av 16 aktiva dotterföretag eller underkoncerner. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Ett grundläggande skäl för att ha stadens bolag samlade i en koncern är att det ger en samlad överblick över företagets verksamhet och möjliggör resursoptimering, inte minst finansiellt.

Den strategiska inriktningen och de operativa besluten ska ha sin utgångspunkt i stockholmarnas långsiktiga intressen. Förvaltningen av tillgångarna inom bolagssektorn ska ske på ett ansvarsfullt och effektivt sätt. Stockholmarnas kapital ska inte utsättas för några spekulativa affärsrisker.

Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Stora avgörande beslut ska provas i koncernstyrelsen innan de genomförs i dotterbolagen.

Allmännyttans andel av Stockholms totala bostadsmarknad får inte minska så att staden inte kan ta sitt ansvar för bostadsförsörjningen. Försäljningar av fastigheter måste föregås av en analys över hur det påverkar bostadsbeståndet, och hur det påverkar Stockholms invånares möjlighet att hitta en bostad. Ombildningarna i bostadsbolagen ska inte provas och de aktiva åtgärder som genomförs för att stimulera ombildning i bostadsbolagen ska avbrytas till dess att staden har en övergripande strategi för vad man vill göra med allmännyttan och hur staden tänker möta sitt bostadsförsörjningsansvar.

Ägardirektiv för 2013-2015

- De övergripande ägardirektiven ska implementeras i dotterbolagen
- Vision 2030 om det moderna, mänskliga och miljövänliga Stockholm ska uppfyllas enligt Miljöpartiets budget
- Koncernen och dotterbolagen ska aktivt delta i arbetet med att ställa om Stockholm till en miljövänlig och klimatsmart stad
- Delta aktivt i arbetet med att utreda hur mer matavfall kan tas om hand, och hur källsorteringen kan öka i omfattning
- Ska ansvara för att miljöskadade områden återställs
- Underlätta skapandet av kategoriboenden
- 1 miljard ska användas från det fria egna kapitalet för investeringar i klimat och miljöeffektiva åtgärder, så som bland annat solenergi, biogasanläggningar och utökade möjligheter till källsortering, men också för att återställa miljöskadade områden

- Stockholmarnas insyn i och möjlighet att delta i de politiska beslutsprocesserna i samtliga bolag ska öka
- Bolagen ska föra ett aktivt och långsiktigt, normkritiskt och intersektionellt arbete integrerat i den ordinarie verksamheten för att motverka maktstrukturer som upprätthåller normer kring kön, etnicitet, ålder, funktionalitet, könsidentitet, könsuttryck eller sexualitet
- Arbeta för en stor mångfald, på alla nivåer, bland samtliga bolags anställda med avseende på kön, etnicitet, ålder, funktionalitet, könsidentitet, könsuttryck och sexualitet
- Verka för att avskaffa osakliga löneskillnader beroende på kön, etnicitet, ålder, funktionalitet, könsidentitet, könsuttryck och sexualitet
- Ta fram en strategi för hur lokal arbetskraft kan användas vid nyproduktion och upprustning
- Ta fram en plan för att utnyttja stadens tak för solenergi med mål för kommunala och privata fastigheter
- Medverka i en inventering av stadens tak (i samarbete med privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar) för att utreda vilka som är lämpliga för solenergi och vindkraft
- Stadshus AB och dess dotterbolag ska skapa förutsättningar för att stockholmarna ska kunna delta aktivt i de politiska beslutsprocesserna
- Alla bolag ska inventera och successivt ta bort parkeringsplatser vid respektive bolags arbetsplatser samt aktivt arbeta för att personalens arbetsresor görs med kollektiva färdmedel, cykel eller till fots.
- Alla bolag ska successivt gå över till att bli medlemmar och utnyttja bilpooler för personalens arbetsresor.

Mål för verksamhetsområdet	Obligatoriska bolagsindikatorer	Årsmål 2013
Stockholm ska ha en dynamisk arbetsmarknad där det är lätt att starta företag och vi tillsammans investerar för framtiden	Antal nystartade företag	Öka
	Antal nystartade företag inom klimat- och energiområdet	Öka
	Företagsklimatet för clean tech ska vara bäst av allas Sveriges företag	Undersökning egen eller utomstående
	Andel långtidsarbetslösa som fått jobb genom 'telgemodellen'	Mätas/öka
Staden ska vara en god arbetsgivare med goda utvecklingsmöjligheter för alla	Andel nöjda anställda	Öka
	Andel deltidsanställda som erbjuds heltid	Öka
	Antalet fall av osakliga löneskillnader	Minska
Det ska finnas goda förutsättningar att starta och driva företag	Andelen nöjda företagare	75 procent
	Andelen som startar nytt företag	Öka
	Andelen småföretagare som är nöjd med service och kontakt med staden	75 procent
Stockholms stad ska ha en	Antal fall av diskriminering	0

inkluderande arbetsmarknad för integration och mot diskriminering	i stadens verksamheter	
Stockholmarna ska ha en god tillgång till klimatsmarta bostäder anpassade efter människors behov och förutsättningar	Antal bostäder med energiförbrukning motsvarande högst 50 kWh	3750
	Antal studentbostäder	750
	Antal kvm som energieffektiviseras vid ombyggnation	100 procent
	Antal tak som inventerats för att utreda vilka som är lämpliga för solenergi och vindkraft	Öka
Stockholm ska ha hälsosam luft	Antal tjänstecyklar	Öka
	Andel elbilar i stadens fordonflotta	Öka
	Antal bilar i stadens fordonflotta	Minska
	Nyttjandet av bilpooler	Mätas/öka
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Andelen fastigheter som får sin el från solenergi på stadens tak	Öka
	Energianvändning per kvm	50 kWh
	Elanvändning per kvm	Minska
	Andelen inköpt förnybar el	Öka
Stockholm ska ha en god livsmiljö	Andelen tjänstecyklar	Öka
	Andel tjänsteresor som görs med kollektivtrafik	Öka
	Andel av personalen som gör sina arbetsresor till fots, via kollektivtrafik eller med cykel	Öka

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

BOSTADSBOLAGEN

Gemensamt för de tre bostadsbolagen

Stadens tre bostadsbolag ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad samt bidra med nyproduktion av bostäder. Gemensamt för bolagens arbete är att det ska präglas av ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv.

Uppdrag

De kommunala bostadsbolagen ska vara socialt, ekologiskt och ekonomiskt livskraftiga och leda utvecklingen mot framtidens klimatsmarta och miljövänliga boende. I egenskap av demokratiskt ägda företag ska bostadsbolagen verka för ett antal mål. Bostadsbolagen ska bidra till Stockholms försörjning av bra bostäder, och de har en särskild roll i att säkerställa att till exempel personer med utländsk bakgrund, ensamstående, ungdomar och människor med knappa resurser inte diskrimineras på bostadsmarknaden.

Modernt, mänskligt och miljövänligt boende

Allmännyttan ska vara till för alla. Alla har rätt till en god bostad, oavsett ekonomiska eller sociala resurser. Bostadsbolagen ska leda utvecklingen mot ett tryggt, varierat, jämlikt och miljövänligt boende. Miljöhänsyn och klimatmedvetenhet liksom integrations- och genusperspektiv ska genomsyra förvaltning och nyproduktion.

Bostadsbolagen ska vara ledande när det gäller social inkludering och aktivt jobba med trygghet och levande närsamhälle. En god hyresvärd involverar sina hyresgäster för att tillsammans skapa trivsel och social utveckling som leder till fler lokala arbetstillfällen.

Det behövs ett ökat helhetsperspektiv och mångfald i nyproduktionen. Vid planering av nya bostäder utgår de allra flesta nybyggnationer från kärnfamiljsnormen, trots att denna boendekonstellation är i minoritet. Det gör att det saknas en mångfald i lägenhetsutbudet. Nyproduktionen ska i större utsträckning vara inriktad på att bygga lägenheter för unga, studenter, nyanlända, hemlösa och andra grupper utan stora resurser. Inriktningen vid byggandet av nya bostäder bör vara flexibla planlösningar där ändringar i rumssammansättning snabbt kan göras efter de boendes önskemål och behov.

Idag är små lägenheter, särskilt små ettor och tvåor samt studentbostäder, starkt underrepresenterade i bostadsprojekten. I planeringen av nya bostäder ska minst 20 procent av nyproduktionen utgöras av små lägenheter för unga och studenter. Dessa bostäder ska vara yt- och kostnadseffektiva.

Bolagen ska bygga klimatsmarta hus med låg energianvändning och skapa goda möjligheter för de boende att leva miljövänligt. Energikraven vid nyproduktion ska skärpas, energiförbrukningen ska inte vara högre än 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att uppnå 2015 passivhusstandard för all nyproduktion. Bostadsbolagen bör även se över möjligheterna att bygga plushus, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk.

Ambitionsnivån när det gäller energikraven för miljonprogrammets renovering är för låga. Inom ramen för, det delvis nationellt finansierade projektet, Hållbara städer ska energinivån sänkas från dagens cirka 188 kwh/kvm till 88 kwh/kvm. Projektet gäller dock enbart några utvalda miljonprogramshus. Denna nivå ska vara norm för hela

miljonprogrammets upprustning och energieffektivisering. Miljonprogrammets kulturhistoriska värden måste beaktas vid en upprustning.

En allmännytta för alla

I ett läge då det råder stor bostadsbrist borde allmännyttans högsta prioritet vara att bygga nya bostäder. Bostadsbristen är en av Stockholms huvudutmaningar och stadens bostadsbolag borde ägna all kraft åt att lösa den. Det är problematiskt att stora utförsäljningar av allmännyttans bestånd av hyreslägenheter görs utan konsekvensanalyser av hur detta påverkar Stockholms invånare och hur det påverkar stadens möjlighet att växa.

Inga ombildningar ska prövas och de aktiva åtgärder som genomförs för att stimulera ombildningar i bostadsbolagen ska avbrytas till dess att staden arbetat fram en strategi för vad man vill göra med allmännyttan och hur staden med hjälp av denna möter sitt bostadsförsörjningsansvar.

Det är viktigt med blandade upplåtelseformer i hela Stockholm. Stadens bostadsbolag ska bedriva en sund fastighetsförvaltning i syfte att uppnå blandade upplåtelseformer. En sund fastighetsförvaltning innebär, förutom att förvärva bostadsfastigheter och att överlåta allmännyttiga bostäder till privata fastighetsförvaltare, att göra sunda avvägningar om när en försäljning är lämplig. En faktor som alltid måste beaktas är den rådande bostadssituationen och rådande konjunkturläge. Reglerna om bostadskö/pong måste ses över vid överlåtelser av fastigheter.

Centrum i ytterstaden

Lokaluthyrning för småföretagare till överkomliga priser är en del i arbetet för bra boendemiljöer främst i ytterstadsområden. Bolagen ska aktivt underlätta för att näringsidkarna ska få goda förutsättningar och utreda hur genomströmningen av kunder kan förbättras i ytterstadens centrum. Åtgärder för att bibehålla livskraftiga centrum ska tas fram.

Utveckla den kooperativa hyresrätten

Allmännyttan ska utveckla den kooperativa hyresrätten som innebär större inflytande för hyresgästerna över sitt boende. Det är viktigt att staden finner lämpliga finansieringsformer för intresserade. Även andra former av brukarinflytande är viktiga att utveckla. Fler kollektivhus ska byggas i staden, bland annat för att det för många äldre kan vara en bra lösning för att öka möjligheterna till samvaro och service.

Barn får inte vråkas

Allmännyttan ska ta ansvar för att inte människor utesluts från boende genom förebyggande arbete för att minska antalet vräkningar och avhysningar. Barn är en särskilt utsatt grupp vars intressen alltid måste komma i första rummet. Bostadsbolagen ska ha en policy som gör att barnfamiljer inte får vråkas.

Det behövs krafttag för att på allvar kunna minska hemlösheten i Stockholm. I ett nytt uppdrag ska Stiftelsen Hotellhem kunna erbjuda fasta lägenhetskontrakt och, när så behövs, skraddarsytt stöd till människor som annars inte kommer in på bostadsmarknaden. De allmännyttiga bolagen ska besluta att årligen överlämna ett fast antal lägenheter, ytterligare 100 lägenheter per bolag och år, till Stiftelsen Hotellhem.

Kompiskontrakt

De allmännyttiga bolagen ska erbjuda unga mellan 18 och 30 år möjligheten att teckna kontrakt på ett rum plus del av gemenskapsytorna i en lägenhet. Hyresgästernas sammanlagda inkomst ska räknas vid inkomstprövningen inför inflyttning, vilket gör att personer med lägre individuella inkomster kan få tillfälle att hyra. Vid utflyttning sägs bara den individuella delen upp och inte hela lägenheten. Kompiskontrakt underlättar för vänner som vill bo ihop men ändå vill ha friheten att flytta när man vill utan att det påverkar vännernas möjligheter att bo kvar.

Kraven för att godkänna hyresgäster och regler för andrahandsuthyrning ska vara generösa, flexibla och bidra till att fler – inte färre – får möjlighet till boende i Stockholm. Möjligheten att söka en extra lägenhet till hemmaboende barn samt vid separation ska kvarstå i samband med hopslagningen av internköerna.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Stadens bostadsbolag ska medverka till och öka nyproduktionstakten av hyreslägenheter och lägenheter för unga och studenter
- Stadens bostadsbolag ska pröva förutsättningarna att uppföra tillfälligt boende för studenter
- Alla bolag ska aktivt arbeta för att minska segregation och sociala klyftor
- Vid nyproduktion ska energiförbrukningen inte vara högre än 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard. Energikraven ska skärpas med inriktning mot plushusstandard, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk
- Bostadsbolagen ska se över möjligheterna att bygga plushus, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk
- Näringsidkare i ytterstadens centrum ska få stabila förutsättningar
- Förutsättningarna för kooperativa hyresrätter ska förbättras
- Stadens bostadsbolag ska införa en policy att barnfamiljer inte får vräkas
- Stadens bostadsbolag ska införa ”kompiskontrakt”
- Reglerna för godkännande av hyresgäst samt andrahandsuthyrning ska vara generösa och flexibla
- Möjligheten att söka en extra lägenhet till hemmaboende barn samt vid separation ska återinföras
- Alla bolag ska aktivt tillämpa antidiskrimineringsklausulen vid upphandlingar
- Alla bolag ska kontinuerligt tillhandahålla praktikplatser
- Alla bolag ska medverka till att antalet anställningar med anställningsstöd ökar med syfte att underlätta inträde på arbetsmarknaden
- Alla bolag ska erbjuda boenden för våldsutsatta kvinnor

AB SVENSKA BOSTÄDER

AB Svenska Bostäder ska äga och förvalta hyresbostäder i Stockholms stad samt bidra med nyproduktion av bostäder. AB Svenska Bostäders arbete och förvaltning ska utgå från ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv.

Nya bostäder

I ett läge då det råder stor bostadsbrist borde Svenska bostäders högsta prioritet vara att bygga nya bostäder. Bostadsbristen är en av Stockholms huvudutmaningar och stadens bostadsbolag borde ägna all kraft åt att lösa den. Det är problematiskt att stora utförsäljningar av allmännyttans bestånd av hyreslägenheter görs utan konsekvensana-

lyser av hur detta påverkar Stockholms medborgare och hur det påverkar stadens möjlighet att växa.

Inga ombildningar ska prövas och de aktiva åtgärder som genomförs för att stimulera ombildningar i Svenska Bostäder ska avbrytas till dess att staden arbetat fram en strategi för vad man vill göra med allmännyttan och hur staden med hjälp av denna möter sitt bostadsförsörjningsansvar.

Järvalyftet och söderortsvisionen

Järvalyftet ska fortsätta vara ett demokratiskt projekt med god förankring bland de boende i Järva, särskild hänsyn ska tas till barn och ungdomars åsikter. Sociala förbättringar samt utomhus – och inomhusförbättringar ska göras utifrån ett genusperspektiv. Svenska Bostäder ska vara öppet för att skapa möjligheter att tillgodose önskemål om till exempel lokaler och aktiviteter för barn, ungdomar, kvinnor, föreningar och företagare i Järva.

Söderortsvisionen ska ta lärdom av Järvalyftet med syfte att engagera så många boende som möjligt i utvecklingsarbetet. Förnyelsearbetet ska fokusera på både förbättringar av den sociala boendemiljön och på att göra områdena klimatsmarta. Nya och upprustade cykelleder samt bättre kollektivtrafik i öst-västlig riktning är viktiga inslag i projektet.

Klimatsatsningar och upprustning av miljonprogrammen

Svenska Bostäder ska i sitt bostadsbestånd minska sin energianvändning med 40 procent fram till år 2014. Bolaget har en stor energibesparingspotential framför allt i miljonprogramsområdena där bostadsbeståndet är likartat. Bostäderna behöver rustas upp av tekniska skäl då de förbrukar mycket energi men också på grund av sociala skäl. En stor energivinst kan uppnås genom nya klimatskal. Skalet omfattar det yttre på husen, såsom väggar, golv och tak samt även fönster och dörrar. Energibesparingar ska göras genom olika driftoptimeringar eller enligt en metod som kallas för EPC. Metoden innebär att byggnadens olika energitjänster redan vid projektstart delas upp i olika funktionsupphandlingar. Genom att tillämpa EPC - metoden kan Svenska bostäder skapa ett förutbestämt ekonomiskt utrymme som sedan kan användas bland annat för att betala av byggnadsinvesteringskostnader. Med hjälp av EPC eller genom driftoptimeringar bör energianvändningen minska med 40 procent fram till år 2014 och genom införande av individuell mätning av värme och vatten kan ytterligare energibesparingar på 5-10 procent uppnås.

Genom att anlita lokal arbetskraft vid upprustning och nybyggnation skapas arbetstillfällen lokalt. Ombyggnationerna ska göras i samråd med Stockholms stadsmuseum så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade. För att spara kostnader och minska avfall ska ombyggnationen genomföras så varsamt som möjligt. Ombyggnationen ska ske i samråd med de boende och inte leda till ökade kostnader.

Svenska Bostäder ska satsa på förnybar energi i form av solfångare, solceller och vindkraft. De platta taken i miljonprogramsbeståndet lämpar sig väl för klimatsmarta lösningar. Samtliga hus som byggs om i miljonprogramsområdena ska förses med solfångare och solceller.

Arbetet med att förbättra drift och ventilation ska pågå kontinuerligt i hela Svenska Bostäders bestånd. Vid ombyggnation ska klimatsmarta val göras och gamla energislukande skal ska ersättas med klimatskal. Vid byte eller renovering av befintliga fönster ska de mest energieffektiva alternativen väljas. Hyresgästerna spelar en viktig roll för energibesparingarna. Svenska Bostäder ska därför informera på olika språk

om hur energianvändningen kan minskas. Bolaget ska också införa individuell mätning och debitering av varmvatten över hela beståndet.

Ägardirektiv för 2013-2014

- Bolaget ska medverka till nyproduktion och öka nyproduktionstakten av hyreslägenheter för unga och studenter
- Energianvändningen i beståndet ska minska med 40 procent till 2014
- Lokal arbetskraft vid upprustningsarbeten ska anlitas i möjligaste mån
- Förnybar energi i form av solfångare, solceller och vindkraft ska prioriteras till fastighetsel
- Information på olika språk om minskad energianvändning ska införas
- Individuell mätning och debitering av varmvatten ska införas
- All oljeuppvärmning ska fasas ut och miljömärkt el användas och använda miljömärkt el

Stadsholmen

Stadsholmen ska äga och förvalta kulturhistoriskt viktiga bostäder i Stockholms stad. Stadsholmens arbete och förvaltning ska utgå från ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv inom ramen för ett övergripande kulturhistoriskt perspektiv.

Stadsholmens fastigheter är en viktig del av Stockholms kulturarv och ska vara kvar i stadens ägo för att säkerställa att kulturarvet vårdas och att dessa även i framtiden är tillgängliga för alla stockholmare. Om fastigheterna får en privat ägare genom ombildning är risken stor att allmänhetens tillgång försvåras och att människor med mindre resurser inte kan efterfråga bostäderna.

FAMILJEBOSTÄDER

Familjebostäder ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad samt bidra med nyproduktion av bostäder. Familjebostäders arbete och förvaltning ska utgå från ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv.

I ett läge då det råder stor bostadsbrist bör Familjebostäders högsta prioritet vara att bygga nya bostäder. Bostadsbristen är en av Stockholms huvudutmaningar och stadens bostadsbolag bör ägna all kraft åt att lösa den. Det är problematiskt att stora utförsäljningar av allmännyttans bestånd av hyreslägenheter görs utan konsekvensanalyser av hur detta påverkar Stockholms medborgare och hur det påverkar stadens möjlighet att växa.

Inga ombildningar ska prövas och de aktiva åtgärder som genomförs för att stimulera ombildningar i Familjebostäder ska avbrytas till dess att staden arbetat fram en strategi för vad man vill göra med allmännyttan och hur staden med hjälp av denna möter sitt bostadsförsörjningsansvar.

Pilotbolag för kooperativa hyresrätter

Den kooperativa hyresrätten förenar fördelarna med hyresrätt respektive bostadsrätt då hyresgäster har stort inflytande över sitt boende samtidigt som de kan ta del av bostadsbolagets kompetens och service. Familjebostäder ska bli pilotbolag för utveckling av den kooperativa hyresrätten. Vid varje erbjudande om försäljning till bostadsrättsförening ska i första hand ges ett erbjudande om att bilda kooperativ hyresrätt.

Ett medvetet energibesparingsarbete

Familjebostäder ligger mitt emellan Svenska Bostäder och Stockholmshem vad gäller energieffektivitet. Med nya klimatskal och ett medvetet energispararbete ska Familjebostäder minska sin energianvändning med 30 procent fram till år 2014. För att uppnå ovanstående krävs investeringar eller sänkta avkastningskrav. Bolaget ska enbart använda miljömärkt el.

Bolaget har några miljonprogramshus i bland annat Tensta som ska förses med nya klimatskal i samråd med stadsmuseet. Den stora andelen 40 - 50-talshus ska förnyas varsamt och göras mer energieffektiva genom klimatsmart upprustning av fasader, renovering av fönster, bättre ventilation och justeringar av elen. Möjligheten att bygga nya klimatskal ska utredas. Klimatskal är husets väggar, tak och golv, men även fönster och dörrar.

Familjebostäder inför också individuell mätning av varmvatten kombinerat med energisparinformation till hyresgästerna. Informationen ska vara på olika språk.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Avbryta samtliga utbildningar i Stockholm
- Bolaget ska medverka till nyproduktion och till ökad byggnadstakt av hyreslägenheter för unga och studenter
- Bli pilotbolag för utveckling av den kooperativa hyresrätten
- Energianvändningen i beståndet ska minska med 30 procent till 2014
- Lokal arbetskraft vid upprustningsarbeten ska anlitas i möjligaste mån
- Förnybar energi i form av solfångare, solceller och vindkraft ska prioriteras till fastighetsel
- Information på olika språk om minskad energianvändning ska införas
- Individuell mätning och debitering av varmvatten ska införas

STOCKHOLMSHEM

Stockholmshem ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad samt bidra med nyproduktion av bostäder. Stockholmshems arbete och förvaltning ska utgå från ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv.

I ett läge då det råder stor bostadsbrist bör Stockholmshems högsta prioritet vara att bygga nya bostäder. Bostadsbristen är en av Stockholms huvudutmaningar och stadens bostadsbolag bör ägna all kraft åt att lösa den. Det är problematiskt att stora utförsäljningar av allmännyttans bestånd av hyreslägenheter görs utan konsekvensanalyser av hur detta påverkar Stockholms medborgare och hur det påverkar stadens möjlighet att växa.

Inga nya utbildningar ska prövas och de aktiva åtgärder som genomförs för att stimulera utbildningar i Stockholmshem ska avbrytas till dess att staden arbetat fram en strategi för vad man vill göra med allmännyttan och hur staden med hjälp av denna möter sitt bostadsförsörjningsansvar.

Stockholmshem ska ha minskat sin energianvändning med 40 procent fram till år 2014. Bolaget ligger sist bland de kommunala bostadsbolagen när det gäller energieffektiviseringar. Bolaget står också för den största delen av koldioxidutsläppen från stadens bolag och förvaltningar varför den största minskningen bör vara på detta bolag. Stockholmshem ska fasa ut all oljeuppvärmning samt enbart använda miljömärkt el. För att kunna genomföra detta behöver Stockholmshem anställa energikonsulter för utbildning av personalen. I hela beståndet finns överlag stora energivinster att göra genom att förbättra och justera värmesystem och ventilation. Även Stockholmshem

ska införa individuell mätning och debitering av varmvatten kombinerat med energisparinformation till hyresgästerna.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Alla ombildningar i beståndet i innerstaden, närförort, i områden med upprustningsbehov ska avbrytas
- Bolaget ska medverka till nyproduktion och öka nyproduktionstakten av hyreslägenheter för unga och studenter
- Energianvändningen i beståndet ska minska med 40 procent till 2014
- Lokal arbetskraft vid upprustningsarbeten ska anlitas i möjligaste mån
- Förnybar energi i form av solfångare, solceller och vindkraft ska prioriteras som fastighetsel
- Information på olika språk om minskad energianvändning ska införas
- Individuell mätning och debitering av varmvatten ska införas
- Fasa ut all oljeuppvärmning och används miljömärkt el

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** godkänns.

MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar bland annat vård- och omsorgsboenden, servicehus, trygghetsboenden och seniorbostäder. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva, fullt tillgängliga och energieffektiva bostäder för människor i behov av stöd och trygghet.

Öka mångfalden

Bolaget ska bidra till att öka mångfalden av boendeformer och värna beståndet av kollektivhus med tillgänglighetsanpassade lägenheter. Tillgången på gemensamhetslokaler ska öka och den sociala dimensionen i bostadsbeståndet förbättras.

Bolaget ska fram till år 2014 ha minskat energianvändningen med 40 procent. Energieffektiviseringsåtgärder såsom förbättrad ventilation, injusteringar av värmesystemen, byte till energieffektiva armaturer och förbättrade klimatskal ska genomföras i samband med underhåll, förvaltning och ombyggnad.

Tomställda lägenheter som kan uppstå vid ombyggnad och upprustning av lägenheter ska i möjligaste mån uthyras som studentlägenheter.

Bolaget ansvarar för att tillhandahålla LSS-boenden, det vill säga bostäder för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. Den planerade utbyggnaden uppgår till bara en bråkdel av vad som behövs. Bolaget ska se till att fler LSS-bostäder kommer till stånd.

Alla bolagets boenden med prioritet för demensboenden ska ha tillgång till utemiljövistelse av hög kvalitet. Vid markanvisning för nybyggnad av äldreboenden är det viktigt att mark finns för skapande av utevistelse av hög kvalitet.

Bolaget ska fortsätta att upprusta dåligt fungerande utemiljöer i sina fastigheter enligt gestaltungsprogrammet samt skapa en personalgrupp med kompetens att beställa och förvalta utemiljöerna så att de kan nyttjas av de boende och avsätta pengar för detta.

Redan inom tio år väntas stadens äldre medborgare (70+) öka markant. Vi vet att dagens seniorer ställer helt nya krav på sitt boende. Det innebär att visionsarbete och planering för nya boenden och boendeformer måste börja nu. Vi föreslår att beredskapen för denna utveckling höjs genom att en grupp utses, med initierade och experter, med uppgift att arbeta fram förslag på hur stadens äldreboende i framtiden ska se ut samt att en budget avsätts för detta syfte.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Bolaget ska fram till år 2014 ha minskat energianvändningen med 40 procent
- Bolaget ska bidra till att öka mångfalden av boendeformer
- Bolaget ska hyra ut tomställda lägenheter till studenter
- Bolaget ska öka utbyggnadstakten av LSS-boenden
- Bolaget ska bidra till beståndet av kollektivhus med funktionshinderanpassade lägenheter
- Bolaget ska fortsätta att rusta upp fastigheternas utemiljöer, tillsätta en personalgrupp med specialkompetens för utemiljöerna samt avsätta budget för ändamålet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB

Stockholms stads bostadsförmedling ska förmedla bostäder i ett öppet och transparent system som motverkar diskriminering. Bolaget ska förmedla försöks- och träningslägenheter och diskutera med privata fastighetsägare om hur de kan samverka med allmännyttan så att tillräckligt antal lägenheter för detta syfte säkerställs. Bolaget ska aktivt motverka segregation och verka för alla människors lika värde.

I väntan på ett hyreskontrakt är andrahandsboende ofta det enda alternativet för många unga. Vi vill öka och skärpa bostadsförmedlingens service så att den även förmedlar säkra och trygga andrahandsbostäder. Det skulle öka tryggheten både för den som hyr ut sin lägenhet, och för den som flyttar in. Det skulle också öka insynen i andrahandsuthyrningen samt öka rörligheten på bostadsmarknaden, eftersom fler skulle hyra ut sin lägenhet även under kortare perioder.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Bolaget ska förmedla bostäder i ett öppet och transparent system som motverkar diskriminering och segregation
- Bolaget ska inrätta en andrahandsförmedling

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Stads Bostadsförmedling AB** godkänns.

SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB)

SISAB ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla, pedagogiska och energieffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Skapa bättre arbetsmiljö i skolorna

Stockholms elever förtjänar en bra arbetsmiljö. Miljöpartiet satsar på fräschare skolmiljöer och på bättre ljudmiljö. Alla skolor ska självklart vara fria från mögel och ha godkänd luftkvalitet.

I "världens tillgängligaste huvudstad" ska alla skolor vara tillgängliga, inte bara anpassas efter enskilda elever. Enkelt avhjälpta hinder ska vara borttagna senast 2014. Tillgänglighetsarbetet får dock inte ses som ett projekt med ett slutdatum när allt ska vara tillgängligt. Tillgängligheten är något som ständigt måste ses över och förnyas. När renoveringarna genomförts är det viktigt att skolan tilldelas tillräckliga resurser för att klara de hyreshöjningar som uppkommer.

Tillgänglighet handlar inte bara om rörelsehinder utan även om den sociala arbetsmiljön. En väl fungerande ljudmiljö underlättar för arbetsron i skolan och är avgörande för att även elever med hörselnedsättning eller koncentrationssvårigheter kan ta till sig vad som sägs.

SISAB borde få ett utökat ansvar att åtgärda brister i inomhusmiljön samt göra lönsamma energieffektiviseringar och detta måste förenklas. SISAB måste därför tillåtas ha ett eget investeringsutrymme så att man kan åtgärda problem snabbare.

Energieffektivisera stadens skolor

Flera skolor är idag stora energislukare samtidigt som de behöver byggas om. När nya skolor byggs – eller energieffektiviseras är det viktigt att skolbyggnadernas energilösningar synliggörs i skolbyggnaden i pedagogiskt syfte och för att ingå i barnens lärande.

Med hjälp av EPC, att byggnadens olika energitjänster redan vid projektstart delas upp i olika funktionsupphandlingar, eller genom egna åtgärder då bolaget har hög energikompetens, ska energianvändningen minska med 30 procent till 2014. Nya klimatskal, husens väggar, tak och golv, och driftoptimeringar kan minska energianvändningen med ytterligare procent. En viktig post för att energieffektivisera SISAB:s bestånd är att införa nya energisnåla armaturer.

Sommarverksamhet i skollocalerna

Det ska beredas möjligheter att öppna vissa skollocaler för ungdomsverksamhet under sommaren. Skolan ska under sommarmånaderna kunna bli en mötesplats för unga och vuxna där roliga och intressanta aktiviteter pågår. Då skapas en positiv bild av skolan som också kan bidra till minskad skadegörelse under sommarmånaderna. Föreningar ska inte betala hyra för att använda lokalerna men däremot bidra till underhållet.

Gröna skolgårdar

Skolgårdarna är en viktig del i elevernas skolmiljö. De ska vara roliga, stimulera till rörelse och också ge möjlighet till återhämtning och vila. Arbetet med gröna skolgårdar ska vara en naturlig del av SISAB:s arbete och behöver prioriteras. Eleverna ska själva få vara delaktiga i utvecklingen av skolgårdarna.

SISAB ska ges i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder genomföra en kartläggning av Stockholms skolgårdars utvecklingsbehov med hänsyn till skolgårdarnas betydelse för lärande, kreativitetshöjande och miljömässiga värden och ta fram konkreta förslag på upprustnings- och utvecklingsmöjligheter. För att säkra detta bör ett verktyg av typen lekvärdesfaktor tas fram. Detta används i Malmö stad och är ett sätt att värdera utemiljön/skolgårdarna. Lekvärdesfaktor ska bidra till att skapa en god utemiljö och stimulera till lek och rörelse, öka omvärldsförståelsen och vara ett pedagogiskt komplement. Hela den fysiska skolmiljön är viktig och hänger starkt ihop med barns förutsättningar att lära och må bra.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Staden kommer de närmaste tio åren att få cirka 27 000 nya grundskoleelever, men planeringen för lokalbehovet har bara omfattat stadens egenregiskolor. SISAB behöver få ett bredare uppdrag i relation till de fristående skolor som är intresserade av att etablera sig eller utvidga sin verksamhet i Stockholm. Fristående skolhuvudmän som är intresserade av att expandera och teckna långa hyresavtal bör erbjudas hyra lokaler av SISAB. Både befintliga, ombyggda eller nybyggda lokaler bör kunna bli aktuella. SISAB får därmed ett utökat ansvar i att ta uppdrag även från externa beställare. Detta behövs för att möta det växande behovet av skollokaler och även fortsatt tillhandahålla lokaler som är bra miljöer för barn och personal. SISABs breda kompetens inom området är en viktig resurs som i ökad utsträckning även ska komma fristående skolor och dess elever till del.

Ägardirektiv för 2013-2015

- SISAB ska aktivt delta i planeringen för att klara utbyggnaden av förskolor och grundskolor
- SISAB ska i större utsträckning än i dag möta behovet av lokaler hos fristående skolor
- Bolaget ska vara delaktigt i att ta fram ett verktyg av typen lekvärdesfaktor
- Bolaget ska tillgänglighetsanpassa alla skollokaler. Enkelt avhjälpta hinder ska vara åtgärdade senast 2014
- Bolaget ska fram till år 2014 ha minskat energianvändningen med 30 %
- Vid nyproduktion av skolor/förskolor ska höga energi- och miljökrav ställas. Alla skolor/förskolor som markanvisas i Stockholm ska inte förbruka mer än 50kWh/kvm/år exklusive hushållsel med målet att 2015 uppnå passivhusstandard. Energikraven ska skärpas med inriktning mot att vara plushusstandard, det vill säga hus som producerar energi med hjälp av solceller, solfångare och minivindkraftsverk.
- Bolaget ska bereda möjligheter för sommaröppna skollokaler
- Bolaget ska genomföra en kartläggning av skolgårdarnas utvecklingsbehov
- Bolaget ska aktivt arbeta med förnyelse av skolgårdar i samarbete med eleverna

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

STOCKHOLM VATTEN AB

Bolagets mål och uppgifter

Stockholm Vatten ska leverera rent, hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm samt under höga säkerhets- och miljökrav ordna avloppshantering inklusive dagvattenhantering. Bolaget ska bidra till en hållbar samhällsutveckling och ligga i framkant av teknisk utveckling. Produktion/distribution av dricksvatten och rening och utsläpp av avloppsvatten ska vara så effektiv och så lite miljöbelastande som möjligt. Bolaget ska arbeta aktivt för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshantering. Regionalt samarbete är viktigt för att bättre utnyttja gjorda investeringar i vattenproduktionsanläggningar samt för att främja förebyggande åtgärder för att trygga Mälaren som vattentäkt. Vattenvård ska vara en viktig del av bolagets arbete. Bolaget ska utveckla sin kompetens och ha ett aktivt utvecklings- och erfarenhetsutbyte genom nordiska och internationella samarbeten och projekt. En viktig uppgift för bolaget är att utbilda barn och ungdomar om stadens vattenhantering, till exempel ska vatten- och avloppsverk ta emot studiebesök från Stockholms skolor.

Omvandla organiskt avfall till biogas

Bolaget ska långsiktigt minska sin klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från avloppssystemen. Bolaget ska även tillsammans med Stockholms stad utreda möjligheten att minska sitt energiberoende med hjälp av lokalt producerad el, till exempel solkraft eller vindkraft vid bolagets anläggningar. Det är viktigt att Stockholms stad långsiktigt satsar på insamling och behandling av organiskt avfall. Målet är att staden ska samla in 70 procent av stadens matavfall för produktion av biogas. Ett system för insamling av matavfall i hela staden ska utvecklas tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden och bostadsbolagen, både för hushåll och för verksamheter.

Hålla hög klimatberedskap

Klimatförändringarna innebär nya risker i Stockholm, särskilt utifrån stadens vattennära läge. Utöver översvämningar av Mälaren kommer korta intensiva regnoväder att förekomma vilka kan orsaka lokala översvämningar på vissa platser i Stockholm. Häftiga skyfall och höga vattenstånd leder till bräddningar av avlopp och dagvattenledningarna vilket ökar mängden närsalter, bakterier och miljögifter i Mälaren. Här krävs hög beredskap och anpassad dimensionering av Stockholm Vattens avlopps- och dagvattensystem. Redan nu står det klart att Norsborgs vattenverk påverkas vid översvämning av Mälaren. Även kraftiga regn och översvämningar i områden utan bebyggelse kan orsaka problem om marken är förorenad, vilket kan leda till urlakning av tungmetaller och att andra giftiga ämnen kommer ut i Mälaren. Stockholm Vatten ska ha en viktig roll i framtagandet av beredskapsplaner för att undvika att giftiga ämnen tillförs Mälaren. Stockholm Vatten har också en viktig roll i arbetet för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna uppnås till år 2021.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Leverera rent och hälsosamt dricksvatten till Stockholms invånare
- Tillse att avloppsrening sker med bästa teknik för att minska utsläpp av skadliga ämnen
- Minska läckaget av växthusgasen metan från avloppsanläggningarna
- Utveckla behandlingen av organiskt avfall och utöka biogasproduktionen
- Utveckla kapaciteten för att uppgradera rågasen till biogas för fordon

- Arbeta förebyggande med klimatberedskap
- Utveckla arbetet med att lokalt omhänderta dagvatten
- Aktivt delta i regionalt, nationellt och internationellt samarbete

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Säkerställa att Stockholms sjöar och vattendrag har god ekologisk och kemisk status	Läckor från vattenledningsnätet	Minska
	Reduktion av skadliga ämnen i vattenledningsnätet	Påbörjas
	Kväverening	Öka
	Fosforrening	Öka långsiktigt
	Kemiska ämnen som renas i reningsverken	Öka långsiktigt
	Bräddning från avloppsnetet	Minska
	Sjöar och vattendrags biologiska mångfald	Stärks
	Erfarenhetsutbyten inom nationella och internationella projekt	Öka
	Antal vattenvårdande insatser	Öka
	Andel upphandlingar av varor och produkter där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 procent
		Läckor från vattenledningsnätet
Avfall ska minimeras och tillvaratas som en resurs	Mängd rötslam där näringsämnen tillvaratas	Öka
Stockholms klimatpåverkan ska inte vara högre än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv	Klimatberedskap och skydd av befintliga vattentäcker	Stärks
	Mängd producerad rågas för biogasproduktion.	Öka
	Inköp av el från producenter som enbart tillhandahåller miljömärkt el	100 procent
	Läckage av växthusgaser från avloppsanläggningarna	Minska
	Andel elbilar i verksamheten	Öka
	Mängd inköpt el	Minska
	Antal upphandlingar där sociala, etiska och miljömässiga krav samt krav på tillgänglighet ställs	Öka

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

STOCKHOLMS HAMN AB

Bolagets mål och uppgifter

Stockholms hamn AB ska säkerställa och utveckla goda förutsättningar för regionens varuförsörjning och därigenom främja regionens utveckling. Sjöfarten är ett av de mest energieffektiva sätten att transportera stora godsmängder och därmed kan sjöfarten spela en viktig roll i Stockholmsregionens klimatomställning. Transporter med sjöfart ska så långt som möjligt samordnas med järnväg för att utgöra stommen i ett trafikslagsövergripande system. Stockholms hamnar utgör viktiga logistiknav för hela Mälarenregionen.

Bolaget ska prioritera medverkan i utbyggnaden av järnvägens infrastruktur och logistiklösningar. Det gods som i framtiden kommer att gå via Värtan bör transporteras med tåg. Stockholms hamnar har en viktig roll för passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Bolaget ska arbeta för förbättrade anknäytningar mellan kollektivtrafik till sjöss och på land samt även främja utvecklingen av tilläggsplatser för kollektivtrafik på vatten, och lokal godstrafik. Kollektivtrafik på vatten kan ge nya genar resmönster och samtidigt avlasta övrig kollektivtrafik.

Stockholms hamn AB ska arbeta för långsiktigt hållbar utveckling genom att i alla sina verksamheter bedriva ett integrerat och proaktivt miljöarbete. Bolaget ska fortsätta tillämpa lägre hamnavgifter för fartyg som har miljöanpassad drift och är miljöcertifierade. Färjor och kryssningsfartyg bör, så långt möjligt, elanslutas i hamn för att minska luftföroreningar och buller. Servicen till kryssningspassagerare bör vara anpassad till Stockholms miljöarbete, till exempel ska det avtalas om att transporter på land ska ske med fordon som drivs med förnybara drivmedel. Stockholms hamnar ska aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar.

Stockholms hamn AB ska arbeta för att Stockholms inre kajer i högre grad ska kunna användas som tilläggsplatser och för rekreation. Möjligheterna att bo på båtar ska utvecklas och stadens infrastruktur, bland annat vatten och avlopp, anpassas så att detta kan ske i större utsträckning.

Det finns kapacitet för gods i befintliga hamnar med goda spårförbindelser, exempelvis i Södertälje, Gävle, Oxelösund och Norrköping, varav flera har kort insegling. Stockholm hamn AB ska utreda möjligheter att köpa in sig i andra hamnar, till exempel i Södertälje hamn. Södertälje kommun har öppnat upp för olika former av ägarsamarbeten för Södertälje hamn. Om staden bättre kan nyttja befintliga hamnar saknas behovet av att bygga en ny hamn vid Norviksudden i Nynäshamn. Utbyggnaden av en stor hamn i Nynäshamn skulle innebära en svag koppling till järnvägsnätet och därmed omfattande lastbilstransporter, och på sikt medföra eventuella oönskade vägdragningar genom Södertörn och dess gröna kilar.

En spårlösning till Kapellskärs hamn, med koppling till stambanan, bör utredas.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Avbryta planeringsarbetet för en ny hamn i Norvik till förmån för en lösning där befintliga hamnar norr och söder om Stockholm utnyttjas
- Medverka i planeringen av en utbyggnad av järnvägens infrastruktur och i dess logistiklösningar
- Delta i planeringen av hållplatser för kollektivtrafik på Stockholms inre vatten

- Fortsätta upprusta innerstadskajer som används som tilläggsplatser och för rekreation
- Vidareutveckla differentierade hamnavgifter med avseende på miljöpåverkan, öka möjligheterna att elansluta fartyg i hamn samt ställa krav på miljöcertifiering av kryssningsfartyg

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB STOKAB

Bolagets mål och uppgifter

AB Stokabs uppgift är att bygga ut och underhålla kommunikationsnät i Stockholmsregionen samt att hyra ut fiberförbindelser i dessa nät. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen. Genom AB Stokabs dotterbolag S:t Eriks Kommunikation AB erbjuder Stockholms stad ett kommunikationsnät - S:t Erik Kom - på vilken tjänster upphandlade av Stockholms stad förmedlas på ett effektivt och säkert sätt. S:t Erik Kom är ett nät exklusivt för Stockholms stads förvaltningar och bolag anpassat till deras egna behov. S:t Erik Kom är också till för staden så att marknadsaktörer kan erbjuda Stockholm stads verksamheter sina tjänster.

S:t Erik Kommunikations uppdrag är att förvalta och utveckla Stockholms stads kommunikationslösningar för såväl administration som för det mer publika behovet för skola, barnomsorg, fritid och kultur.

AB Stokab har ansvaret för stadens kommunikationslösningar. Kommunfullmäktige har överlämnat ett förvaltningsansvar till bolaget. Bolaget omfattas därmed av den övergripande samordningen av IT-verksamheten såväl för stadens nämnder som för bolagskoncernen. AB Stokab ska aktivt stödja och ta del i utvecklingsarbetet inom IT för verksamheterna inom nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Utveckla fibernätets funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt tillgång till externa tjänster
- Fortsätta arbetet med kostnadseffektiviseringar och rationaliseringar
- Administrera och utveckla stadens samlade kommunikationsnät
- Genomföra bredbandsutbyggnaden enligt handlingsplan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Stokab** godkänns.

STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB

Bolagets mål och uppgifter

Stockholm Parkering ansvarar för parkeringsytor i garage och på tomtmark för bilar och cyklar. Den främsta uppgiften är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon. Bolaget ska användas aktivt i en parkeringsstrategi som syftar till att öka gatutrymmet för andra trafikslag än bilen, framför allt genom överföring från gatumarksparkering till garage. Stockholms stads Parkerings AB ska också användas och spela en roll i stadsplanering genom att bygga centrala parkeringsgarage som byggföretag kan köpa in sig i istället för att bygga parkering i varje fastighet, så kallade parkeringsköp. Målet är en mer effektiv användning av parkeringsytor som också underlättar utveckling av alternativ till privatbilism. Totalt ska detta leda till en nettominskning av antalet parkeringsplatser och till en minskning av antalet bilar som parkerar på gatumark inom Stockholms stad.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Ansvara för parkeringsytor för bilar och cyklar inom staden
- Tillsammans med trafikkontoret arbeta för överföring av parkering på gatumark till garage och tomtmark
- Tillsammans med stadsbyggnadskontoret arbeta för ett brett genomslag för parkeringsköp
- Uppmuntra och underlätta kundernas övergång från egen bil till bilpool
- Medverka i uppbyggnaden av infrastrukturen för laddbilar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms stads Parkerings AB** godkänns.

STOCKHOLMS STADSTEATER AB

Bolagets mål och uppgifter

Stockholms stadsteater ska spela scenkonst som är av hög konstnärlig kvalitet och angelägen för alla stockholmare. Genom bredd i repertoaren ska teatern erbjuda stockholmarna och stadens gäster en mångfald av scenkonstuttryck.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Aktivt verka för att nå nya teaterbesökare
- Vara ett föredöme för andra teatrar gällande jämlikhet, personalpolitik och personalsammansättning
- Ha en bred och livaktig verksamhet i Skärholmen och i stadens parker samt söka nya arenor och spelplatser för att nå fler stockholmare
- Fortsätta arbetet med att aktivt söka en ny publik bland stadens unga befolkning i ytterstaden
- Avsätta en viss andel rörliga resurser för en framgångsrik utvecklingsprocess.
- Det konstnärliga arbetet inom den fasta ensemblen ska präglas av långsiktighet och kontinuitet

Stadsteaterns koncernbidrag ska uppgå till 220 miljoner kr för 2013 för att utveckla produktionen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och bidra till utvecklingen av Stockholm som hållbar turist- och evenemangstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet. Bolaget har utvecklats genom förvärv av ytterligare fastigheter söder om Globen under namnändring till Stockholmsarenan. De nya fastigheterna ska ge plats för en utveckling av evenemangsverksamheten i samarbete med berörda intressenter/hyresgäster.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Verksamheten ska tillhandahålla energieffektiva lokaler och anläggningar för evenemangsutbud bestående av bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- Ansvara för att den nya arenan samt Globen drivs energieffektivt utifrån moderna krav
- Delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- Genomföra verksamheten utifrån de gemensamma direktiven för koncernens bolag

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

STOCKHOLM BUSINESS REGION AB

Stockholm Business Region har till uppgift att utveckla och marknadsföra Stockholm som etablerings- och besöksort, tillsammans med näringslivet, universitet och högskolor, Stockholms stads övriga verksamheter, andra kommuner samt statliga myndigheter.

Stockholm Business Region är ett helägt kommunalt bolag i Stockholms stad och ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Stockholms Business Region har två dotterbolag, Stockholm Business Region Development, som arbetar med näringslivsutveckling, näringslivsservice och investeringsfrämjande samt Stockholm Visitors Board, som arbetar med att marknadsföra Stockholm som besöksort för privat- och affärsresenärer och att tillhandahålla turistservice.

Nya och växande företag kommer att vara avgörande, både för att skapa nya arbetstillfällen och för att hitta lösningar på de klimat- och miljöproblem vi står inför. Stockholm ska vara en bra stad för småföretagande. Staden ska arbeta aktivt för att minska och förenkla regelverken för att minska företagets kostnader för administration. Det kan till exempel handla om att korta tiden för att få olika tillstånd eller att företagare snabbare kan få kontakt med ansvariga tjänstemän inom staden.

Ett direkt samarbete mellan Stockholm och storstäderna runt Östersjön är avgörande för att komma till rätta med Östersjöns svåra miljöproblem. Det finns stora möjligheter till samverkan, till exempel kring frågor om handel, turism, vetenskap och miljö-kunnande. Östersjöregionen skulle kunna bli en spjutspets för hållbar ekonomisk utveckling. Stockholm har goda möjligheter att utvecklas till ett centrum för Östersjöregionen.

Utvecklingscentrum för små företag

Bolaget ska aktivt arbeta med att stödja lokal utveckling av småföretagandet inom stadsdelarna. Småföretagarcentrum ska utvecklas för att ytterligare skapa förutsättningar för nya företagsidéer att utvecklas. Rådgivning och stöd ska ges till småföretagare, bland annat genom mikrolån till företagare som har svårt att hitta start- eller riskkapital. Bolaget ska bidra till utvecklingen av stadens näringsliv genom att särskilt prioritera stöd till företagande och entreprenörskap bland kvinnor och utrikes födda. Vi vill även se en särskild satsning på företagande och sociala kooperativ för unga utan fullgjord skolgång.

Stockholm ska vara en företagervänlig stad både för att minska arbetslöshet men också för att bistå etablering av nya företag. Stockholm business region ska stötta de som vill etablera sociala såväl som andra företag i Stockholm. Blivande företagare kan bland annat behöva hjälp med att orientera sig i det lokalutbud som finns i Stockholm. Blivande företagare ska inte behöva söka sig bort från staden för att skaffa lämpliga lokaler.

Kulturföretagare

Det finns en stor potential i de kreativa näringarna i Stockholm. Stockholm business region ska aktivt bidra till utvecklingen av företagskluster där design-, miljö-, miljöteknik-, kultur-, och it- företagare kan inrymmas. Kreativa människor och företag skapar ett respektfullt och öppet klimat och har en stark dragningskraft på andra yrkesgrupper och branscher. Men småföretagare, kulturarbetare, konsthantverkare och formgivare har idag svårt att till exempel hitta lokaler till rimliga priser, nya som gam-

la. Staden måste dels planera in lämpliga lokaler när vi bygger nytt, dels bevara verkstadslokaler; Färgfabriken och Gustavsbergs fabriker är lyckade exempel på hur kreativa miljöer skapas med minimal upprustning. Telefonplan är ett bra exempel på ställen där kluster för de kreativa näringarna har möjlighet att utvecklas.

Miljöföretagare

Staden ska aktivt stödja utveckling av olika typer av miljöföretag, ny miljöteknik och främjande av miljöriktig produktion inom mer traditionella branscher. Sverige och Stockholm har ett gott internationellt rykte inom miljöområdet. Detta måste värnas och särskilt fokus ska läggas på marknadsföring av svenska, regionala och lokala miljöföretag. SBR ska bidra till utvecklingen av företagskluster, där miljö och teknikföretag blandas med designföretag, och där även kultur- och kulturteknikföretag kan inrymmas

Besöksnäringen

Stockholm ska vara en spännande och attraktiv besöksstad. Besöksnäringen ska utvecklas genom en särskild satsning på att lotsa och stödja arrangörer som vill anordna konferenser, festivaler eller evenemang i Stockholm. Satsningen ska genomföras som ett samarbete mellan staden, näringslivet och ideella organisationer.

Stockholms stad ska arbeta aktivt för att de evenemang som arrangeras har högt ställda krav på en låg energianvändning, och att evenemangen har ett aktivt miljöarbete. Evenemang som staden själva arrangerar, helt eller i delar ska visa upp bilden av Stockholm som en huvudstad som präglas av öppenhet, som värnar om klimatet och som lyfter kulturens roll. De evenemang som staden stödjer och själva arrangerar ska spegla Stockholm som en stad som präglas av influenser från människor från hela världen som nu bor och verkar i Stockholm. Det ska finnas sätt att mäta hållbarheten hos ett evenemang. Staden ska genom SBR ta fram en metod för att mäta den sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarheten hos evenemang.

Stockholm har stora förutsättningar för att ytterligare öka sin betydelse som besöksstad både för inhemska och internationella gäster. Evenemangsavdelningen ska utvecklas. Staden ska också aktivt satsa på hållbar ekoturism.

Turistevenemang med särskild profil, såsom Stockholm Pride, ska ha fortsatt hög prioritet. Satsningar på evenemang som visar det mångkulturella Stockholm och marknadsföring av det gröna Stockholm, exempelvis Ekoparken och skärgården är viktiga för att visa upp det som särskiljer Stockholm mot andra huvudstäder i Europa.

Ägardirektiv för 2013–2015

- Utveckla småföretagarcentrum som hjälper företag och affärsidéer att utvecklas
- Utveckla ett branschprogram för miljöteknik med ökade satsningar på miljöteknikcentrum och marknadsföring
- Ökade satsningar på profilturism såsom Stockholm Pride, ekoturism och skärgårdsturism
- Utveckla mångfalden i stadens näringsliv genom stöd till ökat företagande bland kvinnor och utrikes födda
- Bidra till att det bildas företagskluster för design-, kulturteknik-, miljö-, miljöteknikföretag på centralt belägna platser i Stockholms stad
- Kartlägga utbud och behov av ändamålsenliga affärslokaler i anslutning till lokala centrumanläggningar i Stockholms stads ytterområden
- Särskild satsning på att lotsa och stödja arrangörer som vill anordna konferenser, festivaler eller evenemang i Stockholm

- Bolaget ska utveckla en metod för att mäta hållbarheten hos olika evenemang.

Mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål 2013
Stockholm ska ha en dynamisk arbetsmarknad där det är lätt att starta företag och vi tillsammans investerar för framtiden	Andelen utrikes födda som startar eget företag	Öka
	Andelen kvinnor som startar eget företag	Öka
Stockholm ska präglas av öppenhet, mångfald och jämställdhet samt garantera allas lika rättigheter och möjligheter	Antal evenemang som präglas av öppenhet	Öka
	Antal evenemang som präglas av mångfald	Öka
Det ska finnas goda förutsättningar att starta och driva företag	Antal besök på småföretagarcentrum	Öka
	Andelen kvinnor och utrikes födda som får stöd för att starta eget	Öka
	Antal företagskluster	ett

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:T ERIK FÖRSÄKRING AB

Bolagets uppgifter

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens förvaltningar och bolag.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Samtliga sakförsäkringar som stadens förvaltningar och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- Bolaget ska aktivt informera om sin verksamhet gentemot förvaltningar och bolag
- Arbeta aktivt utifrån de gemensamma direktiven för koncernen

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Försäkring AB** godkänns.

S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB

Bolagets uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som har ingåtts med övriga dotterbolag
- Arbeta aktivt utifrån de gemensamma direktiven för koncernen

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:T ERIK MARKUTVECKLING AB

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter och aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Fastigheterna finns i stadsutvecklingsområdena Ulvsunda, Slussen och Gullmarsplan. Fastigheter med höga kulturhistoriska värden ska hanteras varsamt och ses som viktiga arkitektoniska tillgångar för att skapa stadsmiljöer med byggnader från olika epoker.

Verksamheten ska inriktas på förvaltning och uthyrning av lokaler till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till fastigheternas begränsade återstående livslängd. Energieffektivisering och god miljöhushållning ska vara en del av bolagets förvaltning och uthyrning av lokaler. Bolaget ska, där så är möjligt, verka för att fastigheter och mark kan användas till studentbostäder under övergångstiden.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Arbeta aktivt med resurshushållning och energieffektivisering av fastigheter
- Verka för att fastigheter och mark används för studentbostäder

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

BOLAG UTANFÖR STOCKHOLMS STADSHUS AB

AB FORTUM VÄRME HOLDING SAMÄGT MED STOCKHOLMS STAD

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Stärk miljöprofilen

Motivet för stadens ägande i Fortum Värme Holding är att tillgodose en stor del av behovet av värme, varmt vatten och kyla i Stockholmsområdet på ett ekologiskt uthålligt sätt. Verksamheten i AB Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella mål. Staden har som delägare intresse av att verksamheten är förenlig med stadens politik för effektivare energianvändning, minskad mängd avfall och ökad produktion av biogas från matavfall. Därutöver har staden som ägare intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling i syfte att minska boendekostnaderna för de stockholmarna som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Utvidga fjärrvärmenätet för att nå fler kunder
- Erbjuder fjärrvärme till konkurrenskraftiga priser i syfte att behålla och knyta till sig kunder
- Avveckla användandet av fossila bränslen till förmån för förnybara bränslen
- Ta fram en avvecklingsplan för kolanvändningen under år 2013
- Baslasten ska vara fossilfri senast 2016
- Arbeta med fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- Delta i energiplaneringar för nybyggnadsområden
- Bedriva utvecklingsarbete för produktion av förnyelsebar energi
- Öka samverkan om produktionskapaciteten tillsammans med andra aktörer
- Enbart använda sådana fasta biobränslen som uppfyller högt ställda hållbarhets-kriterier

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns.

MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera, genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Staden äger 51 % av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms handelskammare 49 %.

Stockholmsmässan har ett mycket gott annonsläge som bättre än idag borde utnyttjas. Miljöpartiet vill etablera solceller på taket och etablera vinkraftverk i anslutning till byggnaden.

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagens produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna. Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna. Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- Fortsätta utveckla anläggningen så att den drivs energieffektivt och är välanpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- Samverka med stadens bolagskoncern Stockholms Stadshus AB
- Utveckla anläggningen så att den minskar sin energianvändning
- Se över möjligheterna att producera egen fastighetsel genom att etablera solceller på taket och genom att etablera vinkraft intill byggnaden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Miljöpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND

STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)

Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är organiserad tillsammans med nio andra kommuner i Storstockholms brandförsvaret (SSBF). Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. SSBF analyserar omvärlden och anpassar sig efter samhällets riskbilder. Förbundet har hög beredskap för klimatförändringar. Information om brandskydd och utrymning vid brand utformas så att alla invånare har möjlighet att ta del av den.

Det sker en kraftig utbyggnad av bostäder i Stockholm. Tunnlarna och andra undermarksanläggningar har hög belastning och ett stort antal transporter med farligt gods sker i Stockholms län. Regionen ställs inför nya typer av riskscenarier. Storstockholms brandförsvaret ska ha beredskap för klimatförändringar, extrema nederbörds mängder och översvämningsrisker. Verksamheten ska vara ett föredöme i att minska sin miljöbelastning.

Information till barn och ungdomar prioriteras liksom kommunikation med personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Skolbesök för att informera om brand- och räddningsverksamheten, om brandfaror och risker samt om hur man kan förebygga bränder och annan skadegörelse genomförs. Stockholmsregionen är mångkulturell. Därför krävs kultur- och språkpassad information om säkerhet och risker i staden så att alla kan förebygga och vara förberedda inför krissituationer.

Allt högre krav ställs på räddningstjänsten och det leder till ökad arbetsbelastning. Ett aktivt arbete ska bedrivas för god arbetsmiljö, jämställdhet och ökad mångfald bland personalen.

38. Miljöpartiets förslag till mål och ågardirektiv för 2013-2015 för **Storstockholms brandförsvaret** godkänns.

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 525,6	7 726,8	201,2
Verksamhetens kostnader (-)	-41 060,3	-41 803,5	-743,2
Avskrivningar (-)	-821,7	-821,7	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-768,5	-768,5	0,0
Prestationsreserv	-883,6	-883,6	0,0
Pensionsavgifter (-)	-689,5	-689,5	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-36 698,0	-37 240,0	-542,0
Skatter	35 599,6	36 113,2	513,6
Begravningsavgift	133,5	164,3	30,8
Inkomstutjämning	-1 957,0	-1 957,0	0,0
Kostnadsutjämning	1 102,0	1 102,0	0,0
Regleringspost	302,9	302,9	0,0
Fastighetsavgift	1 115,9	1 115,9	0,0
LSS-utjämning	-739,3	-739,3	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	242,1	242,1	0,0
Utdelning	900,0	900,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-1,6	-1,6	0,0
Disposition/avsättning renhållningsfond	0,0	0,0	0,0
Summa finansiering	36 698,1	37 242,5	544,4
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	2,5	2,4
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	2,5	2,4

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-4 978,0	-5 158,0	- 180,0
Inkomster	269,6	269,6	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 350,0	- 280,0	70,0
Nettoinvesteringar (-)	-5 058,4	-5 168,4	- 110,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	2,5	2,4
Avskrivningar	821,7	821,7	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	4 036,6	4 144,2	107,6
Summa finansiering investeringsplan	5 058,4	5 168,4	110,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, skatter	35 599,6
Förändring av skattesats (17:33) :	
0,25 kr	513,6
Miljöpartiets förslag till budget 2013	
Skatter	36 113,2
Kommunstyrelsens förslag till budget 2012, begravningsavgift	133,5
Förändring av avgift (0:065) :	
0,015 kr	30,8
Miljöpartiets förslag till budget 2013	
Begravningsavgift	164,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	242,1
Miljöpartiets förslag till budget 2013	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	242,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, övriga finansiella intäkter (utdelning).	900,0
Minskad utdelning	
Miljöpartiets förslag till budget 2013	
Övr. finansiella intäkter	900,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-768,5	-883,6
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-768,5	-883,6
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013		-350,0
Medel till utökad ram för investering cykelsatsning		70,0
Miljöpartiets förslag till budget 2013		-280,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 339,0	-1 391,0	-52,0
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,0	-7,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-17 776,6	-18 234,9	-458,3
Arbetsmarknadsnämnden	-684,5	-528,1	156,4
Exploateringsnämnden	2 312,0	2 305,5	-6,5
Fastighetsnämnden	616,4	607,2	-9,2
Idrottsnämnden	-543,6	-572,8	-29,2
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-870,5	-915,5	-45,0
stadsarkivet	-50,4	-52,4	-2,0
Kyrkogårdsnämnden	-116,3	-147,1	-30,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-80,0	-116,8	-36,8
Socialnämnden	-720,8	-769,4	-48,6
Stadsbyggnadsnämnden	-158,6	-173,0	-14,4
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-265,8	-137,6	128,2
renhållningsverksamheten	13,0	13,0	0,0
Utbildningsnämnden	-13 597,5	-13 684,7	-87,2
Äldrenämnden	-208,3	-214,9	-6,6
Överförmyndarnämnden	-29,5	-29,5	0,0
SUMMA	-33 534,7	-34 076,7	-542,0
Avskrivningar (-)	-821,7	-821,7	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-768,5	-768,5	0,0
Prestationsreserv	-883,6	-883,6	0,0
Pensionsavgifter (-)	-689,5	-689,5	0,0
TOTALT	-36 698,0	-37 240,0	-542,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 385,6	-1 437,6	-52,0
Revisorskollegiet	-30,3	-30,3	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,0	-7,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-18 337,7	-18 796,0	-458,3
Arbetsmarknadsnämnden	-731,6	-575,2	156,4
Exploateringsnämnden	-108,0	-114,5	-6,5
Fastighetsnämnden	-659,1	-668,3	-9,2
Idrottsnämnden	-834,9	-864,1	-29,2
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-990,1	-1 035,1	-45,0
stadsarkivet	-68,4	-70,4	-2,0
Kyrkogårdsnämnden	-144,8	-175,6	-30,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-161,7	-198,5	-36,8
Socialnämnden	-1 118,6	-1 167,2	-48,6
Stadsbyggnadsnämnden	-353,5	-367,9	-14,4
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-1 274,4	-1 342,2	-67,8
renhållningsverksamheten	-446,4	-451,6	-5,2
Utbildningsnämnden	-14 170,4	-14 257,6	-87,2
Äldrenämnden	-208,3	-214,9	-6,6
Överförmyndarnämnden	-29,5	-29,5	0,0
SUMMA	-41 060,3	-41 803,5	-743,2

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	561,1	561,1	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	47,1	47,1	0,0
Exploateringsnämnden	2 420,0	2 420,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 275,5	1 275,5	0,0
Idrottsnämnden	291,3	291,3	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	119,6	119,6	0,0
stadsarkivet	18,0	18,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	81,7	81,7	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	194,9	194,9	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	1 008,6	1 204,6	196,0
renhållningsverksamheten	459,4	464,6	5,2
Utbildningsnämnden	572,9	572,9	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 525,6	7 726,8	201,2

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-160,0	-160,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,3	-0,3	0,0
Exploateringsnämnden	-3 050,0	-3 050,0	0,0
Fastighetsnämnden	-610,0	-690,0	-80,0
Idrottsnämnden	-15,0	-15,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-20,3	-20,3	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-80,0	-80,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-1,7	-1,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-1,3	-1,3	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-954,6	-1 044,6	-90,0
renhållningsverksamheten	-10,0	-10,0	0,0
Utbildningsnämnden	-70,0	-80,0	-10,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	-4 978,0	-5 158,0	-180,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Miljöpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (MP)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	260,0	260,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (VIII)			
Kulturnämnden: stadsarkivet (VIII)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R III)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	9,6	9,6	0,0
renhållningsverksamheten	0,0	0,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	269,6	269,6	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 385,6	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Borgarrådslöner	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Upprustningsprojekt och fler sommarjobb	-5,0	
Kompetensutveckling upphandling, hållbart Stockholm	-1,0	
Naturreservat	-3,0	
Låglönesatsning	-18,0	
Central funktion för lika rättigheter	-10,0	
Central funktion för klimat	-10,0	
Inrättande av en barnombudsman	-3,0	
Barns rättigheter - ökad kunskap och delaktighet	-2,0	
HBTQ certifiering av stadens verksamhet	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 437,6	46,6

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-2,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-30,3	2,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-30,3	2,6

Stadsdelsnämnder

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Mkr	KS förslag 2013		(MP) förslag 2013		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Föreskoleverksamhet	-4 701,2	295,3	-4 733,2	295,3	-32,0	0,0	-32,0
Verksamhet för barn och ungdom	-430,6	0,0	-449,1	0,0	-18,5	0,0	-18,5
Kultur- och föreningsverksamhet	-56,5	0,0	-78,3	0,0	-21,8	0,0	-21,8
Äldreomsorg	-6 945,6	175,5	-7 000,6	175,5	-55,0	0,0	-55,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-2 993,7	2,0	-3 007,7	2,0	-14,0	0,0	-14,0
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 710,8	36,9	-1 784,8	36,9	-74,0	0,0	-74,0
Stadsmiljöverksamhet	-183,2	0,0	-185,8	0,0	-2,6	0,0	-2,6
Flyktingmottagande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekonomiskt bistånd	-1 206,0	24,0	-1 226,0	24,0	-20,0	0,0	-20,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-110,1	27,4	-330,5	27,4	-220,4	0,0	-220,4
Summa stadsdelsnämnd	-18 337,7	561,1	-18 796,0	561,1	-458,3	0,0	-458,3

Mkr	KS förslag 2013		(MP) förslag 2013		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-80,0	0,0	-80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-80,0	0,0	-80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totalt	-160,0	0,0	-160,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-4 701,2	295,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Mindre barngrupper	-10,0	
Barnomsorg obekväm arbetstid	-7,0	
Genuspedagoger	-10,0	
Modersmålsstöd	-5,0	
Pris - och lönekompensation ingår med motsvarande 103,4 miljoner kronor		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-4 733,2	295,3

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Kultur- och föreningsverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-56,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Pris och lönekomensation	-1,2	
Särskild satsning bidrag till föreningar som verkar i ytterstaden	-10,0	
Öppna väggar för grafitti	-2,0	
Kulturens infrastruktur i ytterstaden	-3,0	
Ej godkänd effektivisering	-0,6	
Konsumentvägledning	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-78,3	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-6 945,6	175,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Utevistelser för äldre på äldreboenden	-10,0	
Bemanning nattetid demensboenden	-5,0	
Ökad kvalitet inom äldreomsorgen	-40,0	
Pris och lönekompensationen ingår med motsvarande 152,8 miljoner kronor		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-7 000,6	175,5

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-2 993,7	2,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Höjd omsorgsnivå	-10,0	
Heminstruktörer	-4,0	
Pris och lönekompensation ingår med motsvarande 65,9 miljoner kronor		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-3 007,7	2,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 710,8	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Uppsökande arbete utsatta barn och unga	-5,0	
Barn och ungdomsvård	-55,0	
Missbruksvård	-12,0	
Satsning ensamkommande flyktingbarn	-2,0	
Pris och lönekompensation ingår med motsvarande 37,6 miljoner kronor		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 784,8	36,9

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-183,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader för (-):		
Pris och lönekompensation	-2,6	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-185,8	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2013

Minskade utgifter för:

-80,0	0,0
-------	-----

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Miljöpartiets förslag till budget 2013

-80,0	0,0
-------	-----

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2013

Minskade utgifter för:

-80,0	0,0
-------	-----

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Miljöpartiets förslag till budget 2013

-80,0	0,0
-------	-----

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Flyktingmottagande

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2013

0,0	0,0
-----	-----

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Ökade/minskade intäkter för:

Miljöpartiets förslag till budget 2013

0,0	0,0
-----	-----

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-110,1	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
En dörr in flyttat från arbetsmarknadsnämnden	-210,0	
En dörr in	-3,0	
Sommarjobb	-5,0	
Pris och lönekomensation	-2,4	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-330,5	27,4

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 206,0	24,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
SL kort	-20,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 226,0	24,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-731,6	47,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
En dörr in flyttad SDN	210,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkning av vuxenutbildning/ökad kvalitet	-5,0	
Särskilda satsningar unga 16-24 år	-5,0	
Kvalitetshöjande åtgärder inom SFI	-13,0	
SFI för föräldralediga	-2,0	
Sommarlovsentreprenörer	-1,0	
Ökat samarbete med näringsliv och adeptprogram	-1,5	
Pris och lönekomensation	-16,1	
Kunskapslyft 50/50 (studier/arbete)	-10,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-575,2	47,1

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-0,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-0,3	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-108,0	2 420,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Medborgardialog ökad satsning	-3,0	
Pris och lönekompensation	-1,5	
Utredningsuppdrag Bromma	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-114,5	2 420,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-3 050,0	260,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-3 050,0	260,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-659,1	1 275,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Pris och lönekomensation	-9,2	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-668,3	1 275,5

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-610,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Energieffektiviseringar finansieras via klimatmiljarden 100 mnkr		
Träningshall för bandy, konståkning och skridskor	-5,0	
Nälstabadet	-60,0	
Skatepark utökat antal discipliner	-15,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-690,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-834,9	291,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Föreningsbidrag	-5,0	
Ökad simkunnighet	-3,0	
Pris och lönekompensation	-11,7	
Spontanidrott ytterstaden	-5,0	
Kunskapslyft ungdomsdelaktighet/lika rätt	-2,0	
Rabatt entreavgifter barn/vuxna i simhallar	-2,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-864,1	291,3

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-15,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-15,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-990,1	119,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ej godkänd minskad kostnad Makten i stadshuset	-1,0	
Minskat bidrag Nobelmuseet	10,0	
Slopad kulturbonus	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kulturskolan, breddning	-8,0	
Stadsmuseets kulturmiljöavdelning	-2,0	
Pris och lönekomensation	-14,0	
Kulturskolan, avgifter	-4,0	
Stärkt kulturstöd, fria kulturlivet	-8,0	
Stöd till kulturens infrastruktur	-8,0	
Samlingslokaler	-3,0	
Forskningsinitiering	-1,0	
Filmsatsning	-2,0	
Satsning på stadens museer med ökade öppettider, utställningar, fri entré och vård.	-9,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 035,1	119,6

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-20,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-20,3	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-68,4	18,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Pris och lönekomensation	-1,0	
Forskningsinitiering	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-70,4	18,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för (-):</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-144,8	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kulturhistoriska värden murar och träd	-3	
Identifiering av gravrättsinnehavare	-0,5	
Tillgänglighetsåtgärder	-1	
Renovering och underhåll	-22,9	
Pris och lönekomensation	-2,0	
Ej godkänd effektivisering	-1,4	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-175,6	28,5

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-80,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-80,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-161,7	81,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Miljöövervakning	-5,0	
Klimatarbete	-12,0	
Energicentrum	-3,0	
Konsumentarbete	-2,0	
Satsning på kompetensutveckling/löner inspektörer	-4,0	
Giffria förskolor	-1,0	
Pris och lönekompensation	-2,3	
Ej godkänd effektivisering	-1,5	
Utvecklings arbete kring grönkompensation och biologisk mångfald	-2,0	
Kartläggning av utsläppskällor vatten	-1,0	
Ökad information kring klimat och kemikalier	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-198,5	81,7

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-0,8	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-0,8	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	0,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 118,6	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Stöd till barn till missbrukande föräldrar	-1,0	
Ökat stöd till frivilligorganisationer	-5,0	
Kvinnojourer, skyddat boende och mansmottagningar	-5,0	
Mänskliga rättigheter för papperslösa	-3,0	
Personliga ombud	-4,0	
Pris och lönekomensation	-24,6	
Sänkta avgifter för familjerådgivning	-2,0	
Åtgärder för att minska våld i nära relationer	-4,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 167,2	397,8

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,7	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1,7	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-353,5	194,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Demokratisk stadsplanering, ökad medborgardialog	-4,0	
Utredning bostäder Bromma flygplats	-1,0	
Pris och lönekomensation	-4,9	
Ökad produktion av bygglov för detaljplaner	-1,5	
Stadsplanering för barn, införande av barnkonsekvensanalyser	-4,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Intäkter för bygglov		1,0
	-367,9	194,9

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1,3	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 274,4	1 008,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Cykelfartsgata	-1,0	
Framkomlighet (Gång, cykel och buss)	-17,0	
Satsning på hållbart resande	-4,0	
Ökad trafiksäkerhet för barn och unga	-4,0	
Skötsel av grön miljö i gaturummet	-14,0	
Säker skolväg	-5,0	
Pris och lönekompensation	-17,8	
Miljökvalitetsnormer (luft, buller, dubbfrött)	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Parkeringsavgift		160,0
Felparkeringsavgifter		36,0
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 342,2	1 204,6

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-954,6	9,6
<i>Minskade utgifter för:</i>		
Investering Bro Årsta Holmar	5,0	
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Cykelplan	-70,0	
Säker skolväg	-25,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-1 044,6	9,6

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-446,4	459,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förbränning	6,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Insamling och behandling	-5,0	
Pris och lönekomensation	-6,2	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Taxeintäkter		5,2
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-451,6	464,6

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-10,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-10,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-14 170,4	572,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Modersmålsundervisning	-8	
Elevhälsa	-8	
Ökat elevinflytande	-2	
Genuspedagoger	-5	
Skolbarnomsorg obekvämt arbetstid	-2	
Specialpedagoger	-15	
Åtgärder för att förbättra lärarnas arbetsmiljö	-3	
Studie och yrkevägledning	-5	
Fortbildningsinsatser normkritik	-1	
Kvalitetshöjning fritidshem och fritidsklubb	-35,2	
Romska vuxna i skolan	-3	
Pris - och lönekomensation ingår med motsvarande 311,7 miljoner kronor		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-14 257,6	572,9

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-70,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Akustiksatsning	-10,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-80,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-7,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-7,0	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-208,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Internationellt språk och kulturlyft för personalen	-2,0	
Pris och lönekomensation	-4,6	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-214,9	0,0

Miljöpartiets förslag till budget 2013

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-29,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Miljöpartiets förslag till budget 2013	-29,5	0,0